

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***Η ΝΕΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΓΠ)***

Ορφανού Ελένη

Πειραιάς, Ιούλιος 2011

Η ΝΕΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΓΠ)

ΟΡΦΑΝΟΥ ΕΛΕΝΗ

Σημαντικοί όροι : Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Κοινή Γεωργική Πολιτική, Μεταρρύθμιση, Μέσα πολιτικής, Πρώτος και Δεύτερος Πυλώνας της Πολιτικής, Άμεσες Ενισχύσεις, Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης, Διεθνής Εμπορική Πολιτική για τα Αγροτικά Προϊόντα

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική είναι η πρώτη κοινή πολιτική της Κοινότητας και πρωταρχικός στόχος ήταν η ασφάλεια της επάρκειας τροφίμων και η στήριξη των εισοδημάτων των αγροτών. Αργότερα, στην αρμοδιότητα της πολιτικής εντάχθηκαν η παραγωγή ασφαλών και υγιών προϊόντων, η παραγωγική διαδικασία των οποίων θα σέβεται το περιβάλλον και τα οποία προϊόντα θα διατίθενται σε λογικές τιμές στους καταναλωτές. Τα αρχικά μέσα της πολιτικής ήταν οι κατώτατες τιμές, οι μεταβλητοί εισαγωγικοί δασμοί και οι εξαγωγικές επιδοτήσεις. Σε μεταγενέστερο στάδιο υιοθετήθηκαν οι άμεσες ενισχύσεις προς τους παραγωγούς και δημιουργήθηκαν δύο πυλώνες για την καλύτερη εφαρμογή της πολιτικής, με μεγαλύτερη έμφαση στη διαφοροποιημένη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Η πολιτική πέτυχε τον πρωταρχικό της στόχο, όμως με την πάροδο του χρόνου και τις μεταβολές του οικονομικού, περιφερειακού και διεθνούς περιβάλλοντος κρινόταν απαραίτητη κατά καιρούς η μεταρρύθμιση της πολιτικής, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που είχαν προκύψει από την εφαρμογή της και να επιτευχθεί ο εκσυγχρονισμός της πολιτικής με τις τρέχουσες εξελίξεις και τις σύγχρονες περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

Η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολείται με τη μελέτη της νέας μεταρρύθμισης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, αφού πρώτα διενεργηθεί μια ιστορική αναδρομή στην πορεία και τις μεταρρυθμίσεις που υπέστη η εν λόγω πολιτική, ερευνώντας και καταγράφοντας παράλληλα τους παράγοντες και τις δυναμικές που καθιστούσαν αναγκαία την εκάστοτε μεταρρύθμιση.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται αναλυτικά η συζήτηση για τη νέα μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Παρατίθενται οι απόψεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων, όπως είναι οι ενώσεις των αγροτών καθώς και των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ενώ ιδιαίτερη βαρύτητα δίδεται και στις θέσεις των κρατών μελών όπως και της κοινής γνώμης, σχετικά με τις άμεσες ενισχύσεις προς τους παραγωγούς (πρώτος πυλώνας), αλλά και με την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης (δεύτερος πυλώνας).

Από τη μελέτη προκύπτει πως βασικός στόχος της νέας μεταρρύθμισης θα είναι η παραγωγή ποιοτικών και ανταγωνιστικών προϊόντων και η πολυεπίπεδη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Όλοι συμφωνούν ότι θα πρέπει να υπάρξει συνέχιση των σχημάτων στήριξης της ευρωπαϊκής γεωργίας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι διαφωνίες που ανακύπτουν, σχετίζονται με τα μέσα με τα οποία θα επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι, καθώς και με το ύψος των αναγκαίων Κοινοτικών πόρων. Μέσα από το διάλογο όμως είναι σίγουρο πως θα υπάρξει τελική συμφωνία που θα οδηγήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη του γεωργικού τομέα και των κοινωνιών του υπαίθρου χώρου. Το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων είναι καθοριστικό για τη χώρα μας, δεδομένου ότι εξακολουθεί να εμφανίζει συγκριτικά υψηλό ποσοστό απασχόλησης και παραγωγής στον πρωτογενή τομέα και να ταλανίζεται από μια βαθιά οικονομική κρίση. Χρειάζεται τη στήριξη της Κοινής

Γεωργικής Πολιτικής για συνέχιση της γεωργικής δραστηριότητας και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της μέσω ενός νέου μοντέλου παραγωγής.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΔΑΛΙΑ

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας, καθηγητή κύριο Κότιο Άγγελο για την πολύτιμη βοήθεια που μου πρόσφερε και τις συμβουλές που μου έδωσε σε όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας. Η συνεισφορά του ήταν καθοριστική για το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες.....	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	7
3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΑΠ.....	7
3.2 ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ.....	8
3.3 ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ – ΌΡΓΑΝΑ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	18
4.1 Η ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΟΝΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΥ.....	18
4.1.1 Τα μέσα.....	18
4.1.2 Τα αποτελέσματα.....	19
4.1.3 Η συζήτηση για μια πρώτη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ και οι παράγοντες που την επηρέασαν.....	22
4.1.4 Μεταρρύθμιση της δεκαετίας 1980.....	23
4.2 Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ MACSHARRY ΤΟΥ 1992.....	24
4.3 AGENDA 2000 (ΤΟΥ 1999).....	26
4.4 ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ AGENDA 2003.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	41
6.1 ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	42
6.2 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ.....	50
6.2.1 ΕΛΛΑΔΑ.....	56
6.3 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ.....	61
6.4 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	64
6.5 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	69
6.6 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	76

6.7 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ.....	78
6.8 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ.....	81
6.9 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΩΡΑ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ.....	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.....	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	92

ΓΑΛΛΙΚΟ ΓΕΡΜΑΝΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο στόχος της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) είναι η εξασφάλιση δίκαιου βιοτικού επιπέδου για τους ανθρώπους που απασχολούνται στο γεωργικό τομέα, καθώς και η εξασφάλιση τροφίμων υψηλής ποιότητας σε εύλογες τιμές στους καταναλωτές. Οι έννοιες της ασφάλειας των τροφίμων, του σεβασμού του αγροτικού περιβάλλοντος, όπως επίσης και της διατήρησης της σχέσης κόστους – οφέλους/αποτελεσματικότητας θεωρούνται πλέον καθοριστικής σημασίας.

Πριν από 59 έτη, τα ιδρυτικά μέλη της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας είχαν μόλις εξέλθει από μια κατάσταση ανεπάρκειας σε είδη διατροφής, η οποία είχε διαρκέσει πάνω από μια δεκαετία. Έτσι, αποφάσισαν να δημιουργήσουν την Κοινή Γεωργική Πολιτική, η οποία επιδοτούσε την παραγωγή βασικών ειδών διατροφής, επιδιώκοντας την αυτάρκεια.

Σήμερα, η Κοινή Γεωργική Πολιτική δίνει μεγάλη έμφαση και σημασία στις άμεσες πληρωμές προς τους ανθρώπους που απασχολούνται στον γεωργικό τομέα, θεωρώντας πως αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος προκειμένου να εξασφαλιστεί το γεωργικό εισόδημα, να υπάρχει καλύτερη μέριμνα για την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων και να προωθείται η αειφόρος παραγωγή με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι γεωργοί ασχολούνται με την παραγωγή των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, συμμετέχουν στη διατροφική αλυσίδα, ενδιαφέρονται για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της φύσης, ενώ θα μπορούσε να αναφερθεί πως οι γεωργοί ασχολούνται και με τον τομέα του τουρισμού αν λάβει κανείς υπόψη του την άνθιση του αγροτουρισμού και τη στενή επαφή που θέλουν να έχουν οι άνθρωποι πλέον με τη φύση. Συνεπώς, θα μπορούσε να πει κανείς πως ο γεωργικός τομέας έχει πολλαπλές λειτουργίες οι οποίες τίθενται κάτω από το πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής η οποία ενδιαφέρεται και για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, την παροχή ασφαλών προϊόντων και την ανάπτυξη της υπαίθρου όπου ζουν και δραστηριοποιούνται οι αγρότες (ec.europa.eu)

Στις σελίδες που ακολουθούν θα εξεταστεί η Κοινή Γεωργική Πολιτική, το μέχρι τώρα θεσμικό της πλαίσιο και οι προοπτικές που προκύπτουν από την επικείμενη αναθεώρησή της.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** θα σκιαγραφηθούν οι λόγοι για τους οποίους τα ιδρυτικά κράτη μέλη της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας έκριναν τη δεκαετία του 1960 πολύ σημαντική τη υιοθέτηση μιας κοινής πολιτικής για το γεωργικό τομέα. Δεν θα πρέπει να λησμονείται σε καμιά περίπτωση πως η Κοινή Γεωργική Πολιτική, μετέπειτα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), ήταν η πρώτη κοινή πολιτική της Κοινότητας. Έτσι, θα εξεταστούν οι λόγοι που οδήγησαν τα κράτη μέλη να ασχοληθούν επισταμένως με τον γεωργικό τομέα.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** θα αναλυθεί το θεσμικό πλαίσιο της πολιτικής μέσα από τα άρθρα των συνθηκών που αφορούν Κοινή Αγροτική Πολιτική, ενώ θα γίνει και σύγκριση μεταξύ των άρθρων της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και των άρθρων της γεωργικής πολιτικής που βρίσκονται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γνωστής και ως Συνθήκη της Λισαβόνας. Επίσης, θα αναφερθεί ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη λήψη αποφάσεων στον τομέα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

Στα **τέταρτο και στο πέμπτο κεφάλαιο** θα γίνει μια επισκόπηση της μέχρι τώρα πορείας της πολιτικής. Θα αναφερθεί η αρχική περίοδος υιοθέτησης και εφαρμογής της πολιτικής από τα ιδρυτικά κράτη μέλη της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Στη συνέχεια, θα σκιαγραφηθούν τα μέσα που χρησιμοποίησε η πολιτική ώστε να εξασφαλιστεί πρωταρχικά η επάρκεια σε τρόφιμα και σε δεύτερο βαθμό η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα. Έπειτα, θα αναλυθούν τα αποτελέσματα της πρώτης περιόδου εφαρμογής της πολιτικής και θα αξιολογηθεί η θετική ή όχι συνεισφορά της στην αγροτική παραγωγή και, γενικότερα, στον αγροτικό τομέα.

Εν συνεχεία, θα αναλυθούν οι μεταρρυθμίσεις που έχει υποστεί η Κοινή Αγροτική Πολιτική, αναφέροντας πρώτα τους λόγους για τους οποίους κάθε φορά κρινόταν σκόπιμο και αναγκαίο να αλλάξει σε μερικό βαθμό η πολιτική και, έπειτα, τα μέτρα που λαμβάνονταν. Θα αναλύονται κάθε φορά οι στόχοι που θέτονταν και τα μέσα που υιοθετούνταν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε σε πρώτη φάση να διορθωθούν λάθη του παρελθόντος και σε δεύτερη φάση πως ο κοινοτικός γεωργικός τομέας, μέσα από την πολιτική, θα μπορούσε να είναι παρών στις τρέχουσες εξελίξεις.

Στο **έκτο κεφάλαιο** θα παρουσιασθεί και αξιολογηθεί η συζήτηση για τη νέα μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής μετά το 2013. Στο κεφάλαιο αυτό θα σκιαγραφηθούν οι θέσεις τόσο των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο Υπουργών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, όσο και οι θέσεις των κρατών μελών. Επίσης, στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούν και οι θέσεις των εκπροσώπων των αγροτών, της κοινής γνώμης καθώς και άλλων εμπλεκόμενων φορέων που συμμετέχουν στη συζήτηση. Στο τελευταίο υποκεφάλαιο θα γίνει μια αποτίμηση της μέχρι τώρα συζήτησης για το μέλλον της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Τέλος, στο **έβδομο κεφάλαιο** παρατίθενται τα συμπεράσματα που προκύπτουν που την ανάλυση και οι προτάσεις πολιτικής που μπορούν να γίνουν, ώστε η Κοινή Αγροτική Πολιτική να καταστεί εφαλτήριο για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα.

Βασικός σκοπός της εργασίας είναι η επισκόπηση της πορείας της νέας μεταρρύθμισης της ΚΑΠ. Πρόκειται για ένα από τα μεγάλα τρέχοντα ζητήματα της ευρωπαϊκής πολιτικής και, συγχρόνως, για μια από τις μεγάλες προκλήσεις της ΕΕ. Για τη χώρα μας, μια χώρα στο βάθος ακόμη αγροτική, η νέα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ προσλαμβάνει μεγάλη σημασία. Από αυτήν θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό το μέλλον του αγροτικού χώρου, σε μια εποχή κατά την οποία η χώρα δοκιμάζεται από την κρίση χρέους και ανταγωνιστικότητας και για την έξοδο από την οποία θα μπορούσε να συνεισφέρει καθοριστικά ο αγροδιατροφικός τομέας της οικονομίας.

Συνεπώς, το θέμα επελέγη χάριν της υψίστης σπουδαιότητας που έχει για την Ευρώπη και της Ελλάδας. Αναφερόμενο σε μια από τις βασικές κοινές οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές της ΕΕ το θέμα εμπίπτει στον πυρήνα των Ευρωπαϊκών Σπουδών και κατ' επέκταση στα κεντρικά γνωστικά πεδία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Από μεθοδολογικής απόψεως και προκειμένου να γίνει κατανοητή η επικείμενη νέα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ κρίνεται σκόπιμη η προηγούμενη παράθεση της γένεσης και μετεξέλιξης αυτής μέχρι σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΛΟΓΟΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗΣ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η αναγκαιότητα μιας κοινής γεωργικής πολιτικής έγινε αντιληπτή από τα πρώτα χρόνια ίδρυσης και λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Η Ευρώπη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ήρθε αντιμέτωπη με μια σοβαρή έλλειψη τροφίμων, απόρροια της καταστροφής των υποδομών και των γεωργικών εκτάσεων κατά τη διάρκεια του πολέμου. Έτσι, στα τέλη της δεκαετίας του 1950 και στις αρχές της δεκαετίας του 1960 και αφού είχαν περάσει σχεδόν δέκα χρόνια από τη λήξη του πολέμου, τα κράτη μέλη της Κοινότητας αποφάσισαν πως θα πρέπει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα με έναν συλλογικό, αλλά δραστικό τρόπο. Οι αρχηγοί των κρατών μελών θεώρησαν πως με μια κοινή πολιτική στο θέμα της γεωργίας το πρόβλημα θα αντιμετωπιζόταν καλύτερα και αποτελεσματικότερα, παρά με μια ξεχωριστή πολιτική του κάθε κράτους μέλους.

Εξάλλου, βασική αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακόμη και σήμερα είναι πως αν κάτι αντιμετωπίζεται καλύτερα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, τότε καλύτερα τα κράτη μέλη να εκχωρούν την άσκηση ή μέρος της άσκησης της πολιτικής στην Κοινότητα. Τα κράτη μέλη κρατούν τις αποκλειστικές αρμοδιότητες μόνο για τα θέματα πολιτικής στα οποία η Ένωση δεν θα είχε καλύτερα αποτελέσματα στο εσωτερικό των κρατών μελών (π.χ θέματα εκπαίδευσης).

Κατ' αυτόν τον τρόπο τα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει την αρχή της επικουρικότητας, η οποία και διέπει όλη τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα λοιπόν με την αρχή της επικουρικότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να αναλαμβάνει δράσεις και να υλοποιεί πολιτικές μόνο όταν ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο από ότι στο επίπεδο των κρατών μελών.

Το άρθρο 5§3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρει : *«Σύμφωνα με τη αρχή της επικουρικότητας, στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά το βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μπορούν όμως λόγω της*

κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης» (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2010).

Κατόπιν τούτου, τα κράτη μέλη έχοντας ως γνώμονα το συμφέρον των πολιτών και των ίδιων των οικονομιών των κρατών θεώρησαν προτιμότερο να εκχωρήσουν μέρος των αρμοδιοτήτων τους στην Κοινότητα για τον τόσο σημαντικό και νευραλγικό τομέα της γεωργίας. Η γεωργία είναι ένας από τους τομείς όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση ασκεί συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη, όπως ορίζονται οι τομείς των συντρεχουσών αρμοδιοτήτων στο άρθρο 4§2 της Συνθήκης της Λισαβόνας.

Η Γεωργική Πολιτική είναι η πρώτη από τις κοινές πολιτικές που υιοθετήθηκε από τα 6 ιδρυτικά κράτη μέλη της ΕΟΚ. Όταν δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση τα κράτη μέλη ήταν κατά βάση αγροτικές οικονομίες, οπότε έπρεπε να προστατευθούν τόσο τα αγροτικά προϊόντα που παρήγαγαν οι παραγωγοί της κοινότητας, όσο και οι οικονομίες των χωρών μελών της Ένωσης από τις εξωτερικές πιέσεις του ανταγωνισμού.

Βέβαια, εδώ θα πρέπει να τονιστεί πως η δημιουργία της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής αποτελεί ένα είδος συναλλαγής μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας. Η Γαλλία με τον στρατηγό De Gaulle ήθελε να μειώσει την αυξανόμενη δύναμη της Γερμανίας και να αυξήσει την επιρροή της δικής του χώρας μέσα από την προστασία της γεωργίας. Εντούτοις, η ιδιόμορφη αυτή συμφωνία των δύο χωρών εξηγεί μερικώς και σε ορισμένο μόνο βαθμό την σημασία που είχε η γεωργική πολιτική ώστε τα κράτη μέλη να την προωθήσουν να γίνει κοινή πολιτική της Κοινότητας και μια από τις πιο σημαντικές στο πέρασμα των χρόνων.

Η ιδιαίτερη πολιτική για τη γεωργία που αποφασίστηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση εξηγείται από διάφορους λόγους (Baldwin and Wyplosz 2006). Πρώτον, η γεωργία εξαρτάται από τις ατμοσφαιρικές συνθήκες ή τις ασθένειες φυτών και ζώων, τις οποίες ο άνθρωπος είναι αδύνατον πολλές φορές να προβλέψει. Έτσι, είναι δύσκολο σε πολλές περιπτώσεις να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα στη ζήτηση και την προσφορά των προϊόντων. Η Ένωση ήθελε να υπάρχει επάρκεια στα αγαθά αυτά και οι τιμές τους να ανταποκρίνονται στις δυνατότητες των καταναλωτών (Μούσης 2008).

Η αστάθεια των γεωργικών τιμών έχει αρνητικές επιπτώσεις στις οικονομίες των χωρών για δύο λόγους. Από τη μια μεριά, γιατί όταν οι τιμές αυξάνονται, αυξάνεται και ο πληθωρισμός. Από την άλλη μεριά, γιατί όταν μειώνονται οι τιμές, μειώνεται το

επίπεδο διαβίωσης των γεωργών και πολλοί από αυτούς είναι πιθανόν να εγκαταλείψουν την ενασχόληση με τη γεωργία, ενώ όσοι παραμένουν ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσχέρειες εξαιτίας των υψηλών τιμών για αγορά γης και κεφαλαίου (Nugent Neill 2003).

Δεύτερον, η ποικιλομορφία του αγροτικού τομέα μέσα στην Ένωση, με την κάθε χώρα να παράγει τα δικά της διαφορετικά πολλές φορές προϊόντα, είχε οδηγήσει στην εφαρμογή διαφορετικών εργαλείων και πολιτικών από την κάθε χώρα, με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα στην ενοποίηση των γεωργικών αγορών. Ήταν επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης μιας παρεμβατικής και κατ' επέκταση μιας κοινής γεωργικής πολιτικής που θα συγκέντρωνε τις επιμέρους εθνικές γεωργικές πολιτικές των κρατών μελών και που εφαρμόζοντας τα κατάλληλα οικονομικά και εμπορικά εργαλεία θα πετύχαινε την αύξηση της παραγωγικότητας του γεωργικού τομέα και την περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτικού κόσμου (Μούσης 2008).

Τρίτον, τα κράτη είχαν θεωρήσει από την αρχή πως θα πρέπει να παρέχονται κίνητρα στους γεωργούς να παραμένουν στην ύπαιθρο και να ασχολούνται με την καλλιέργεια της γης. Έτσι, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ανάπτυξη της γεωργίας και στην διατήρηση ή και άνοδο του βιοτικού επιπέδου των αγροτών, γιατί στην περίπτωση που υπάρχει μείωση των εσόδων οι γεωργοί πιθανόν να αναζητήσουν εργασία στα μεγάλα αστικά κέντρα με συνέπεια την πτώση της γεωργικής παραγωγής και την περαιτέρω ένδεια των φτωχών αγροτών αφού δεν είναι απόλυτα σίγουρο ότι στην πόλη θα βρουν εργασία.

Τέταρτον, υπάρχει το επιχείρημα ότι πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη γεωργία και τη γεωργική παραγωγή αφού συνδέεται με την υγεία και την ασφάλεια των τροφίμων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αλλάζει συνεχώς το πλαίσιο ελέγχου και κάνει πιο αυστηρές τις διαδικασίες τήρησης των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας για να παρέχει στους πολίτες ποιοτικά τρόφιμα.

Τα κράτη μέλη κατανόησαν, ότι βοηθώντας την γεωργική παραγωγή των χωρών τους, βοηθούσαν τις ίδιες τις οικονομίες των χωρών, μιας και στα πρώτα χρόνια της Κοινότητας, μεγάλο τμήμα του πληθυσμού απασχολούνταν στη γεωργία, μεγάλο μέρος των εισοδημάτων προέρχονταν από τις γεωργικές εργασίες και ο γεωργικός τομέας αποτελούσε σημαντικό κομμάτι της εγχώριας οικονομίας.

Όπως ελέχθη και πιο πάνω, η Κοινή Γεωργική Πολιτική ήταν η πρώτη κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και αυτό γιατί η Ευρώπη μόλις είχε εξέλθει από

τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και παρατηρούνταν κατά καιρούς σοβαρές ελλείψεις σε διάφορα είδη τροφίμων. Τονίστηκε λοιπόν η ανάγκη θεσμοθέτησης μιας κοινής πολιτικής για τη γεωργία και γενικότερα για τον αγροτικό τομέα και η οποία πολιτική θα οδηγούσε στην επάρκεια τροφίμων και στη δημιουργία κοινής αγοράς εντός της Κοινότητας (Ackrill 2000, Grant 1997).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΑΠ

Η Συνθήκη της Ρώμης το 1957 περιγράφει και θέτει τους βασικούς κανόνες και τους στόχους της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και ιδρύει την κοινή αγορά. Τα κράτη μέλη της Κοινότητας συζήτησαν τις κύριες αρχές της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής στη Διάσκεψη της Stresa τον Ιούλιο του 1958. Το 1960 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την Κοινή Αγροτική Πολιτική και το ίδιο έτος ο μηχανισμός λειτουργίας της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής υιοθετήθηκε από τα κράτη μέλη (wikipedia 2011). Στις 30 Ιουλίου 1962 η Γεωργική Πολιτική τέθηκε σε λειτουργία ως κοινή πολιτική της Κοινότητας. Το 1962 εγκαθιδρύθηκαν από την Κοινότητα τρεις βασικές αρχές για τη λειτουργία της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Αυτές ήταν :

1. Η ενοποιημένη αγορά κάτι που σημαίνει κατάργηση των φραγμών και ελεύθερη κυκλοφορία των γεωργικών προϊόντων μέσα στα όρια της Κοινότητας. Η οργάνωση της ενοποιημένης αγοράς απαιτεί τη χρησιμοποίηση κοινά μέσων και κοινών μηχανισμών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.
2. Η προτίμηση στην κοινότητα. Η αρχή αυτή θέτει ως προτεραιότητα την προτίμηση στα γεωργικά προϊόντα της Κοινότητας σε σχέση με τα εισαγόμενα. Η αρχή αυτή επίσης τονίζει την προστασία της εσωτερικής αγοράς από τα προϊόντα τα οποία εισάγονται από τρίτες χώρες σε χαμηλές τιμές καθώς επίσης και την προστασία της εσωτερικής αγοράς από σημαντικές διακυμάνσεις στην παγκόσμια αγορά.

3. Η οικονομική αλληλεγγύη. Η εν λόγω αρχή υποδηλώνει πως όλες οι δαπάνες και τα έξοδα που απορρέουν από την εφαρμογή της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής καλύπτονται από τον κοινοτικό προϋπολογισμό.

3.2 ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

Το θεσμικό πλαίσιο για την Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθορίζεται από τα άρθρα 32 έως 38 του «Τίτλου II - Η Γεωργία» της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Το άρθρο 32 αναφέρεται στην εγκαθίδρυση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής με τη λειτουργία μιας κοινής αγοράς που θα περιλαμβάνει τη γεωργία, αλλά και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων. Επίσης αναφέρει πως για τη λειτουργία της κοινής αυτής αγοράς απαιτείται η θέσπιση κοινής γεωργικής πολιτικής.

Το άρθρο 33 θέτει τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής και οι οποίοι είναι:

1. Η αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας καθώς και της γεωργικής παραγωγής με την αξιοποίηση των τεχνολογικών επιτευγμάτων και του εργατικού δυναμικού.
2. Η εξασφάλιση καλού βιοτικού επιπέδου στον πληθυσμό που απασχολείται στον γεωργικό τομέα.
3. Η σταθεροποίηση των αγορών.
4. Η εξασφάλιση του εφοδιασμού.
5. Η διασφάλιση λογικών τιμών όταν τα αγαθά φτάνουν στους καταναλωτές.

Επίσης, στο ίδιο άρθρο τονίζεται ότι κατά την άσκηση της κοινής γεωργικής πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της γεωργικής δραστηριότητας και το γεγονός ότι η γεωργία είναι στενά συνδεδεμένη με το σύνολο της οικονομίας ενός κράτους.

Στο άρθρο 34 τονίζεται πως για να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται στο άρθρο 33 θα πρέπει να υπάρξει κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών (ΚΟΑ), η οποία ανάλογα με το προϊόν θα έχει τρεις μορφές:

1. Κοινοί κανόνες ανταγωνισμού.
2. Υποχρεωτικός συντονισμός των διαφόρων εθνικών οργανώσεων αγοράς.
3. Ευρωπαϊκή οργάνωση της αγοράς.

Επίσης στο εν λόγω άρθρο τονίζεται ότι η κοινή οργάνωση θα πρέπει να έχει σαν στόχο την επιδίωξη των στόχων του άρθρου 33 και να αποκλείει τις διακρίσεις μεταξύ των παραγωγών ή των καταναλωτών στα κράτη μέλη της Κοινότητας. Έτσι και μια κοινή πολιτική τιμών θα πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια και να υπολογίζεται με ενιαίο τρόπο. Το άρθρο αναφέρει πως στα πλαίσια της καλύτερης επίτευξης των στόχων της κοινής οργάνωσης, μπορούν να συσταθούν ένα ή περισσότερα ταμεία προσανατολισμού και εγγυήσεως γεωργίας.

Το άρθρο 35 υπογραμμίζει τη σημασία του αποτελεσματικού συντονισμού όσο αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και την έρευνα και ο οποίος συντονισμός μπορεί να περιλαμβάνει κοινή χρηματοδότηση σχεδίων ή οργανισμών. Ακόμα, στο άρθρο τονίζεται η πιθανή εισαγωγή κοινών μέτρων για την προώθηση κατανάλωσης ορισμένων προϊόντων.

Το άρθρο 36 επισημαίνει πως οι κανόνες ανταγωνισμού δεν έχουν εφαρμογή στην παραγωγή και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων, αλλά εφαρμόζονται κατά περίπτωση όπως ορίζεται από το Συμβούλιο και σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν τη λήψη αποφάσεων. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν θα πρέπει να λησμονούνται και να παραβλέπονται οι στόχοι της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 33 της Συνθήκης. Το άρθρο καθιστά σαφές πως το Συμβούλιο έχει την ικανότητα και τη δικαιοδοσία να επιτρέψει τη χορήγηση ενισχύσεων προκειμένου να προστατέψει τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω διαρθρωτικών ή φυσικών συνθηκών.

Στο άρθρο 37 ορίζεται ο τρόπος λήψης αποφάσεων στα πλαίσια της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και το πώς θα αρχίσει η θεσμοθέτηση της νέας πολιτικής. Ειδικότερα, η Επιτροπή συγκαλεί συνδιάσκεψη των κρατών μελών ώστε να μελετηθούν οι επιμέρους γεωργικές πολιτικές τους και να καταγραφούν οι παραγωγικές δυνατότητες, αλλά και οι ανάγκες της κάθε χώρας. Οι εργασίες της συνδιάσκεψης θα αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο για τη διαβούλευση της Επιτροπής με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Η Επιτροπή θα υποβάλλει τις προτάσεις της για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Το Συμβούλιο, αφού μελετήσει τις προτάσεις της Επιτροπής και αφού ακολουθηθεί η διαδικασία διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να εκδώσει κανονισμούς ή οδηγίες, να διατυπώνει συστάσεις και να λαμβάνει αποφάσεις με

ειδική πλειοψηφία. Έτσι το Συμβούλιο έχει τη δικαιοδοσία να αντικαταστήσει τις εθνικές οργανώσεις αγοράς με τη κοινή οργάνωση γεωργικών αγορών (αρ. 34).

Τέλος, το άρθρο 38 τονίζει πως τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν εξισωτική εισφορά στην εισαγωγή ενός προϊόντος σε άλλο κράτος μέλος της Κοινότητας, αν το συγκεκριμένο προϊόν ρυθμίζεται εσωτερικά στο κράτος μέλος με τέτοιο τρόπο ώστε να επηρεάζει τον ανταγωνισμό ομοειδούς προϊόντος σε άλλο κράτος μέλος. Το ύψος των εισφορών θα καθορίζεται από την Επιτροπή, η οποία μπορεί να προσφύγει και σε άλλα μέτρα με σκοπό την αποκατάσταση της ισορροπίας.

Στη Συνθήκη της Λισαβόνας, το θεσμικό πλαίσιο για τη γεωργία καθορίζεται από τα άρθρα 38 έως 44 του «Τίτλου III – Η Γεωργία και Η Αλιεία» της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως επίσημα ονομάζεται η νέα συνθήκη. Στα άρθρα 38 έως και 42 καθώς και στο άρθρο 44 δεν παρατηρείται καμιά αλλαγή. Τροποποιήσεις έχει υποστεί μόνο το άρθρο 43 που αναφέρεται στα όργανα και τη λήψη των αποφάσεων για την κοινή γεωργική πολιτική.

Ειδικότερα, το άρθρο 43 αναφέρει πως η Επιτροπή υποβάλλει προτάσεις για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων και των προτάσεων για αντικατάσταση των εθνικών οργανώσεων αγοράς από τις μορφές κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών που περιγράφονται στο άρθρο 40. Ακόμα, το άρθρο τονίζει πως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφασίζουν σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και έπειτα από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ορίζουν την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών που προβλέπονται στο άρθρο 40 καθώς και τις άλλες διατάξεις που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Ουσιαστικά οι αλλαγές που έχουν επέλθει στο άρθρο 43 είναι μόνο αλλαγές στις παραγράφους 1 και 2 του πρώην άρθρου 37 που αφορούσαν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Κάτι τέτοιο έπρεπε να γίνει αφού με τη νέα Συνθήκη έχουν επέλθει πολλές αλλαγές και τροποποιήσεις στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσα στην Ένωση. Αντίθετα, οι παράγραφοι 4 και 5 του άρθρου 43 δεν έχουν υποστεί καμιά μεταβολή και παραμένουν αυτούσιες όπως οι παράγραφοι 3 και 4 του πρώην άρθρου 37. Οι εν λόγω παράγραφοι αναφέρονται στην κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών και οι διατάξεις οι οποίες διέπουν τη λειτουργία τους δεν έχουν μεταβληθεί. Επίσης, στο άρθρο 43 έχει προστεθεί και η παράγραφος 3 που αναφέρεται στην

αλιευτική πολιτική, μια πολιτική που δεν υπήρχε στην Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας το 1957.

3.3 ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ - ΟΡΓΑΝΑ

Γενικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση την εκτελεστική εξουσία ασκεί το Συμβούλιο και η Επιτροπή, ενώ τη νομοθετική εξουσία ασκεί το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Όπως συμβαίνει και στα κράτη έτσι και την Ένωση η νομοθετική εξουσία αποφασίζει και η εκτελεστική εφαρμόζει (Hix 2004).

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το κατ' εξοχήν όργανο λήψης αποφάσεων μέσα στην Ένωση αφού ασκεί και εκτελεστική και νομοθετική εξουσία (Hix 2004). Αποτελείται από έναν υπουργό κάθε κράτους μέλους που αντιπροσωπεύει την κυβέρνησή του, γι' αυτό και το Συμβούλιο αποκαλείται διακυβερνητικό όργανο.

Το Συμβούλιο έχει τη δικαιοδοσία να υπογράψει συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και άλλων χωρών, να σχεδιάζει την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας, να έχει υπό την εποπτεία του τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής καθώς και τη συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών και των αστυνομικών δυνάμεων όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (europa). Η σύνθεση του Συμβουλίου αλλάζει ανάλογα με το θέμα που συζητείται. Για την περίπτωση της Γεωργίας, η σύνθεση του Συμβουλίου είναι Γεωργία και Αλιεία.

Η εκτελεστική εξουσία του Συμβουλίου ασκείται μέσα από την πρόταση των στόχων πολιτικής της Ένωσης και η εκχώρηση εξουσιών στην Επιτροπή ώστε να επιτευχθούν οι τεθέντες στόχοι. Τα κράτη μέλη της Ένωσης έχουν αποφασίσει, ιδίως μετά το Συμβιβασμό του Λουξεμβούργου, να λαμβάνουν συναινετικές αποφάσεις που βρίσκονται κοντά στην ομοφωνία για τα σημαντικά ζητήματα πολιτικής. Ωστόσο, ένα κράτος μπορεί να εμποδίσει τη λήψη μιας απόφασης αν κάτι τέτοιο αντιτίθεται στα συμφέροντά του (Hix 2004). Σε γενικές γραμμές όμως τα κράτη μέσα από ευρεία και μακρά συζήτηση και με εκατέρωθεν υποχωρήσεις, λαμβάνουν ομόφωνες αποφάσεις.

Το Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιλαμβάνεται όλων των θεμάτων που συνδέονται τόσο με την Κοινή Γεωργική Πολιτική όσο και με την πολιτική για την Αλιεία. Πριν από κάθε συνεδρίαση του Συμβουλίου υπάρχουν 12

ομάδες εργασίας που έχουν την υποχρέωση να προετοιμάσουν τα θέματα των εργασιών του Συμβουλίου και να τα προσκομίσουν για εξέταση είτε στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων είτε στην Ειδική Επιτροπή Γεωργίας (consilium.europa).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ένα υπερεθνικό όργανο της Ένωσης και ουσιαστικά θεωρείται η δημόσια διοίκηση της Ένωσης. Η Επιτροπή λαμβάνει νομοθετικές πρωτοβουλίες και διατυπώνει προτάσεις πολιτικής που στόχο έχουν την περαιτέρω ανάπτυξη της Ένωσης, διαχειρίζεται τον κοινοτικό προϋπολογισμό, ελέγχει την εφαρμογή των Συνθηκών και των κανόνων της Ένωσης ενώ εκδίδει επίσης κανονισμούς. Ακόμα, η Επιτροπή εκπροσωπεί την Ένωση στις εμπορικές διαπραγματεύσεις (Hix 2004), στους διεθνείς οργανισμούς και γενικότερα στη διεθνή σκηνή.

Οι Επίτροποι που απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχηματίζουν το κολέγιο των Επιτρόπων. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται όσο το δυνατόν περισσότερο με συναίνεση αν και κάποιος Επίτροπος μπορεί να ζητήσει τη διενέργεια ψηφοφορίας για συγκεκριμένο θέμα, η οποία όμως ψηφοφορία απαιτεί απόλυτη πλειοψηφία για τη λήψη μιας απόφασης (Hix 2004). Να σημειωθεί εδώ πως τα μέλη της Επιτροπής δεν εξαρτώνται και δεν λογοδοτούν στις κυβερνήσεις τους, αλλά απολαμβάνουν ανεξαρτησία και λειτουργούν σύμφωνα και προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπάρχει χαρτοφυλάκιο για τη Γεωργία το οποίο ονομάζεται Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη. Σήμερα (2011), αρμόδιος επίτροπος είναι ο Dacian Cioloș από τη Ρουμανία.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής εκθέτει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών της Επιτροπής, ενώ οι Επίτροποι και οι εργαζόμενοι στις Γενικές Διευθύνσεις παρουσιάζουν τις εργασίες τους στις αντίστοιχες επιτροπές του Κοινοβουλίου (Hix 2004).

Ακριβώς κάτω από την Επιτροπή, στην ιεραρχία της Ένωσης, υπάρχουν οι γενικές διευθύνσεις και άλλες υπηρεσίες της Ένωσης. Κάθε γενική διεύθυνση είναι υπεύθυνη για έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής (Hix 2004). Συγκεκριμένα για τον τομέα της Γεωργίας, η Γενική Διεύθυνση ονομάζεται Γεωργία και Αγροτική Ανάπτυξη (AGRI) και είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της αγροτικής πολιτικής και της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης.

Η αλληλένδετη σχέση του Συμβουλίου και της Επιτροπής φαίνεται από τη διαδικασία της επιτροπολογίας. Η επιτροπολογία συνίσταται στον έλεγχο της

Επιτροπής από το Συμβούλιο. Ειδικότερα, το Συμβούλιο έχει δημιουργήσει ένα σύστημα επιτροπών στο οποίο συμμετέχουν μέλη των εθνικών κυβερνήσεων και οι οποίες επιτροπές είναι επιφορτισμένες με τον έλεγχο της Επιτροπής αναφορικά με την εφαρμογή των μέτρων. Η επιτροπολογία θεσμοθετήθηκε με απόφαση του Συμβουλίου τον Ιούλιο του 1987 (1987/373/ΕΟΚ) (Απόφαση Συμβουλίου 87/373/ΕΟΚ (31987D0373) και τροποποιήθηκε επίσης με απόφαση του Συμβουλίου τον Ιούνιο του 1999 (1999/468/ΕΟΚ) (Απόφαση Συμβουλίου 1999/468/ΕΚ (31999D0468) (Hix 2004).

Η Επιτροπή, επίσης, υπόκειται σε έλεγχο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Πιο συγκεκριμένα, ο πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής καταθέτουν το φάκελο με τα στοιχεία τους στο Κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο προβαίνει σε αξιολόγηση και στη συνέχεια σε ψήφιση των υποψηφίων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί επίσης να καταθέσει πρόταση μομφής εναντίον ολόκληρης της Επιτροπής και όχι ενός Επιτρόπου ατομικά, αν θεωρεί ότι υπάρχει πρόβλημα την εφαρμογή των πολιτικών και στο χειρισμό κρίσιμων υποθέσεων για την Ευρώπη. Η πρόταση μομφής απαιτεί την πλειοψηφία των μελών του Κοινοβουλίου αλλά ποτέ μέχρι τώρα δεν έχει προχωρήσει μια τέτοια πρόταση.

Αναφορικά με την Κοινή Γεωργική Πολιτική, η Επιτροπή έχει αυξημένες αρμοδιότητες και εξουσίες εφαρμογής της πολιτικής λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός πως οι κυβερνήσεις των κρατών μελών έχουν διαφορετικές απόψεις και διαφορετικά συμφέροντα να εξυπηρετήσουν. Τα κράτη μέλη, μέσω του Συμβουλίου, έχουν επιλέξει να υιοθετήσουν περιοριστικές διαδικασίες επιτροπολογίας προκειμένου να μην υπάρχει ευρεία διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής σε αυτό τον ζωτικό τομέα για τα κράτη της Ένωσης (Hix 2004).

Η νομοθετική εξουσία όπως τονίστηκε και παραπάνω, εκτελείται από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Και τα δύο όργανα θεσπίζουν τη νομοθεσία της Ένωσης και γνωμοδοτούν σχετικά με τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή. Ακόμα, τα δύο όργανα αποφασίζουν από κοινού τα μεγέθη του προϋπολογισμού και ψηφίζουν σε μεταγενέστερη συνεδρίαση την έγκρισή του (europa).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο μέσα στην Ένωση, ειδικά μετά την ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας, όπου το Κοινοβούλιο καθίσταται συνομοθέτης μαζί με το Συμβούλιο. Οργανωτικά το Κοινοβούλιο διοικείται από τον Πρόεδρο, τους 14 Αντιπροέδρους και τους 5 κοσμήτορες οι οποίοι

και απαρτίζουν το Προεδρείο (europarl.europa 1). Επίσης υπάρχει και η Διάσκεψη των Προέδρων που αποτελείται από τον Πρόεδρο και τους Προέδρους των πολιτικών κομμάτων (europarl.europa 2).

Το Κοινοβούλιο έχει θεσπίσει Κοινοβουλευτικές Επιτροπές οι οποίες έχουν καθήκον να προετοιμάσουν τις εργασίες της Ολομέλειας. Οι Επιτροπές είναι 20 σε αριθμό και μπορούν να συντάξουν εκθέσεις αναφορικά με νομοθετικές προτάσεις για τις οποίες θέλει να αποφανθεί το Κοινοβούλιο, ενώ εξετάζουν και προτείνουν τροπολογίες για τις προτάσεις οδηγιών και κανονισμών που συντάσσει η Επιτροπή. Ακόμα, οι Επιτροπές είναι σε θέση να εκδώσουν γνωμοδοτήσεις προς άλλες Επιτροπές του Κοινοβουλίου. Στο Κοινοβούλιο υπάρχουν 20 μόνιμες επιτροπές με την κάθε μια να ασχολείται με τον τομέα πολιτικής που ενδιαφέρει την Ένωση. Κάθε Επιτροπή διαθέτει έναν Πρόεδρο και τέσσερις Αντιπροέδρους. Αναφορικά με τον τομέα της Γεωργίας, η Επιτροπή του Κοινοβουλίου ονομάζεται Γεωργία και Ανάπτυξη της Υπαίθρου (AGRI) (europarl.europa 3).

Επίσης το Κοινοβούλιο έχει θεσπίσει και Κοινοβουλευτικές Αντιπροσωπείες, έργο των οποίων είναι η διατήρηση και η ανάπτυξη των σχέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τα Κοινοβούλια τρίτων χωρών. Υπάρχουν 41 αντιπροσωπείες, οι οποίες συμβάλλουν στην καλύτερη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με διάφορες χώρες σε όλο τον κόσμο (europarl.europa 4). Άλλα πολιτικά όργανα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι η Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών καθώς και η Διάσκεψη των Προέδρων των Αντιπροσωπειών (europarl.europa 5).

Ειδικότερα, η Επιτροπή AGRI του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι επιφορτισμένη με τη λειτουργία της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, μεριμνά για την ανάπτυξη της υπαίθρου και έχει λόγο αναφορικά με τη νομοθεσία που πρέπει να διέπει όλους τους τομείς που σχετίζονται με την Κοινή Γεωργική Πολιτική. Ακόμα, η Επιτροπή οφείλει να δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την καλή μεταχείριση των ζώων, τη βελτίωση της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων καθώς και τον επαρκή εφοδιασμό της Ένωσης σε γεωργικές πρώτες ύλες. Σε πρακτικό επίπεδο, η Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου έχει σαν αρμοδιότητα, κατά πρώτον, την προσεκτική εξέταση και τυχόν τροποποίηση των νομοθετικών προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και, κατά δεύτερον, την προπαρασκευή εκθέσεων οι οποίες θα περάσουν από έγκριση από την Ολομέλεια του Κοινοβουλίου. Η Επιτροπή αριθμεί 45 μέλη και Πρόεδρός της είναι ο Paolo De Castro (europarl.europa 6).

Από την ανάλυση της Επιτροπής AGRI του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προκύπτει ο σημαίνων ρόλος που κατέχει αναφορικά με τις παρεμβάσεις και τις τοποθετήσεις των μελών της για τη σωστή λειτουργία και την καλύτερη εφαρμογή των μέτρων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, αντιλαμβανόμενη πάντα τη βαρύνουσα σημασία που έχει ο γεωργικός τομέας σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης.

Οι αποφάσεις για την κοινή γεωργική πολιτική λαμβάνονται με τη διαδικασία της συναπόφασης Κοινοβουλίου και Συμβουλίου η οποία ονομάζεται συνήθης νομοθετική διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 294 της Συνθήκης της Λισαβόνας.

Η συνήθης νομοθετική διαδικασία έχει αναβαθμίσει το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθιστώντας στο ίδιο επίπεδο ιεραρχίας με το Συμβούλιο αναφορικά με τη λήψη των αποφάσεων, στους περισσότερους τομείς πολιτικής, μέσα στην Ένωση. Ειδικότερα, η διαδικασία προβλέπει πως η Επιτροπή θα στείλει την πρότασή της στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Τα δύο θεσμικά όργανα εξετάζουν την πρόταση και τη συζητούν δύο φορές διαδοχικά. Αν δεν υπάρξει συμφωνία μετά την πρώτη και τη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης μεταξύ των δύο οργάνων, τότε δημιουργείται η Επιτροπή Συνδιαλλαγής, η οποία αποτελείται από ισάριθμα μέλη εκπροσώπων του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου και στην οποία υποβάλλεται η πρόταση. Στην Επιτροπή Συνδιαλλαγής συμμετέχουν και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οι οποίοι μπορούν να εκφέρουν γνώμη προκειμένου να ξεπεραστούν οι οποίες διαφωνίες έχουν προκύψει (europarl.europa 7).

Εν συνεχεία, η Επιτροπή Συνδιαλλαγής θα αποστείλει το τελικό κείμενό της στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο προκειμένου να λάβει χώρα η τρίτη ανάγνωση από τα δύο θεσμικά όργανα. Το Κοινοβούλιο και σε αυτό το στάδιο έχει τη δυνατότητα να μπλοκάρει τη διαδικασία αν το κείμενο απορριφθεί από την πλειοψηφία των παρόντων Ευρωβουλευτών. Σε κάθε περίπτωση το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα πρέπει να συμφωνήσουν σε ένα κοινό κείμενο νομοθεσίας το οποίο θα ψηφιστεί και θα εγκριθεί και από τα δύο σώματα προκειμένου να ισχύσει ως επίσημη νομοθεσία της Ένωσης (europarl.europa 7).

Μέσα από τη μελέτη του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα πως η Ευρωπαϊκή Ένωση εξάλειψε ένα έλλειμμα δημοκρατίας που υπήρχε εδώ και πολλά χρόνια. Είναι γεγονός, πως πολλές φορές η Ένωση είχε κατηγορηθεί πως αποφάσιζε για τους πολίτες των κρατών μελών χωρίς εκείνους, αφού το Κοινοβούλιο, του οποίου οι

Ευρωβουλευτές εκλέγονται άμεσα από τους λαούς των κρατών μελών, είχε μέχρι πρότινος συμβουλευτικό ρόλο στην παραγωγή και έγκριση της νομοθεσίας. Ο μη αποφασιστικός ρόλος του Κοινοβουλίου όλα αυτά τα χρόνια έκανε τα κέντρα λήψης αποφάσεων της Ένωσης να φαντάζουν πολύ μακρινά για τους ευρωπαίους πολίτες.

Σήμερα, όμως μετά την αναβάθμιση του ρόλου του, το Κοινοβούλιο βρίσκεται πιο κοντά στον πολίτη καθώς οι Ευρωβουλευτές ψηφίζουν με βάση το συμφέρον της χώρας τους σε πλήρη όμως σύνδεση με το συλλογικό κοινοτικό συμφέρον. Οι εκπρόσωποι των πολιτών καθίστανται πρωταγωνιστές των εξελίξεων και ειδικά σε τομείς πολιτικής σε μεγάλη σημασία για τα κράτη μέλη όπως είναι η Κοινή Γεωργική Πολιτική.

Είναι πολύ σημαντικό σε θέματα γεωργίας να απαιτείται η σύμφωνη γνώμη και του Κοινοβουλίου, καθώς ο γεωργικός τομέας είναι ένας νευραλγικός τομέας όλων των οικονομιών των κρατών μελών και κάθε απόφαση της Ένωσης επηρεάζει τη ζωή πολλών ανθρώπων μέσα στα κράτη. Θεωρείται, ακόμα, πως ένας ανεπτυγμένος γεωργικός τομέας θα βοηθήσει στην ανάκαμψη των ευρωπαϊκών οικονομιών.

Τα κράτη μέλη της Κοινότητας ίδρυσαν το 1962 το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ – FEOGA), το οποίο απορροφά μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελεί όργανο της Ένωσης, καθώς με αυτό χρηματοδοτείται η κοινή αγροτική πολιτική. Το Ταμείο αποτελείται από δύο Τμήματα: το τμήμα Εγγυήσεων και το τμήμα Προσανατολισμού.

Το τμήμα Εγγυήσεων χρηματοδοτεί τις δαπάνες της κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών, καθώς και τις ενέργειες στο χώρο της αγροτικής ανάπτυξης. Επίσης, το τμήμα χρηματοδοτεί τις δαπάνες ορισμένων κτηνιατρικών μέσων καθώς και τις ενέργειες πληροφόρησης με αντικείμενο την Κοινή Γεωργική Πολιτική.

Το τμήμα θέτει βραχυπρόθεσμούς στόχους και επιδιώκει μέσα από τις ενισχύσεις, τις επιδοτήσεις και τον μηχανισμό των τιμών, να εξασφαλίσει τα προϊόντα των αγροτών σε τιμές που να καλύπτουν από τη μια μεριά το κόστος και από την άλλη να αφήνουν και κέρδος. (Κανελλόπουλος 2003).

Το τμήμα Προσανατολισμού χρηματοδοτεί τις υπόλοιπες δαπάνες αγροτικής ανάπτυξης που δεν χρηματοδοτούνται από το τμήμα Εγγυήσεων.

Το τμήμα έχει μακροπρόθεσμούς στόχους και προσδοκά τον εκσυγχρονισμό, την αναδιάρθρωση καθώς και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργικής παραγωγής. Έτσι,

το τμήμα χρηματοδοτεί προγράμματα για κατασκευή έργων υποδομής, προγράμματα τόσο για τη βελτίωση των υπαρχουσών καλλιεργειών όσο και για την ανάπτυξη νέων καλλιεργειών. Ακόμα, το τμήμα προσανατολισμού χρηματοδοτεί προγράμματα για τη βελτίωση των τεχνικών και των συνθηκών συγκομιδής, διαλογής, συντήρησης, διακίνησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (Κανελλόπουλος 2003).

Το τμήμα Εγγυήσεων συμβάλλει στην ανάπτυξη του στόχου 2: Στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες (στόχος «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»). Αντίθετα, το τμήμα Προσανατολισμού είναι μέρος των διαρθρωτικών ταμείων και χρηματοδοτεί έργα του στόχου 1 : Προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των περιφερειών που υπολείπονται αναπτυξιακά (στόχος «Σύγκλιση») (Κανελλόπουλος 2003).

Όπως αναφέρει και ο Π.Ι. Κανελλόπουλος στο βιβλίο του «*η ΚΑΠ μέσω των χρηματοδοτήσεων του FEOGA στήριξε το εισόδημα των αγροτών και δημιούργησε στην κοινοτική αγορά επάρκεια από υψηλής ποιότητας γεωργικά προϊόντα. Παράλληλα, αύξησε τις κοινοτικές εξαγωγές γεωργικών προϊόντων, κατέστησε την Κοινότητα αυτόνομη και ικανή να χορηγεί επισιτιστική βοήθεια στις διάφορες χώρες του Τρίτου Κόσμου και με τον τρόπο αυτό να ασκεί εξωτερική πολιτική και να εξασφαλίζει αγορές για τα βιομηχανικά προϊόντα των βορείων, συνήθως, κρατών μελών*» (Κανελλόπουλος 2003, σελ. 243)

Το FEOGA καταργήθηκε με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής του 2003-2004 και ιδρύθηκαν το 2005 δυο νέα ταμεία : το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) που χρηματοδοτεί τα μέτρα στήριξης της αγοράς όπως επιστροφές κατά την εξαγωγή των γεωργικών προϊόντων σε τρίτες χώρες, παρεμβάσεις για τη ρύθμιση των αγορών των γεωργικών προϊόντων καθώς και άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) που χρηματοδοτεί τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, θέτοντας σαν στόχους τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, την ανάπτυξη του περιβάλλοντος και την καλύτερη ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές (Μούσης 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟ 1962

ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

4.1 Η ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΟΝΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΥ

4.1.1 Τα μέσα

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα έχοντας σαν στόχο την επίτευξη των πέντε στόχων που είχε θέσει η Συνθήκη της Ρώμης, ξεκινά το 1962 την εφαρμογή της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Δημιουργήθηκε ένας μηχανισμός παρέμβασης στις αγορές των γεωργικών προϊόντων προκειμένου να προστατευθούν οι τιμές των γεωργικών αγαθών με τα οποία προμήθευαν οι αγρότες τα κράτη μέλη της Κοινότητας. Ο μηχανισμός παρέμβασης περιελάμβανε τα ακόλουθα μέσα (Ackrill 2000, Grant 1997) :

1. Κατώτατη τιμή για τους παραγωγούς καθώς και μηχανισμό αγοραστικής παρέμβασης, ώστε να εξασφαλίζεται ότι ο παραγωγός θα διαθέσει το προϊόν του σε αυτή την κατώτατη τιμή ακόμα και αν υπάρχουν δύσκολες συνθήκες στην αγορά ή την παραγωγή (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).
2. Μεταβλητοί εισαγωγικοί δασμοί. Τα κράτη παρείχαν προστασία από τις χαμηλές τιμές των εισαγόμενων προϊόντων, μέσα από τις ποσοστώσεις των εισαγωγών και των εισφορών για τα εισαγόμενα γεωργικά αγαθά (Hix 2004).
3. Εξαγωγικές επιδοτήσεις. Σύμφωνα με αυτό το μέτρο, παρέχονταν επιδοτήσεις για την επίτευξη χαμηλής εξαγωγικής τιμής (Hix 2004).

Εδώ θα πρέπει να τονιστεί πως στην περίπτωση που η πραγματική τιμή στην αγορά ενός γεωργικού προϊόντος διαμορφώνονταν σε χαμηλότερα επίπεδα από την κατώτατη τιμή, ο γεωργός είχε τη δυνατότητα να δώσει το προϊόν του στην Κοινότητα και μέσω του μηχανισμού παρέμβασης, να εισπράξει την καθορισμένη κατώτατη τιμή (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

4.1.2 Τα αποτελέσματα

Μέσω αυτού του μηχανισμού η Κοινή Γεωργική πολιτική πέτυχε αύξηση της παραγωγής, σταθεροποίηση των αγορών, άνοδο της παραγωγικότητας του γεωργικού τομέα, μεγαλύτερη προσφορά αγαθών και προστασία των αγροτών από τις διακυμάνσεις των τιμών και το ρευστό περιβάλλον στην παγκόσμια αγορά γεωργικών προϊόντων.

Ο πρωταρχικός και άμεσα επιδιωκόμενος στόχος της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής ήταν η αυτάρκεια σε τρόφιμα και γεωργικά αγαθά μέσα στις χώρες μέλη των κρατών μελών της Κοινότητας. Αυτός ο στόχος επετεύχθη σε σημαντικό βαθμό.

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική πέτυχε τη διασφάλιση του εφοδιασμού των αγορών με επαρκή ποσότητα γεωργικών αγαθών, προϊόντων και τροφίμων. Ακόμα και σε περιόδους ανεπάρκειας της κοινοτικής παραγωγής, η Κοινότητα μπορούσε να εισάγει προϊόντα από τη διεθνή αγορά σε συμφέρουσες τιμές, αφού οι τιμές που είχε θεσπίσει η Κοινότητα στα κράτη μέλη της ήταν υψηλότερες (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Επίσης, αυξήθηκε η παραγωγικότητα του γεωργικού τομέα, όπως αναφερόταν ως στόχος στο άρθρο 33 της Συνθήκης, αφού οι παραγωγοί που μπορούσαν να παράγουν τα προϊόντα τους με χαμηλότερο κόστος από την κατώτατη τιμή που επέβαλε η Κοινότητα, είχαν συμφέρον να προσδοκούν αύξηση της παραγωγής μέσα από την αύξηση της παραγωγικότητας (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Οι παραγωγοί μέσα από την αύξηση της παραγωγικότητας και χωρίς ταυτόχρονη μεγάλη άνοδο των τιμών, ήταν σε θέση να αυξήσουν το γεωργικό εισόδημά τους και να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007). Έτσι, παρατηρήθηκε άνοδος της ποιότητας ζωής των απασχολούμενων στο γεωργικό τομέα της οικονομίας, κάτι που, μέσα από την αύξηση της αγοραστικής δύναμης των γεωργών, είχε αντίκτυπο και σε άλλους τομείς της οικονομίας, συμβάλλοντας στην ευημερία της χώρας.

Ούτως ή άλλως, δεν θα πρέπει να λησμονείται το γεγονός ότι εκείνη την εποχή ο αγροτικός τομέας αποτελούσε βαρύνοντα κλάδο της οικονομίας κάθε χώρας και ότι σημαντικό τμήμα του πληθυσμού απασχολούνταν στον γεωργικό τομέα. Κάθε, λοιπόν, μεταβολή στη δυναμική του γεωργικού τομέα είχε επιπτώσεις στη γενικότερη οικονομία του κράτους. Συνεπώς, μια θετική μεταβολή στην ποιότητα ζωής του

αγροτικού κόσμου συνέβαλε στην ανάπτυξη και τη μεγέθυνση της συνολικής οικονομίας των ευρωπαϊκών χωρών.

Ακόμα, στα θετικά αποτελέσματα της εφαρμογής της κοινής γεωργικής πολιτικής συγκαταλέγονται η σταθεροποίηση των αγορών, η οποία μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από το περιορισμένο περιθώριο διακύμανσης των τιμών. Η σταθεροποίηση των αγορών βοήθησε να παρατηρηθεί εκείνη την περίοδο ένας ρυθμός ανάπτυξης των οικονομιών των κρατών μελών της Κοινότητας.

Υπήρχαν όμως και αρνητικά αποτελέσματα από την πρώτη εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής στην Κοινότητα (Ackrill 2000, Grant 1997). Οι αγρότες της Κοινότητας παρήγαγαν περισσότερη ποσότητα από εκείνη που μπορούσαν να απορροφήσουν οι αγορές με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν υπερβολικά πλεονάσματα («βουνά από βούτυρο», «λίμνες από κρασί»).

Αυτό συνέβη γιατί, εφόσον υπήρχαν οι εγγυημένες τιμές, οι αγρότες ενθαρρύνονταν να παράγουν περισσότερο και έτσι η παραγωγή υπερέβαινε τη ζήτηση. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν υπερβολικά πλεονάσματα, τα οποία έπρεπε να αποθηκευτούν, δημιουργώντας ένα επιπλέον κόστος στο κομμάτι του προϋπολογισμού που προοριζόταν για την Κοινή Γεωργική Πολιτική και αυξάνοντας συνεχώς τις γεωργικές δαπάνες της Κοινότητας (Hix 2004).

Η Κοινότητα έφτασε στο σημείο να δαπανά μεγάλα ποσά και με συνεχώς αυξητική τάση, προκειμένου να καλύψει το άνοιγμα που είχε δημιουργηθεί, αφού πωλούσε στις ποσότητες που έμειναν αδιάθετες στο εξωτερικό σε χαμηλές διεθνείς τιμές ενώ τις είχε αγοράσει σε υψηλότερες κοινοτικές τιμές (μέσω εξαγωγικών επιδοτήσεων).

Η υπερπαραγωγή που παρατηρήθηκε είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων που παράγονταν στα κράτη μέλη της Κοινότητας. Οι γεωργοί έδωσαν ιδιαίτερο βάρος στην αύξηση της παραγωγής και στη μεγαλύτερη ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος, βάζοντας σε δεύτερη μοίρα την ποιότητα. Επίσης, η εντατικοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και η υπερεκμετάλλευση των γεωργικών και αγροτικών εκτάσεων οδήγησαν σε αποδυνάμωση των θρεπτικών συστατικών του εδάφους, τα οποία και είναι απαραίτητα για την σωστή ανάπτυξη του γεωργικού προϊόντος, αποτελώντας την κύρια αιτία για την κατώτερη ποιότητα των προϊόντων που παράγονται εκείνη την περίοδο στην Κοινότητα.

Οι υψηλές τιμές των γεωργικών προϊόντων είναι ένα άλλο αρνητικό αποτέλεσμα της πρώτης περιόδου εφαρμογής της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής της Κοινότητας

(Wichern 2004). Υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ της τιμής και της ποιότητας του προϊόντος. Οι καταναλωτές καλούνταν να καταβάλλουν υψηλό αντίτιμο για προϊόντα χαμηλής ποιότητας. Επιπρόσθετα, οι υψηλές τιμές των γεωργικών προϊόντων που παρατηρούνται εκείνη την εποχή επιβάλλονταν προκειμένου να καλυφθεί το αυξανόμενο κόστος, δημιουργώντας προβλήματα στην πολιτική της Κοινότητας αλλά και στους παραγωγούς και τους καταναλωτές.

Η πολιτική παρεμβατισμού και προστασίας της γεωργικής παραγωγής μέσα στα κράτη μέλη της Κοινότητας δημιούργησαν ένα νέο πεδίο εμπορικού και οικονομικού «πολέμου» μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών. Τα μέτρα που υιοθέτησε η Κοινότητα, όπως ήταν οι ποσοστάσεις των εισαγωγών, οι εισφορές των εισαγόμενων γεωργικών προϊόντων και οι δασμοί δημιούργησαν τριγμούς στις εμπορικές σχέσεις και τριβές μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη δυσκολία ανάπτυξης του παγκόσμιου ελεύθερου εμπορίου για τα γεωργικά προϊόντα (Borell and Hubbard 2000, Daugbjerg and Swinbank 2007).

Ένα ακόμη αρνητικό αποτέλεσμα από την πρώτη εφαρμογή της γεωργίας ήταν η επιβάρυνση του περιβάλλοντος και η καταστροφή του (Kay 1998, Moehler 2008). Η υπερεντατική καλλιέργεια και η υπερβολική χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων από τους αγρότες, επέδρασε αρνητικά στην περιβαλλοντική ανάπτυξη. Οι αγρότες έδιναν μεγαλύτερη σημασία στην παραγωγή όλο και περισσότερης ποσότητας προϊόντος, αγνοώντας σε μεγάλο βαθμό την προστασία του περιβάλλοντος. Κάτι τέτοιο είχε άμεσες επιπτώσεις και στην ασφάλεια και την προστασία των τροφίμων που παράγονταν και τελικά έφθαναν στον καταναλωτή.

Επίσης, δημιουργήθηκαν προβλήματα στις αναπτυσσόμενες χώρες αφού οι εξαγωγικές επιδοτήσεις μείωσαν τις παγκόσμιες τιμές (Josling 2008). Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία στρεβλώσεων στις γεωργικές αγορές του αναπτυσσόμενου κόσμου και την δημιουργία τριγμών στις σχέσεις αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει πως άρχισε να δημιουργείται, με πολύ αργούς ρυθμούς βέβαια, ένα χάσμα μεταξύ του ανεπτυγμένου και του αναπτυσσόμενου κόσμου, αν ληφθεί υπόψη και το γεγονός πως οι οικονομίες των χωρών του αναπτυσσόμενου κόσμου είναι κατά βάση αγροτικές. Κάθε, λοιπόν, μεταβολή στην οικονομική δυνατότητα των αναπτυσσόμενων χωρών είχε αρνητικό αντίκτυπο στην ανάπτυξή τους.

4.1.3 Η συζήτηση για μια πρώτη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και οι παράγοντες που την επηρέασαν

Κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας της η Κοινή Γεωργική Πολιτική παρουσίασε τόσο θετικά όσο και αρνητικά αποτελέσματα. Τα κράτη μέλη έκριναν ότι τα αρνητικά αποτελέσματα ήταν σε σημαντικά βαθμό πιο πολλά και πιο σοβαρά και ως εκ τούτου δυσχέραιναν την ανάπτυξη της γεωργίας στην Κοινότητα και κατά συνέπεια έθεταν εμπόδια στην συνολική ανάπτυξη των οικονομιών των χωρών.

Έτσι, λίγα χρόνια μετά την υιοθέτηση και εφαρμογή της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής από την Κοινότητα, άρχισε μια συζήτηση για μια πρώτη μεταρρύθμιση κάποιων βασικών στοιχείων της πολιτικής για τη γεωργία. Αυτό έγινε προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι στρεβλώσεις που είχαν δημιουργηθεί με τη λειτουργία της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής καθώς επίσης και να διορθωθούν κάποια λάθη που προέκυψαν από την πρακτική εφαρμογή της πολιτικής και των μέτρων που ακολουθήθηκαν στα πλαίσια της κοινής πολιτικής για τη γεωργία.

Η συζήτηση για την μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής επηρεάστηκε από κάποιους κοινοτικούς αλλά και διεθνείς παράγοντες. Στους κοινοτικούς παράγοντες εντάσσονται οι δαπάνες του προϋπολογισμού για τη γεωργία και η απορρόφηση του μεγαλύτερου μέρους του προϋπολογισμού για τις δαπάνες για τη γεωργία (Young 2009), καθώς και η ανάγκη για χρηματοδότηση νέων πολιτικών μέσα στην Κοινότητα. Επίσης, και οι οικολογικές οργανώσεις όπως και οι οργανώσεις των βιομηχάνων και των καταναλωτών έπαιξαν ρόλο στη συζήτηση για την πρώτη μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής (Moyer and Josling 1990, Ndayisenga and Kinsey 1995). Εδώ περιλαμβάνεται ακόμα και η μείωση της πολιτικής επιρροής του αγροτικού πληθυσμού.

Οι διεθνείς παράγοντες που επηρέασαν τη συζήτηση για την πρώτη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής ήταν οι τρίτες χώρες, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής καθώς επίσης και κάποιες διεθνείς διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο των γύρων της GATT (Fouilleux 2004, Swinbank and Daugbjerg 2006, Swinbank and Tanner 1996).

Ως αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων που περιγράφηκαν πιο πάνω, δημιουργήθηκε **το σχέδιο Mansholt**. Το σχέδιο προτάθηκε το 1968 από τον Sicco Mansholt, τότε Επίτροπο Γεωργίας, ο οποίος είχε στείλει ένα υπόμνημα στο συμβούλιο των Υπουργών με προτεινόμενες αλλαγές στη λειτουργία της Κοινής Γεωργικής

Πολιτικής. Ο Mansholt πρότεινε τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων παραγωγής και την ενοποίηση όλων των μικρών εκμεταλλεύσεων σε μεγαλύτερες. Είχε παρατηρήσει πως η ποιότητα ζωής των γεωργών δεν είχε βελτιωθεί παρά τις επιχορηγήσεις της Κοινότητας και έτσι πρότεινε μεγαλύτερες και πιο βιομηχανοποιημένες οικογενειακές αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Επίσης, ο Sicco Mansholt πρότεινε προγράμματα για την επανεκπαίδευση των αγροτών και για την πρόωρη συνταξιοδότηση. Ακόμα, εισηγήθηκε τον περιορισμό της άμεσης βοήθειας στις μη προσοδοφόρες αγροτικές εκμεταλλεύσεις (wikipedia 2011).

Το σχέδιο όμως συνάντησε αντιδράσεις και τελικώς το 1972 επικράτησαν μόνο τρεις από τις εισηγήσεις του Mansholt. Αυτές ήταν ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, η εγκατάλειψη κάποιων καλλιεργειών και η εκπαίδευση των αγροτών (wikipedia 2011).

4.1.4 Μεταρρύθμιση της δεκαετίας 1980

Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, η Κοινότητα αποφάσισε να υιοθετήσει κάποια μέτρα προκειμένου να σταθεροποιηθεί η δαπάνη του κοινοτικού προϋπολογισμού που κατέγραφε συνεχώς αυξητική πορεία (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007) και να περιοριστεί το ποσοστό που προοριζόταν για τις δαπάνες στη γεωργία. Το 1988 η Κοινότητα αποφάσισε να λάβει ορισμένα μέτρα για τον περιορισμό της παραγωγής με αποζημίωση και τα οποία ονόμασε «σταθεροποιητές». Τα μέτρα περιελάμβαναν:

1. αγρανάπαυση των καλλιεργούμενων γαιών με περιορισμό της έκτασης που προοριζόταν για καλλιέργεια,
2. εκτατικοποίηση, περιορισμό δηλαδή της παραγωγής κάτι που θα επιτυγχάνονταν μέσα από τον περιορισμό των εισροών,
3. στροφή προς άλλες καλλιέργειες,
4. πρόωρη συνταξιοδότηση των γεωργών που είχαν ηλικία από 55 έως 65 ετών.

Τα προαναφερθέντα μέτρα είχαν σύντομη διάρκεια και δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα. Μετά από λίγο καιρό ξεκίνησε η προετοιμασία στην Κοινότητα για την γεωργική αναθεώρηση του 1992 (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

4.2 Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ MACSHARRY ΤΟ 1992

Η μεταρρύθμιση του 1992 άλλαξε σε σημαντικό βαθμό τη μέχρι τότε λειτουργία και τον τρόπο εφαρμογής της κοινής πολιτικής για τη Γεωργία μέσα στην Κοινότητα. Η αλλαγή που συντελέστηκε υπήρξε αποτέλεσμα αλλά και συνδυασμός δύο παραγόντων (Coleman et al 1997, Josling and Tangermann 1992). Ο πρώτος παράγοντας ήταν οι διαπραγματεύσεις που γίνονταν εκείνη την περίοδο στο πλαίσιο της GATT (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου). Ο δεύτερος παράγοντας ήταν τα αδιέξοδα που αντιμετώπιζε η ίδια η Κοινή Γεωργική Πολιτική και πως αυτά θα επιλύονταν προς όφελος των κρατών μελών της Κοινότητας, των παραγωγών, των καταναλωτών και εν τέλει των οικονομιών των χωρών (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Το 1991 ο τότε επίτροπος Γεωργίας, Ray MacSharry παρουσίασε δύο έγγραφα προς συζήτηση σχετικά με την ανάπτυξη και το μέλλον της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Έτσι ξεκίνησε μια νέα συζήτηση για την κοινοτική γεωργία.

Ο Ray MacSharry, εισηγήθηκε κάποιες μεταρρυθμίσεις για τη λειτουργία της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Ο σκοπός ήταν να μειωθεί η αυξανόμενη παραγωγή και την ίδια στιγμή να υπάρχει μια πιο ελεύθερη αγροτική αγορά. Επίσης, προτάθηκε η εξοικονόμηση χρημάτων για την απόσυρση κάποιων εκτάσεων από την παραγωγή, για τον περιορισμό του επιπέδου των αποθεμάτων καθώς επίσης και η εισαγωγή μέτρων ώστε να ενθαρρυνθούν κάποιοι αγρότες να πάρουν σύνταξη (wikipedia 2011).

Ένας από τους λόγους που προωθήθηκε η μεταρρύθμιση του 1992 όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ήταν η ανάγκη να συμβιβαστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση και να συμπλεύσει με τους εξωτερικούς εμπορικούς εταίρους της στην GATT, καθώς εκείνη την περίοδο διεξαγόταν ο Γύρος της Ουρουγουάης και οι συζητήσεις σχετίζονταν με τις αγροτικές επιδοτήσεις (wikipedia 2011).

Ο Γύρος της Ουρουγουάης της GATT ξεκίνησε το 1986 και σε αυτόν συμπεριλήφθηκαν για πρώτη φορά και τα γεωργικά προϊόντα. Μέσα από τις συζητήσεις που γίνονταν, φάνηκε πως η Κοινότητα όφειλε να περιορίσει τις ενισχύσεις που χορηγούσε στα γεωργικά προϊόντα όταν οι ενισχύσεις αυτές επηρέαζαν τη διαμόρφωση των τιμών τόσο στην εσωτερική όσο και στη διεθνή αγορά (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Σχετικά με τον δεύτερο παράγοντα, τα αδιέξοδα της ίδιας της πολιτικής, η Κοινότητα έπρεπε να βρει λύση σε ένα μεγάλο και συγκεκριμένο πρόβλημα. Η παραγόμενη ποσότητα ήταν σε σταθερό βαθμό πλεονασματική συγκρινόμενη με την εσωτερική κατανάλωση των γεωργικών προϊόντων. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη συσσώρευση πλεονασμάτων τα οποία έπρεπε να επιδοτηθούν προκειμένου να εξαχθούν, αφού οι κοινοτικές τιμές στήριξης ήταν αρκετά υψηλότερες από τις διεθνείς (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Η μεταρρύθμιση εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 21 Μαΐου 1992 και σηματοδότησε μια σημαντική αλλαγή της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Τα βασικά της στοιχεία ήταν η μείωση των τιμών των γεωργικών προϊόντων, με σκοπό να πλησιάσουν τις διεθνείς, ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικά τα προϊόντα στην εσωτερική και την παγκόσμια αγορά και η στήριξη των γεωργικών εισοδημάτων μέσα από τη μετατροπή του ποσού της στήριξης σε ισόποση στρεμματική ενίσχυση (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007). Ουσιαστικά οι τιμές που μειώθηκαν ήταν στην αρχή στον τομέα των δημητριακών και του βοδινού κρέατος και ύστερα επεκτάθηκαν και στα οπωροκηπευτικά (Hix 2004).

Ειδικότερα, σχετικά με την ενίσχυση των αγροτών, η μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής προέβλεπε την άμεση ενίσχυση του εισοδήματός τους μέσα από ένα σύστημα άμεσων πληρωμών το οποίο λειτουργούσε ταυτόχρονα με τα προγράμματα της στήριξης των τιμών. Το σύστημα άμεσων πληρωμών δημιουργήθηκε προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποζημίωση των αγροτών λόγω της μείωσης των τιμών στα γεωργικά προϊόντα (Hix 2004).

Η αγρανάπαυση των γεωργικών εκτάσεων ήταν ένα ακόμα μέτρο που εισήχθη με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής το 1992. Το σχέδιο προέβλεπε πως οι γεωργοί σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς γεωργικών προϊόντων, με κύριο τομέα τον τομέα των δημητριακών, και σε συγκεκριμένες περιοχές καλλιέργειας, θα πληρώνονταν προκειμένου να σταματήσουν την καλλιέργεια και την παραγωγή. Με αυτό τον τρόπο η Κοινότητα εξασφάλιζε ότι δεν θα παράγονταν σοδειές τις οποίες μετά θα ήταν υποχρεωμένη να αγοράσει η ίδια η Κοινότητα (Hix 2004).

Επίσης, η Κοινότητα προέβλεψε την πρόωρη συνταξιοδότηση των γεωργών ηλικίας άνω των 55 ετών ώστε η γη που θα αποδεσμευόταν να χρησιμοποιηθεί που τους εν ενεργεία αγρότες και να γίνουν πιο βιώσιμες οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις και επίσης

όρισε αντισταθμιστική (εξισωτική) αποζημίωση για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές που παρουσιάζουν φυσικά μειονεκτήματα.

Ακόμα, η Κοινότητα πήρε μέτρα για την ενίσχυση των μηχανισμών της αγοράς καθώς επίσης και μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαβίωση και καλή μεταχείριση των ζώων. Στη μεταρρύθμιση του 1992 περιελήφθησαν και μέτρα για την ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007). Εισήχθησαν εκτός των άλλων και νέα προγράμματα που αφορούσαν την προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης, την οικολογική γεωργία και την δάσωση γεωργικών εκτάσεων.

Η μεταρρύθμιση του 1992 θεωρήθηκε εξαιρετικά επιτυχής και είχε θετικές συνέπειες για την ευρωπαϊκή γεωργία.

4.3 AGENDA 2000 (ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 1999)

Η μεταρρύθμιση του 1999 ήρθε ως συνέχεια της επιτυχημένης μεταρρύθμισης του 1992 και πραγματοποιήθηκε προκειμένου να προσαρμοστεί η Ευρώπη στις παγκόσμιες εξελίξεις (Euroopan Commission 1998, Beard and Swinbank 2001, Daugbjerg 1999, Philippidis and Hubbard 2001, Schrader 2000, Schaag 2001). Πιο συγκεκριμένα τα επόμενα χρόνια μετά το 1992, η Ευρωπαϊκή Ένωση προετοιμαζόταν για την υιοθέτηση του ευρώ ως ενιαίο νόμισμα σε κάποιες χώρες μέλη της και επίσης, υπήρχε η προσπάθεια για διεύρυνση της Ένωσης προς την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη. Ακόμα, παρατηρούνταν μια αύξηση του ανταγωνισμού από προϊόντα τρίτων χωρών κάτι που δημιουργούσε προβλήματα την οικονομία της Ένωσης. Ο νέος γύρος διαπραγματεύσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου που ετοιμαζόταν να ξεκινήσει (τελικά ο Γύρος της Doha ξεκίνησε το 2001) ήταν ένας ακόμα λόγος που προστέθηκε στους ήδη υπάρχοντες και επέβαλε την νέα μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (Swinnen 2008).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα ο τότε επίτροπος Γεωργίας Franz Fischler τον Ιούλιο του 1997 υπέβαλε προτάσεις και πρότεινε τη νέα μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Ουσιαστικά η «Agenda 2000» ήταν μια πρώτη προσπάθεια για να καταγραφεί η πολιτική που θα πρέπει να ακολουθήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση εν όψει της επικείμενης διεύρυνσης των χωρών της Κεντρικής και

Ανατολικής Ευρώπης, πολλές από τις οποίες είχαν έναν αξιοσημείωτο σε μέγεθος γεωργικό τομέα.

Ο Fischler εξέφρασε την πρόταση να επεκταθούν οι μεταρρυθμίσεις του 1992 με περαιτέρω μείωση των τιμών στα δημητριακά και το βοδινό κρέας αλλά επίσης να υπάρξουν μειώσεις τιμών στον τομέα του γάλακτος, του ελαιόλαδου και του κρασιού, τομείς που δεν περιλαμβάνονταν στην προηγούμενη μεταρρύθμιση της γεωργικής πολιτικής. Επιπλέον, ο Franz Fischler πρότεινε να μετατραπεί η πολιτική για τη στήριξη των τιμών σε πολιτική για την ενίσχυση του εισοδήματος (Hix 2004).

Η μεταρρύθμιση «Agenda 2000» χωρίζει την Κοινή Γεωργική Πολιτική σε δύο πυλώνες: ο πρώτος πυλώνας αναφέρεται στην υποστήριξη της παραγωγής. Ο δεύτερος στην αγροτική ανάπτυξη και προτείνεται η εισαγωγή μέτρων για την διαφοροποίηση της παραγωγής, δημιουργώντας ομάδες παραγωγών και παρέχοντας υποστήριξη σε νέους αγρότες. Επίσης τα θέματα της γεωργίας που σχετίζονται με το περιβάλλον πρέπει να λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη από όλα τα κράτη μέλη (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Τα μέτρα που περιλαμβάνονταν στην «Agenda 2000» ενίσχυναν την ανταγωνιστικότητα των γεωργικών προϊόντων τόσο στην εσωτερική όσο και στην παγκόσμια αγορά. Επίσης, υπήρχαν μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας των τροφίμων, ειδικά μετά την κρίση «της νόσου των τρελών αγελάδων» (Hix 2004), καθώς και έγινε ενσωμάτωση πολλών περιβαλλοντικών και διαρθρωτικών προβλημάτων που θα επιλύονταν μέσα από την κοινή πολιτική για τη γεωργία. Ακόμα, τα κράτη μέλη θέλησαν να απλουστεύσουν τη γεωργική νομοθεσία ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη σαφήνεια και να μπορούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι να έχουν πρόσβαση στους κανόνες και τους κανονισμούς που εκδίδει η Ένωση για τη γεωργία.

Οι συνομιλίες για το περιεχόμενο των αλλαγών της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής της Ένωσης ολοκληρώθηκαν με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου το Μάρτιο του 1999 όταν και υπογράφηκε το κείμενο της «Agenda 2000».

Σαν αποτέλεσμα των μεταρρυθμίσεων της «Agenda 2000» οι τιμές των γεωργικών προϊόντων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα καθορίζονταν περισσότερο από την ελεύθερη αγορά. Έτσι, η Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θα είχε σαν στόχο τη σταθεροποίηση της αγοράς ή την κατανομή του μεριδίου της αγοράς σε περισσότερους παραγωγούς (Hix 2004).

Συγκεκριμένα, τέθηκαν δύο άλλοι στόχοι που θα είχε σκοπό να εκπληρώσει η μεταρρύθμιση της «Agenda 2000». Ο πρώτος στόχος ήταν η κυριαρχία της αναδιανεμητικής λειτουργίας αφού θα υπήρχε άμεση στήριξη του εισοδήματος των ανθρώπων που απασχολούνταν στον γεωργικό τομέα. Με αυτό τον τρόπο η Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ένωσης έθετε σε εφαρμογή ένα φιλελεύθερο σύστημα κοινωνικού κράτους κάτι που σήμαινε πως η εξέταση των ιδίων πόρων χρησιμοποιείται προκειμένου να προσδιοριστεί ποιοι γεωργοί δικαιούνται τις επιδοτήσεις και πως τα δημόσια προγράμματα χρηματοδοτούνται μέσω φορολογίας και όχι μέσω της επιβολής υψηλότερων τιμών στους καταναλωτές (Hix 2004).

Ο δεύτερος στόχος της νέας μεταρρύθμισης ήταν να διορθωθούν οι αποτυχίες της αγοράς. Στη γεωργική αγορά η αγροτική υπανάπτυξη και οι διάφοροι περιβαλλοντικοί παράγοντες (π.χ φυσικές καταστροφές) έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις συναλλαγές. Από την πλευρά της προσφοράς των γεωργικών προϊόντων στον καταναλωτή υπάρχει ασυμμετρία πληροφόρησης σχετικά με την ποιότητα και την ασφάλεια των αγαθών. Εύκολα καταλήγει κανείς στη διαπίστωση πως οι παραγωγοί είναι περισσότερο ευνοημένοι από τους καταναλωτές. Μέσα από τη νέα μεταρρύθμιση, λοιπόν, η Κοινή Γεωργική Πολιτική θέτει υπό την εποπτεία της την προστασία του περιβάλλοντος, την αγροτική ανάπτυξη και την ασφάλεια των τροφίμων, ώστε η αγορά των γεωργικών προϊόντων να αναπτύσσεται προς το γενικό δημόσιο συμφέρον και όχι προς το συμφέρον μια μόνο ομάδας όπως είναι π.χ. οι γεωργικοί παραγωγοί (Hix 2004).

Επιπρόσθετα, με τη νέα μεταρρύθμιση ενισχύθηκαν τα μέτρα που αφορούσαν την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς η Ένωση προώθησε την ιδέα πως η παραγωγή και η επεξεργασία των γεωργικών προϊόντων θα πρέπει να γίνεται με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον. Έννοιες όπως προστασία βιοποικιλότητας της περιοχής καλλιέργειας και προστασία του εδάφους και των συστατικών του εισάγονται στην καθημερινή ζωή και την επαγγελματική δραστηριότητα των ανθρώπων του γεωργικού τομέα.

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική εντάχθηκε μέσα στην Agenda 2000 η οποία αφορούσε σε γενικότερο επίπεδο το δημοσιονομικό πλαίσιο της περιόδου 2000 – 2006 και το πώς θα χρηματοδοτούνταν οι πολιτικές της Ένωσης. Έτσι, σχετικά με τη γεωργική πολιτική αποφασίστηκε πως η νέα μεταρρύθμιση θα συμβάλλει στο να καταστεί

εφικτός ο συνολικός στόχος της σταθεροποίησης των δαπανών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Βερολίνο τα κράτη μέλη της Ένωσης αποφάσισαν ότι οι γεωργικές δαπάνες θα φτάσουν σε μέσο ετήσιο επίπεδο τα 40,5 δις € (283,5 δις € σε πραγματικές τιμές) για τα υπάρχοντα μέτρα και μέσα που εφαρμόζει η πολιτική, ενώ θα προστεθούν και 14 δις € για τις επιπρόσθετες αλλαγές που προωθούνται με τη νέα μεταρρύθμιση όπως κάποια κτηνιατρικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα αλλά και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη γεωργική ανάπτυξη (Κανελλόπουλος 2003).

Με τη νέα μεταρρύθμιση η Ευρωπαϊκή Ένωση όρισε και τις κατευθύνσεις για τις πιθανές περαιτέρω αναθεωρήσεις της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Η πολιτική προσανατολίστηκε, πρωταρχικά, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας κάτι το οποίο θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από τη μείωση των τιμών. Ακόμα, μέσα από το ενδιαφέρον της για την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων η Ένωση έδειξε να δίνει μεγάλη σημασία στην αύξηση του ενδιαφέροντος του καταναλωτή (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Μια επιπλέον κατεύθυνση της πολιτικής ήταν η προτεραιότητα στη συνολική αγροτική ανάπτυξη προκειμένου να επιτευχθούν σταθερότητα εισοδήματα για τους ανθρώπους που απασχολούνται στον γεωργικό τομέα. Επίσης, η Ένωση έδειξε περισσότερη ευαισθησία για το περιβάλλον και για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας. Η δημιουργία συμπληρωματικών και εναλλακτικών εισοδημάτων για τους κατοίκους της υπαίθρου ήταν ακόμα μια κατεύθυνση της μεταρρύθμιση της Agenda 2000 που δείχνει, όπως και όλες οι προηγούμενες τη σημαντικότητα που έχει για την Ένωση ένας υγιείς και προσοδοφόρος αγροτικός τομέας (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Με την Agenda 2000 η Κοινή Γεωργική Πολιτική μετονομάζεται σε Κοινή Αγροτική Πολιτική καθώς τώρα συμπεριλαμβάνει τη συνολική αγροτική ανάπτυξη και τις προοπτικές για δημιουργία συμπληρωματικών και εναλλακτικών δραστηριοτήτων και εισοδημάτων (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007). Διαφαίνεται, λοιπόν, η ιδιαίτερη σημασία που έχει για τα κράτη μέλη της Ένωσης, η ανάπτυξη της γεωργίας ως μέσο για τη ανάπτυξη και τη μεγέθυνση της οικονομίας τους.

Η «Agenda 2000» αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της Κοινής γεωργικής Πολιτικής της Ένωσης. Με τη νέα αυτή μεταρρύθμιση τέθηκαν οι βάσεις

για τη μελλοντική ανάπτυξη της γεωργίας μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ειδικότερα και στην Ευρώπη σε ευρύτερο πλαίσιο.

4.4 ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ AGENDA TO 2003

Στο πρόγραμμα μεταρρύθμισης Agenda 2000 αποφασίστηκε ενδιάμεση επανεξέταση στη μέση της περιόδου 2000-2006. Έτσι τον Ιούλιο του 2002 ο τότε Επίτροπος Γεωργίας Franz Fischler παρουσίασε το κείμενο «Ενδιάμεση επανεξέταση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής». Στο κείμενο αναφέρεται πως οι στόχοι της νέας μεταρρύθμισης είναι εκείνοι οι στόχοι που καθορίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Βερολίνο το 1999 και το αντίστοιχο στο Gothenburg της Σουηδίας το 2001 (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Πιο συγκεκριμένα, πρωταρχικός στόχος θεωρείται η θεμελίωση μιας ανταγωνιστικής γεωργίας και έπειτα ένα καλό βιοτικό επίπεδο και μια εισοδηματική σταθερότητα στους απασχολούμενους στο γεωργικό τομέα. Επίσης, ένας σημαίνων στόχος είναι να υπάρχουν μέθοδοι παραγωγής που να σέβονται το περιβάλλον ώστε να παράγονται ποιοτικά προϊόντα για τους καταναλωτές (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Ακόμα ένας στόχος της Ένωσης ήταν η ύπαρξη ποικιλομορφίας των γεωργικών δραστηριοτήτων, σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον και υποστήριξη των αγροτικών κοινωνιών. Επίσης, τελευταίος στόχος της Ένωσης είναι μια απλή γεωργική πολιτική με σαφή επιμερισμό των ευθυνών για την άσκηση και εφαρμογή της πολιτικής μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών της Ένωσης (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Η Επιτροπή από την άλλη έθεσε και κάποια πρόσθετα ζητήματα στο κείμενό της. Πρότεινε η αγροτική πολιτική να γίνει περισσότερο επιδοματική πολιτική, όπως είναι η πολιτική για τη στήριξη των ανέργων. Επίσης εισηγήθηκε μια πιο ολοκληρωμένη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισηγήθηκε τη μεταρρύθμιση η οποία περιελάμβανε την αναθεώρηση της ευρωπαϊκής πολιτικής προκειμένου να επιτευχθεί αύξηση του πλούτου και συνοχή μέσα στην Ένωση. Επίσης, βρίσκονταν σε εξέλιξη οι συζητήσεις για τον κοινοτικό προϋπολογισμό, και καθώς ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού

αφορούσε τη γεωργία και αφού δεν διαφαινόταν κάποια θετική προοπτική για την αύξηση του προϋπολογισμού, έπρεπε να επέλθει μείωση στο κομμάτι της γεωργίας. Η μεταρρύθμιση, επίσης, πρότεινε τη διαχείριση της βοήθειας στη γεωργία από τα κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο (wikipedia 2011).

Τελικά το κείμενο της Επιτροπής που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2003 είχε τίτλο «Μακροπρόθεσμη πολιτική προοπτική για μια αειφόρο γεωργία» και σε αυτό τέθηκαν οι βασικοί άξονες για την καινούργια κοινή αγροτική πολιτική. Η μεταρρύθμιση ουσιαστικά ολοκληρώθηκε το Σεπτέμβριο του 2003.

Η πρώτη μεταβολή είχε να κάνει με τη μετάβαση από το καθεστώς στήριξης του προϊόντος στο καθεστώς στήριξης του παραγωγού (Cunha 2004). Ειδικότερα, οι ενισχύσεις που εισέπραττε ο παραγωγός για να παράγει τα προϊόντα του θα του καταβάλλονταν σαν ενιαία ενίσχυση χωρίς η πολιτική να λαμβάνει υπόψη της το γεγονός αν παράγει τα συγκεκριμένα προϊόντα ή όχι (Bartova and M'barek 2008). Υπάρχει αποσύνδεση των ενισχύσεων από την παραγωγή με το νέο σύστημα να αποβλέπει στην καλύτερη εξισορρόπηση των εισοδημάτων των παραγωγών μέσω της ενιαίας ενίσχυσης ανά γεωργική εκμετάλλευση. Επίσης, η αποσύνδεση αποσκοπεί στην κατάργηση της υπερπαραγωγής πλεονασμάτων ώστε μέσα από την αποσύνδεση να υπάρξει εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης, με διατηρούμενα όμως τα εισοδήματα των γεωργών. Ο γεωργός μπορεί να αποφασίσει ποια καλλιέργεια θα ασκεί και θα εξακολουθεί να λαμβάνει ενίσχυση για το εισόδημά του (OECD 2004).

Η κατάργηση της σύνδεσης των ενισχύσεων με την παραγωγή των προϊόντων θα καταστήσει τους αγρότες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πιο ανταγωνιστικούς, πιο προσηλωμένους στις ανάγκες της αγοράς και στις προτιμήσεις των καταναλωτών και θα προσφέρει την αναγκαία σταθερότητα εισοδήματος (Κανελλόπουλος 2003).

Ο δεύτερος άξονας έχει άμεση σχέση με τον πρώτο καθορίζοντας τα περιβαλλοντικά μέτρα που θα πρέπει να ακολουθεί ο γεωργός για να λαμβάνει όλο το ποσό της ενίσχυσης (OECD 2004). Ο παραγωγός είναι υποχρεωμένος να τηρεί όλες τις προδιαγραφές για την καλή διαβίωση των ζώων, να τηρεί τους κανόνες για την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων και να παράγει με σεβασμό στη γη και τα συστατικά του εδάφους. Στην περίπτωση που ο παραγωγός δεν ακολουθεί τους κανόνες, η Ένωση επιβάλλει οικονομικές περικοπές (OECD 2004).

Άλλο ένα σημείο μεταβολής ήταν ότι αποφασίστηκε η αποσύνδεση των ενισχύσεων από την παραγωγή να μην ισχύσει για όλα τα προϊόντα. Πιο συγκεκριμένα, η αλλαγή

του καθεστώτος στήριξης το 2003 εφαρμόστηκε σε προϊόντα όπως ο σκληρός σίτος, το ρύζι, οι καρποί με κέλυφος, οι πατάτες αμυλοποιίας, το γάλα, οι σπόροι, τα όσπρια, το κρέας αιγοπροβάτων και το βόειο κρέας. Για ορισμένα προϊόντα διατηρήθηκε η μερική σύνδεση των ενισχύσεων με την παραγωγή. Τα προϊόντα αυτά ήταν το βαμβάκι, η ζάχαρη και ο καπνός. Τα προϊόντα αυτά συμπεριλήφθηκαν στα νέα μέτρα το 2004 (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Με τη μεταρρύθμιση του 2003 αποφασίστηκε η σταδιακή μείωση των άμεσων ενισχύσεων κατά 3-5% ετησίως μέχρι το 2012 με εξαίρεση τους παραγωγούς που το ποσό των άμεσων ενισχύσεων που εισπράττουν δεν υπερβαίνει τα 5.000 €. Η μείωση των άμεσων ενισχύσεων προς τις μεγάλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις ονομάστηκε «διαφοροποίηση». Τα ποσά που θα εξοικονομούνται θα μεταφέρονται κατά 80% στα κράτη μέλη από τα οποία προέκυψαν ενώ το υπόλοιπο ποσό θα διατίθεται σε κράτη μέλη με βάση τη γεωργική έκταση, το ποσοστό εργατικού δυναμικού του γεωργικού τομέα καθώς και το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν που αποτυπώνεται σε αγοραστική δύναμη (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Το 2003 εισάγεται επίσης ένα νέο μέτρο για την παροχή ενισχύσεων στους αγρότες. Το μέτρο ονομαζόταν πολλαπλή συμμόρφωση (cross compliance) και ουσιαστικά περιελάμβανε τις ορθές γεωργικές πρακτικές που έπρεπε να ακολουθούν οι αγρότες σαν προϋπόθεση ώστε να λάβουν το ποσό των άμεσων ενισχύσεων (OECD 2004). Η ενιαία ενίσχυση ανά γεωργική εκμετάλλευση θα εξαρτάται από περιβαλλοντικά κριτήρια, κριτήρια ασφάλειας τροφίμων και καλής υγείας και μεταχείρισης των ζώων ενώ θα λαμβάνεται υπόψη ότι ο παραγωγός διατηρεί τη γεωργική εκμετάλλευση του σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση (Μούσης 2008). Οι κανόνες και τα κριτήρια που θα πρέπει να τηρεί ο γεωργός προκειμένου να πάρει τις άμεσες ενισχύσεις καθορίζονται από τον κανονισμό 73/2009 (Κανονισμός Συμβουλίου 73/2009), ενώ υπάρχουν και κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης που είναι ουσιαστικά άλλοι κανονισμοί και οδηγίες που εξειδικεύουν τα μέτρα ανά κατηγορία (περιβάλλον, διαβίωση, υγεία των ζώων).

Επίσης, η μεταρρύθμιση δημιουργεί έναν μηχανισμό δημοσιονομικής πειθαρχίας, ώστε να διασφαλιστεί πως δεν θα υπάρξει υπέρβαση του ποσού που αντιστοιχεί στις γεωργικές δαπάνες στον κοινοτικό προϋπολογισμό, όπως αυτός έχει καθοριστεί μέχρι το 2013 (Κανελλόπουλος 2003). Ουσιαστικά, οι νέες αλλαγές έχουν θετικό αντίκτυπο στον προϋπολογισμό της Ένωσης μιας και από τη μια μεριά παγιποιείται η

ονοματική δαπάνη για τις άμεσες ενισχύσεις, ώστε να περιορίζεται η ποσοστιαία επιβάρυνση του προϋπολογισμού και από την άλλη μεταφέρεται ένα μέρος της δαπάνης από τον πρώτο πυλώνα (υποστήριξη παραγωγής) στον δεύτερο πυλώνα (αγροτική ανάπτυξη) (Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης 2007).

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναφερθεί πως ο νέος μηχανισμός ενισχύσεων προλαμβάνει την υπέρβαση του 1,27% του ΑΕΠ, που είναι το όριο του προϋπολογισμού για τις γεωργικές δαπάνες, παρά το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα διευρυνθεί τον αμέσως επόμενο χρόνο (2004) και θα υποδεχθεί 10 νέα κράτη μέλη (Henning 2008).

Ακόμα, με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής το 2003 η Ευρωπαϊκή Ένωση εναρμονίζεται και με τις επιταγές και τις αποφάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Swinbank and Tranter 2005, Tangermann 2004). Την ίδια περίοδο που στην Ένωση διεξάγονταν οι συνομιλίες για τη μεταρρύθμιση, διεξάγονταν και ο Γύρος της Doha (είχε ξεκινήσει το 2001) στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Οι συζητήσεις του Γύρου επικεντρώθηκαν, εκτός των άλλων, και στην βελτίωση της πρόσβασης στις αγορές τροφίμων. Με τη νέα μεταρρύθμιση υπάρχει άνοιγμα των γεωργικών αγορών με μείωση των τελωνειακών δασμών, εξαιρώντας όμως τα προϊόντα που έχουν ιδιαίτερη σημασία για ένα κράτος μέλος.

Η νέα αγροτική πολιτική στρέφεται προς τους καταναλωτές και παράλληλα δίνει τη δυνατότητα στους αγρότες να παράγουν να προϊόντα που έχουν ζήτηση στην αγορά, ώστε να διασφαλίζεται η σταθερότητα του εισοδήματός τους και ένα καλό για εκείνους βιοτικό επίπεδο. Μέσα από τη νέα πολιτική για τον αγροτικό τομέα η Ευρωπαϊκή Ένωση εξασφαλίζει ότι τα γεωργικά προϊόντα της θα είναι παρόντα στις παγκόσμιες αγορές και ότι θα παράγονται με ασφάλεια αλλά και με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον. Επιπλέον, η Ένωση δίνει ώθηση και κίνητρα για την ανάπτυξη της υπαίθρου συμβάλλοντας στη διατήρηση δυναμικών αγροτικών κοινοτήτων προκειμένου αυτές να μπορούν με τη σειρά τους να δημιουργούν ευκαιρίες απασχόλησης (Μούσης 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013 : **ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ** **ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Από τη στιγμή που δημιουργήθηκαν οι δύο πυλώνες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, η αγροτική ανάπτυξη αναδείχθηκε σε μια πολλή σημαντική παράμετρο της πολιτικής μέσα στην Ένωση. Η ανάπτυξη της υπαίθρου, των καλλιεργούμενων εκτάσεων αλλά και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων που ασχολούνται με τον γεωργικό τομέα τέθηκαν από την Ένωση σαν πρωταρχικοί στόχοι του δεύτερου πυλώνα της Κοινής Γεωργικής πολιτικής (Saraceno 2004).

Η ανάγκη για ένα ξεχωριστό πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής που θα προωθήσει την αγροτική ανάπτυξη αιτιολογείται από δύο παράγοντες. Ο πρώτος παράγοντας είναι ότι πάνω από 56% του πληθυσμού της Ένωσης κατοικεί σε αγροτικές περιοχές. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι οι αγροτικές περιοχές που κατοικεί αυτό το σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού αποτελούν το 91% της έκτασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κρίθηκε, λοιπόν, επιτακτική ανάγκη η δημιουργία μιας Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2008).

Πιο συγκεκριμένα, οι αγροτικές περιοχές της Ένωσης συχνά παρουσιάζουν προβλήματα όπως μη ανταγωνιστικές εκμεταλλεύσεις, χαμηλή ποιότητα ζωής των κατοίκων, χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και υπανάπτυξη του τομέα υπηρεσιών. Από την άλλη τα θετικά που προσφέρει ο γεωργικός τομέας και η υπαίθρος κάνουν την Ένωση να θέσει σε άμεση προτεραιότητα τη βελτίωση της ζωής στην ύπαιθρο. Στα θετικά συγκαταλέγονται η παροχή των πρώτων υλών, η φυσική ομορφιά του περιβάλλοντος καθώς και η ξεκούραση και η ευεξία που προσφέρει η φύση στους ανθρώπους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2008).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να εντάξει την αγροτική ανάπτυξη στην Κοινή Αγροτική Πολιτική γιατί τα προβλήματα που πρέπει επιλυθούν είναι κοινά για τα κράτη μέλη όπως η ρύπανση του περιβάλλοντος, η προστασία της βιοποικιλότητας και του φυσικού τοπίου, αλλά και γιατί δεν θέλει να υπάρχουν ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών. Ενδέχεται κάποιο κράτος μέλος να μην εφαρμόσει την ίδια πολιτική ή

να μην έχει τα ίδια οικονομικά μέσα να αντιμετωπίσει το ίδιο αγροτικό ζήτημα. Ένας ακόμα λόγος για τη δημιουργία της Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης είναι και η συνάφεια και η συσχέτιση που έχει η εν λόγω πολιτική με άλλες πολιτικές κοινές ή μη της Ένωσης. Με βάση αυτές τις παραμέτρους θεσπίστηκε από την Ένωση η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2008).

Η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης καθορίζεται από τον κανονισμό 1698/2005 του Συμβουλίου (Κανονισμός Συμβουλίου 1698/2005) και σύμφωνα με τον οποίο η πολιτική επικεντρώνεται σε τρεις θεματικούς άξονες : βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου και βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και την ενθάρρυνση διαφοροποίησης των αγροτικών οικονομικών δραστηριοτήτων. Τα κράτη μέλη κατανομούν τα κονδύλια μεταξύ των τριών θεματικών αξόνων.

Η λειτουργία και οι πρακτικές που ακολουθούνται για τον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης καθορίζονται από τα εθνικά στρατηγικά σχέδια που καταρτίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Ένωσης οι οποίες ορίζονται με την απόφαση 2006/144/ΕΚ του Συμβουλίου (Απόφαση Συμβουλίου 2006/144/ΕΚ (32006D0144)). Τα εθνικά στρατηγικά σχέδια κατατίθενται από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή πριν από την υποβολή του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης. Τα εθνικά στρατηγικά σχέδια πραγματοποιούνται μέσα από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης τα οποία περιλαμβάνουν τους τρεις προαναφερθέντες θεματικούς άξονες.

Ειδικότερα, ο πρώτος άξονας είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας με την υποστήριξη της αναδιάρθρωσης μέσω ορισμένων μέτρων όπως είναι οι ενισχύσεις για τις επενδύσεις που πραγματοποιούν οι νέοι γεωργοί, η βελτίωση της ενημέρωσης σε αγροτικά θέματα και άλλα. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από την υιοθέτηση μέτρων που αφορούν τη βελτίωση των γνώσεων των γεωργών και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού όπως είναι η επαγγελματική κατάρτιση και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009).

Ακόμα βασικές δράσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας είναι η διευκόλυνση της καινοτομίας και της πρόσβαση στην έρευνα και την ανάπτυξη, η ενθάρρυνση της υιοθέτησης και διάδοσης της πληροφορικής καθώς και η ενθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων στον γεωργικό τομέα. Επίσης τα κράτη

μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν για την ανάπτυξη νέων αγορών για τα αγροτικά προϊόντα (Μούσης 2008).

Άλλα μέτρα που εντάσσονται στην προσπάθεια για την επιδίωξη του πρώτου στόχου είναι τα μέτρα για την αναδιάρθρωση και ανάπτυξη της γης όπως είναι ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η βελτίωση των υποδομών καθώς και μέτρα για την βελτίωση της ποιότητας της γεωργικής παραγωγής και των προϊόντων, όπως για παράδειγμα η προσαρμογή των γεωργών στα πρότυπα που επιβάλλονται από την κοινοτική νομοθεσία (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009).

Ο δεύτερος άξονας έχει σαν στόχο τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου μέσα από τη διαχείριση των γαιών και των δράσεων ανάπτυξης της υπαίθρου (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009). Εδώ εντάσσεται το δίκτυο Natura 2000 που είναι ένα οικολογικό δίκτυο ειδικών ζωνών προστασίας. Η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου (Οδηγία Συμβουλίου 92/43/ΕΟΚ (31992L0043) το 1992 ορίζει τους κανόνες για τη διατήρηση φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας αποτελεί προπομπό του δικτύου Natura 2000 (Φυσικοί Οικότοποι (Natura 2000) 2010).

Ειδικότερα ο δεύτερος άξονας προσδοκά στην διατήρηση της αειφόρου ανάπτυξης μέσα από την ενθάρρυνση των γεωργών να χρησιμοποιούν μεθόδους παραγωγής και χρήσης γης που δεν προκαλούν καταστροφή στο φυσικό περιβάλλον, αλλά προστατεύουν την υπαίθρο και βελτιώνουν τους φυσικούς πόρους. Σ' αυτόν τον άξονα εντάσσεται η προστασία της βιοποικιλότητας, των υδάτων, του εδάφους αλλά και η άμβλυνση των κλιματικών μεταβολών, μέσα από την παροχή ενισχύσεων σε μειονεκτικές περιοχές (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009).

Στις δράσεις των κρατών για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου εντάσσεται η διατήρηση του τοπίου της γεωργικής δραστηριότητας, η προώθηση της εδαφικής ισορροπίας καθώς και η βελτίωση της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών. Επίσης, σε αυτόν τον άξονα εντάσσεται η προσπάθεια για την είσοδο της βιολογικής γεωργίας και της εφαρμογής σε μεγαλύτερο ποσοστό μέσα από την εμπέδωση της συμβολής της στην βελτίωση του περιβάλλοντος (Μούσης 2008).

Ο τρίτος άξονας αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και την ενθάρρυνση διαφοροποίησης των αγροτικών οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η διαφοροποίηση περιλαμβάνει τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στο αγροτικό περιβάλλον, τη διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες, την ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων και την ίδρυση και ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων. Επίσης στη διαφοροποίηση εντάσσεται και η επαγγελματική κατάρτιση των ανθρώπων που σχετίζονται με τις οικονομικές δραστηριότητες που προαναφέρθηκαν σε αυτόν τον άξονα (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009).

Στον τρίτο άξονα εντάσσεται επίσης και αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές, ενώ σχετικά με την απασχόληση τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες για αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στη γεωργία καθώς επίσης και για την ενθάρρυνση εισόδου των γυναικών στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες για τη διάδοση των νέων τεχνολογιών στην πληροφορική, την επικοινωνία και τις μεταφορές και να εισάγουν στη γεωργία την έννοια των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προωθώντας την ανάπτυξη και τη χρήση τους στην γεωργική παραγωγική διαδικασία (Μούσης 2008).

Η Ένωση μετά τη μεταρρύθμιση του 2003 δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, το Ταμείο δημιουργήθηκε το 2005 και η λειτουργία του ορίζεται από τον κανονισμό 1290/2005 (Κανονισμός Συμβουλίου 1290/2005). Το Ταμείο έχει σαν στόχο την ενίσχυση της κοινοτικής πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη και βελτιώνει σε σημαντικό βαθμό τη διαχείριση και τον έλεγχο της νέας πολιτικής. Συμπληρώνει, επίσης, τις εθνικές και περιφερειακές δράσεις που αναπτύσσονται στα πλαίσια της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009).

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης μαζί με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων αντικατέστησαν από την 1^η Ιανουαρίου 2007 το FEOGA (Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων) και τα οποία αποτελούν τα δύο μέσα χρηματοδότησης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Αξίζει εδώ να σημειωθεί πως οι τρεις θεματικοί άξονες αποτελούν και τους κύριους στόχους του Ταμείου.

Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί πως το εν λόγω Ταμείο μαζί με τα υπόλοιπα ταμεία της Ένωσης δημιουργήθηκαν και συνεχίζουν να δραστηριοποιούνται με γνώμονα την επίτευξη των τριών στόχων που έχει θέσει η Ένωση. Ένας από τους στόχους είναι ο

στόχος «Σύγκλιση» ο οποίος περιλαμβάνει τα μέτρα που εφαρμόζει η Ένωση για τη μείωση ή εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών και των κρατών μελών της.

Στον δεύτερο πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη εντάσσεται και η προσέγγιση LEADER+. Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER+ άρχισε να λειτουργεί το 1991 και ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στην ανάπτυξη των οικονομιών των περιοχών αυτών. Μέσα από την εν λόγω κοινοτική πρωτοβουλία ενθαρρύνεται η τοπική προσπάθεια για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών υλοποιώντας τις ενέργειες για προώθηση της συνεργασίας και της καινοτομίας σε τοπικό επίπεδο. Η πρωτοβουλία LEADER+ θεωρείται ως ο τέταρτος άξονας της Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης που βοηθά στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της ζωής στην ύπαιθρο, λαμβάνοντας υπόψη σε κάθε δράση του τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στην κάθε αγροτική περιοχή.

Ουσιαστικά η προσέγγιση LEADER+ είναι συνέχεια της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER I για την ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο, τα εντυπωσιακά αποτελέσματα της οποίας οδήγησαν την Ένωση στη δημιουργία της πρωτοβουλίας LEADER II με πιο ολοκληρωμένο σχεδιασμό. Η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης εξελίσσει την πρωτοβουλία δημιουργώντας το πρόγραμμα LEADER+ δίνοντας έτσι νέα ώθηση στην ανάπτυξη της υπαίθρου και βελτιώνοντας τη ζωή των κατοίκων των αγροτικών περιοχών.

Ο άξονας LEADER+ στηρίζει τις «ομάδες τοπικής δράσης», τις συμπράξεις δηλαδή δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στη γεωργία με σκοπό την αγροτική ανάπτυξη αλλά και πιο εξειδικευμένα έχοντας σαν στόχους τρεις προαναφερθέντες, όπως η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, η βελτίωση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των ανθρώπων του γεωργικού τομέα. Οι «ομάδες τοπικής δράσης» είναι σε θέση να υλοποιήσουν σχέδια συνεργασίας τόσο σε διακρατικό επίπεδο όσο και μεταξύ περιοχών (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009). Τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να διαθέτουν μέσω των κονδυλίων τους εκτός από τους τρεις θεματικούς άξονες της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης και στην προσέγγιση LEADER+.

Το πρόγραμμα LEADER+ είναι μια από τις τέσσερις πρωτοβουλίες που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ένωσης. Στόχος του προγράμματος είναι να στηρίξει την ανάπτυξη τόσο του περιβάλλοντος όσο και των

κατοίκων στις αγροτικές περιοχές. Το πρόγραμμα βοηθά την τοπική κοινωνία και οικονομία τόσο μέσα από τα έργα που υλοποιούνται μέσα από την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και μέσα από τις προσπάθειες για την απασχόληση των κατοίκων της υπαίθρου.

Η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης σχετίζεται και τη στρατηγική της Λισαβόνας το 2000 για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Μερικοί από τους στόχους της στρατηγικής είναι η δημιουργία φιλικού περιβάλλοντος για νέες επιχειρήσεις, η ολοκλήρωση και η αποτελεσματικότητα της εσωτερικής αγοράς, η έμφαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση και η δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας. Οι στόχοι αυτοί υλοποιούνται μέσα από τους θεματικούς άξονες του δεύτερου πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Στην Ελλάδα η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής υλοποιήθηκε μέσα από το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής». Το σχέδιο αυτό καθορίζει τις ελληνικές προτεραιότητες για την περίοδο 2007 – 2013 σε θέματα ανάπτυξης της υπαίθρου και των κατοίκων της. Η Ελλάδα έχει σαν στόχους τους τρεις βασικούς θεματικούς άξονες που έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως οι στόχοι της Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης ήτοι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, η βελτίωση του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων που ζουν και δραστηριοποιούνται στις αγροτικές περιοχές. Ακόμα στην Ελλάδα υλοποιούνται και οι δράσεις του προγράμματος LEADER για την ύπαιθρο.

Στο πλαίσιο του σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης προβλέφθηκε η δημιουργία Εθνικού Αγροτικού Δικτύου στο οποίο θα συμμετέχουν φορείς του γεωργικού τομέα, Επιμελητήρια, Ερευνητικά κέντρα, περιβαλλοντικές οργανώσεις, τοπικές ομάδες δράσης LEADER, Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης καθώς και του Υπουργείου Περιβάλλοντος που εμπλέκονται στην εφαρμογή της Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης για την περίοδο 2007 – 2013. (Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013).

Οι στόχοι που καλείται να επιτύχει το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο είναι η συνεργασία των φορέων που είναι μέλη του Δικαίου, η ανάλυση και η πληροφόρηση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο των ορθών πρακτικών για την αγροτική ανάπτυξη. Ακόμα, μέσα από το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο μπορεί να ανταλλάσσεται εμπειρία και τεχνογνωσία πάνω σε αγροτικά ζητήματα, να παρέχεται τεχνική στήριξη για τα προγράμματα του

άξονα LEADER και να συνεργάζεται τόσο με τα άλλα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα όσο και με το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Δίκτυο (Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013).

Εξάλλου προβλέπεται να δημιουργηθεί το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Δίκτυο στο οποίο θα συμμετέχουν τα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε επίσης το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) όπως ορίζεται στο άρθρο 67 του κανονισμού 1698/2005, οριοθετώντας τη συνεργασία και τη διασύνδεση των εθνικών αγροτικών δικτύων, των οργανισμών αλλά και των υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης σε κοινοτικό επίπεδο. Η οργανωτική δομή του Δικτύου ορίζεται από την απόφαση 2008/168/EK (Απόφαση Επιτροπής 2008/168/EK (32008D0168). (Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης).

Στους στόχους του Δικτύου περιλαμβάνονται η συλλογή και η ανάλυση πληροφοριών για τα κοινοτικά μέτρα, η διοργάνωση συναντήσεων για τους φορείς που υλοποιούν τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης και η δημιουργία δικτύου εμπειρογνομόνων για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας. Επίσης θα πρέπει να προστεθεί πως το Δίκτυο παρέχει πληροφορίες για τις εξελίξεις στις αγροτικές περιοχές της Ένωσης και λειτουργεί υποστηρικτικά στα εθνικά αγροτικά δίκτυα (Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης).

Για την περίοδο 2007-2013 ο μέσος ετήσιος προϋπολογισμός της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής ανέρχεται περίπου στο ποσό των 55δισ €, ήτοι 45%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 2013

Οι μεταρρυθμίσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής όπως αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια δείχνουν την προσπάθεια της Ένωσης για την προστασία των προϊόντων της, των παραγωγών της και των καταναλωτών της. Επισημαίνουν επίσης τη θέληση της Ένωσης να προσαρμόζεται στις υπάρχουσες περιφερειακές και διεθνείς εξελίξεις. Η κάθε μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής ερχόταν μετά από κάποια αλλαγή είτε εσωτερική είτε εξωτερική και έκανε επιτακτική την ανάγκη για υιοθέτηση μέτρων πολιτικής που θα ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες (Moehler 2008, Josling 2008, Swinbank 1997).

Παρομοίως και τώρα, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί να αλλάξει ορισμένα καίρια σημεία της πολιτικής της για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, ώστε να ανταπεξέλθει στον περιφερειακό και διεθνή ανταγωνισμό και να συνεχίσει να είναι ένας από τους μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους στο παγκόσμιο στερέωμα.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική μετά το 2013 διαμορφώνεται στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» η οποία καθορίζει την κοινωνική οικονομία της αγοράς στην Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέλει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στη χρηματοδότηση της καινοτομίας, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και στη χρήση των εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Έτσι, η Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να συνεχίσει να μεριμνά για την ανάπτυξη της γεωργίας και των αγροτών μέσα στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται και οι οποίες αποτυπώνονται στο νέο περιβάλλον του διεθνούς εμπορίου και του διεθνούς ανταγωνισμού (Εκθεση του Διοικητή για το έτος 2009 (2010).

Όπως αναφέρει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη δημοσίευσή της το Νοέμβριο του 2010 : *«Στόχος της μεταρρύθμισης είναι να καταστεί ο ευρωπαϊκός κλάδος της γεωργίας δυναμικότερος, ανταγωνιστικότερος και καλύτερα ανταποκρινόμενος στο όραμα της Ευρώπης για το 2020 που προβλέπει την τόνωση της βιώσιμης ανάπτυξης, της ευφυούς ανάπτυξης και της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς»* (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010).

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική με ορίζοντα το 2020 είναι μια νέα πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

6.1 ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση από την αρχή της συζήτησης για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, έθεσε σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ερωτηματολόγια προκειμένου να εκφράσουν τη γνώμη πάνω στα σημεία αναθεώρησης της πολιτικής. Στα ερωτηματολόγια απάντησαν οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, όπως είναι οι ενώσεις και τα σωματεία των αγροτών, οι καταναλωτές και οι σύλλογοι για την προστασία του περιβάλλοντος. Ακόμα, ζητήθηκε η γνώμη ανθρώπων από ερευνητικά ιδρύματα καθώς και η γνώμη τόσο των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων, όσο και του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD). Στη συζήτηση συμμετείχε και η κοινή γνώμη (Για τις απόψεις της κοινής γνώμης βλ. ενότητα 6.8) εκφράζοντας τη δική της άποψη.

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν ήταν τέσσερεις. Η πρώτη ερώτηση αφορά τους λόγους που χρειάζεται να υπάρχει μια Κοινή Αγροτική Πολιτική. Οι άμεσα ενδιαφερόμενοι θεωρούν απαραίτητο όλοι οι πολίτες να έχουν πρόσβαση σε ασφαλή τρόφιμα και σε τρόφιμα καλής ποιότητας. Επίσης δίνουν μεγάλη σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος και της υπαίθρου κατά την παραγωγική διαδικασία. Ακόμα, τονίζουν τις προκλήσεις που θα πρέπει να αντιμετωπίσει η Ένωση σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Οι ενώσεις των αγροτών τονίζουν ακόμα πως μια Κοινή Γεωργική Πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα διασφαλίσει τη δίκαιη μεταχείριση όλων των αγροτών σε όλες τις κοινοτικές χώρες, θα συμβάλει στη διατήρηση των αγροτικών κοινοτήτων και μέσα από την διατήρηση των θέσεων εργασίας στη συνέχιση της γεωργικής δραστηριότητας μέσα στα κράτη μέλη. Οι άμεσα ενδιαφερόμενοι τονίζουν πως η Ένωση μπορεί να αντιμετωπίσει καλύτερα την παγκόσμια οικονομική κρίση καθώς και την αστάθεια που επικρατεί στην παγκόσμια αγορά.

Οι γεωργοί αναφέρονται και στο θέμα της επισιτιστικής ασφάλειας με τις απόψεις όμως να δίστανται. Η μία άποψη που επικρατεί είναι πως η Ένωση πρέπει να είναι αυτάρκης στα τρόφιμα που μπορεί να παράγει και να εισάγει μερικές ποσότητες

τροφίμων. Άλλοι όμως υιοθετούν την άποψη πως η Ένωση θα πρέπει να παίζει ηγετικό ρόλο στη διασφάλιση της παγκόσμιας επισιτιστικής ασφάλειας.

Ακόμα εδώ θα πρέπει να τονιστεί πως είναι σημαντικό να ληφθούν μέτρα για την παροχή των δημοσίων αγαθών μια και η αγορά δεν μπορεί να σηκώσει αυτό το οικονομικό βάρος. Οι γεωργοί θα συνεχίσουν να παράγουν τα δημόσια αγαθά αλλά θα πρέπει να λαμβάνουν τις απαραίτητες ενισχύσεις τόσο για να συνεχίζεται η παραγωγή όσο και για να αναπτύσσονται οι αγροτικές περιοχές.

Οι συμμετέχοντες από ερευνητικά ιδρύματα απάντησαν πως μια κοινή πολιτική για τη γεωργία έχει περισσότερα οφέλη για τον εν λόγω τομέα από μια εθνική πολιτική. Αναφέρουν πως μια κοινή πολιτική στηρίζει την παροχή δημοσίων αγαθών όπως είναι τα τρόφιμα και διασφαλίζει τη συνοχή με άλλες κοινοτικές πολιτικές που εφαρμόζονται σε αγροτικές περιοχές. Η εν λόγω ομάδα σκέψης κάνει λόγο και για τη βιωσιμότητα, κάτι που θα πρέπει να είναι στόχος της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, αφού η Ένωση έχει να αντιμετωπίσει ουκ ολίγες προκλήσεις : διαχείριση νερού, κλιματική αλλαγή, προστασία φυσικών πόρων και διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Οι απόψεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) επικεντρώνονται στη σημασία της αγροτικής ανάπτυξης. Ειδικότερα, το Δίκτυο υποστηρίζει πως η αγροτική ανάπτυξη είναι ένα αναγκαίο συστατικό της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής προκειμένου να εξασφαλιστεί η βελτίωση της ζωής των κατοίκων της υπαίθρου και η προστασία του περιβάλλοντος στο οποίο εκείνοι ζουν και δραστηριοποιούνται. Η αγροτική ανάπτυξη συνδέεται επίσης και με την προστασία από τις επιπτώσεις από την αλλαγή του κλίματος αλλά και με την βιωσιμότητα των μειονεκτούντων και απομακρυσμένων αγροτικών περιοχών.

Επίσης όλοι σχεδόν θεωρούν ότι η κοινή πολιτική διασφαλίζει τον ισότιμο ανταγωνισμό μέσα στην Ένωση αφού παρέχει εγγυήσεις για θεμιτούς όρους ανταγωνισμού.

Η δεύτερη ερώτηση έχει να κάνει με τις προσδοκίες των πολιτών από την πολιτική για τη γεωργία. Όλοι οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν πως οι κύριοι στόχοι της Ένωσης στο πλαίσιο της γεωργίας πρέπει να είναι η παροχή ασφαλών και υγιών τροφίμων σε προσιτές τιμές, η διασφάλιση της αειφόρου χρήσης των γαιών, οι δραστηριότητες που στηρίζουν την ύπαιθρο και τους κατοίκους της και η ασφάλεια της προμήθειας τροφίμων. Οι πολίτες θέλουν η γεωργία να σέβεται το περιβάλλον και

να μεριμνά για την προστασία της βιοποικιλότητας. Επίσης, απαιτούν προϊόντα υψηλής ποιότητας σε λογικές τιμές.

Ειδικότερα, οι άμεσα ενδιαφερόμενοι τονίζουν τη διασφάλιση ασφαλούς εφοδιασμού τροφίμων για την Ευρώπη και την ύπαρξη μιας υγιούς αγροτικής αγοράς. Τα τρόφιμα είναι πολύ σημαντικά και απαιτείται μια ισχυρή Κοινή Αγροτική Πολιτική που να ρυθμίζει τη διαδικασία παραγωγής και να προλαμβάνει τις στρεβλώσεις της αγοράς καθώς και να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια των τροφίμων.

Επίσης, οι άμεσα ενδιαφερόμενοι αναφέρονται και πιο συγκεκριμένα στην προστασία του περιβάλλοντος και επισημαίνουν την προσπάθεια που πρέπει να καταβάλει η Ένωση για την προστασία της βιοποικιλότητας, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων από την αύξηση της θερμοκρασίας στον πλανήτη. Ακόμη, προσθέτουν και τα μέτρα που πρέπει να λάβει η Ένωση για την καλή μεταχείριση των ζώων κάτι που συμβάλει άλλωστε στην παραγωγή ποιοτικών τροφίμων.

Στις προσδοκίες των άμεσα ενδιαφερομένων από τη γεωργία εντάσσεται και το θέμα της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Πιο συγκεκριμένα, οι αγρότες επιθυμούν η γεωργία να εγγυάται και να αυξάνει τις θέσεις απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές ώστε να αποφεύγεται η ερήμωση περιοχών της υπαίθρου. Επίσης, τα μέτρα της κοινοτικής πολιτικής θα πρέπει να ενθαρρύνουν την προοπτική απασχόλησης των νεοεισαχθέντων αλλά πολύ περισσότερο των νέων στη γεωργία.

Οι συμμετέχοντες σε ερευνητικά ιδρύματα θέτουν και εκείνοι το θέμα της επισιτιστικής ασφάλειας τονίζοντας ότι οι πολίτες επιθυμούν ασφαλή τρόφιμα καθώς επίσης και τρόφιμα υψηλής ποιότητας σε λογικές τιμές. Επίσης αναφέρουν πως οι γεωργοί θα πρέπει να δίνουν μεγάλη σημασία στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας επισημαίνοντας πως η διαχείριση των γεωργικών εκτάσεων θα πρέπει να γίνεται με τρόπους που να αποδίδουν υψηλά επίπεδα περιβαλλοντικών και κοινωνικών αγαθών, όπως η βιοποικιλότητα, η πρόληψη πυρκαγιών και το νερό.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) αναφέρει πως είναι αναγκαίο να διατηρηθεί στην Ευρώπη η βιώσιμη παραγωγή τροφίμων. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τη βελτίωση της θέσης των γεωργών στην τροφική αλυσίδα, της σύνδεσης υψηλής ποιότητας σε προσιτές τιμές, της διατήρησης της ποικιλομορφίας

των συστημάτων γεωργικής παραγωγής και την προσέλευση νέων ανθρώπων στον γεωργικό τομέα. Οι γεωργοί παράγουν δημόσια αγαθά και πρέπει να υπάρχουν δράσεις και μέτρα που τους ανταμείβουν και τους ενθαρρύνουν να συνεχίσουν την ενασχόληση με το γεωργικό τομέα. Θα πρέπει να τονιστεί η σημαντική συμβολή των αγροτών στη διατήρηση του φυσικού τοπίου και της ζωτικότητας των αγροτικών περιοχών αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η τρίτη ερώτηση που τέθηκε εν όψει της συζήτησης για τη νέα μεταρρύθμιση είναι γιατί πρέπει να υπάρξει μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Οι άμεσα ενδιαφερόμενοι αναφέρουν πως μια μεταρρύθμιση είναι απαραίτητη προκειμένου να αντιμετωπιστεί η αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση τροφίμων και να δοθεί η δυνατότητα τόσο στους παραγωγούς όσο και στους καταναλωτές να ανταπεξέλθουν στην αστάθεια των τιμών των πρώτων υλών και των τελικών προϊόντων που παρατηρείται αυτό τον καιρό. Επίσης, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής και να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος, στην υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και υγείας και στην αειφορία.

Πιο συγκεκριμένα, οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, οι αγρότες, τονίζουν την αναγκαιότητα της συνοχής μεταξύ των πολιτικών της Ένωσης. Υπάρχουν και άλλες κοινοτικές πολιτικές εκτός από την Κοινή Αγροτική Πολιτική που δραστηριοποιούνται στις αγροτικές περιοχές. Έτσι απαιτείται συνοχή μεταξύ των πολιτικών που αφορούν την ανάπτυξη, το εμπόριο, την εκπαίδευση των γεωργών, καθώς και των καταναλωτικών και κοινωνικών πολιτικών.

Ένα ακόμα θέμα που θέτουν οι αγρότες είναι οι ενισχύσεις της Ένωσης. Παρατηρούνται σε πολλές περιπτώσεις ανισοροπίες στις ενισχύσεις μεταξύ των αγροτών στα κράτη μέλη της Ένωσης. Οι αγρότες ζητούν μια πιο ισοροπημένη κατανομή της χρηματικής ενίσχυσης που τους δίνει η Ένωση. Με αυτόν τον τρόπο θα αποφεύγονται οι διαχωρισμοί προνομιούχων και μη προνομιούχων αγροτών αλλά και περιοχών και θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην παραγωγική διαδικασία.

Ένας άλλος λόγος για τον οποίο θα πρέπει να μεταρρυθμιστεί η Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι, σύμφωνα με τους αγρότες η προστασία της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Ο γεωργικός τομέας της Ένωσης έχει ανάγκη από συντονισμένες κοινοτικές πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος, τα τρόφιμα και την αγροτική ανάπτυξη καθώς και από τη στήριξη της γεωργικής παραγωγής με γνώμονα το σεβασμό στο φυσικό τοπίο.

Οι γεωργοί αναφέρουν επιπλέον, και την ανάγκη για μεταρρύθμιση της πολιτικής σχετικά τις συνθήκες εργασίας των απασχολούμενων στον γεωργικό τομέα. Επισημαίνουν, πως η Κοινή Αγροτική Πολιτική ευνοεί την παραδοσιακή μορφή γεωργίας (μικρές οικογενειακές αγροτικές εκμεταλλεύσεις) η οποία είναι αναποτελεσματική και δεν αντέχει τον ανταγωνισμό, και από την άλλη ευνοεί την υπερβολική εξάρτηση της γεωργικής παραγωγής από την αγορά. Όταν η γεωργική παραγωγή εξαρτάται από την αγορά, οι μικρές επιχειρήσεις δεν θα αντέξουν τον ανταγωνισμό με αποτέλεσμα να εγκαταλειφθούν ή να απορροφηθούν από μεγαλύτερες. Θα πρέπει λοιπόν, η νέα πολιτική να αποσαφηνίσει σε ποιο σημείο θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση ώστε να είναι πιο αποτελεσματική.

Η εξάρτηση από την αγορά είναι ένα ακόμα σημείο μεταρρύθμισης της πολιτικής για τη γεωργία. Κάποιοι από τους άμεσα ενδιαφερόμενους υποστηρίζουν πως η πολιτική θα πρέπει να συνεχίσει να είναι σημαντικό ρυθμιστικό στοιχείο της αγοράς και οι άμεσες ενισχύσεις να συνεχίσουν να αποτελούν τη βασική εισοδηματική στήριξη. Άλλοι επιθυμούν την επιστροφή σε τιμές στήριξης μέσα από κοινές οργανώσεις αγοράς ενώ κάποιοι άλλοι θεωρούν πως ορισμένες συνδεδεμένες ενισχύσεις πρέπει να διατηρηθούν. Υπάρχει όμως και άποψη πως για να αντιμετωπιστεί η μεταβλητότητα των τιμών, οι γεωργοί πρέπει να εξασφαλίζουν το βιοτικό τους επίπεδο μέσα τις τιμές αγοράς. Τέλος εδώ επικρατεί ακόμα μια άποψη, ότι το δημόσιο χρήμα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να παράγονται χαμηλής ποιότητας και φθηνά προϊόντα, αλλά αντίθετα για να ανταμείβονται οι αγρότες για την παραγωγή των δημοσίων αγαθών.

Οι συμμετέχοντες στα ερευνητικά ιδρύματα διατυπώνουν την άποψη πως η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να προσανατολιστεί στις επενδυτικές δαπάνες για την ενίσχυση της παραγωγής των δημοσίων αγαθών. Ακόμα, θεωρούν πως θα πρέπει να γίνουν αλλαγές τόσο στα κριτήρια χορήγησης για την κατανομή του προϋπολογισμού ανάμεσα στα κράτη μέλη όσο και στα κριτήρια για τις ενισχύσεις στήριξης. Επίσης, θα πρέπει να γίνει ανακατανομή των ενισχύσεων που στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η οικονομική αποδοτικότητα θεωρείται πως θα πρέπει να είναι μια προτεραιότητα για τη νέα πολιτική. Προτείνεται να απλοποιηθούν οι διοικητικές διαδικασίες που αφορούν και στη λήψη αποφάσεων για τις δαπάνες και τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού καθώς και να υπάρχει περισσότερη διαφάνεια. Ακόμα πρέπει να

δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον καθορισμό μακροπρόθεσμων προοπτικών που θα παρέχουν στους γεωργούς προβλεψιμότητα για επενδυτικά σχέδια.

Στόχος της νέας μεταρρύθμισης όλοι υποστηρίζουν πως θα πρέπει να είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής γεωργίας, ώστε να βρίσκεται παρούσα στο διεθνές εμπόριο. Οι συμμετέχοντες τονίζουν πως θα πρέπει να υπάρχουν ενισχύσεις και προστασία γιατί οι κοινοτικοί αγρότες υπόκεινται σε κανόνες για την παραγωγή και την ασφάλεια των τροφίμων και έτσι μειονεκτούν σε σχέση με τους υπόλοιπους αγρότες. Πρέπει να θεσπιστούν δίκαιοι όροι ανταγωνισμού ώστε οι αγρότες της Ένωσης να έχουν και εκείνοι μερίδιο στη διεθνή οικονομία.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) αναφέρει πως η μεταρρύθμιση είναι απαραίτητη προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή και να αναπροσανατολιστούν οι επενδύσεις για την παροχή δημόσιων αγαθών. Επίσης, τονίζεται η ανάγκη για μείωση της γραφειοκρατίας, περισσότερο συντονισμό με τις άλλες κοινοτικές πολιτικές και περισσότερη διαφάνεια.

Η τέταρτη ερώτηση στην οποία κλήθηκαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες στη δημόσια συζήτηση είναι τα μέσα που χρειάζονται για να επιτευχθούν οι στόχοι της νέας κοινής γεωργικής πολιτικής. Τα μέσα που προτείνονται είναι προγράμματα εκπαίδευσης για τους αγρότες, νέα μέσα για να σταθεροποιηθεί και να βελτιωθεί η αγορά, καθώς και δημιουργία πηγών και βάσεων δεδομένων από όπου θα αντλούν πληροφορίες παραγωγοί και καταναλωτές.

Κάποιοι από τους άμεσα ενδιαφερόμενους θέλουν να υπάρξει ένας σύνδεσμος με τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας για την καταπολέμηση της παγκόσμιας πείνας, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τη βελτίωση παροχής νερού και της μεταχείρισης των ζώων καθώς και τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης. Επίσης, τονίζεται η στόχευση προς την αγροτική ανάπτυξη μέσα από τον καλύτερο συντονισμό των διαφόρων προγραμμάτων της Ένωσης. Δίνεται προσοχή επίσης στις επενδύσεις για τις νέες τεχνολογίες για τη γεωργική παραγωγή.

Οι γεωργοί είναι υπέρ της συνέχισης της καταβολής των άμεσων ενισχύσεων ως στήριξη του εισοδήματος τους και ως ένα στοιχείο ζωτικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της γεωργίας. Οι απόψεις δίστανται σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού των ενισχύσεων με κάποιους να υποστηρίζουν την καταβολή των

ενισχύσεων στους ενεργούς γεωργούς και άλλους να απαιτούν δίκαιη μεταχείριση των γεωργών μέσα από την επιβολή κοινών αντικειμενικών κριτηρίων.

Ακόμα, καθίσταται αναγκαία η υιοθέτηση μέτρων για τη σταθερότητα των τιμών μέσα από μηχανισμούς που θα διευκολύνουν την εισαγωγή πρώτων υλών καθώς και τη χρησιμοποίηση από την Επιτροπή μέσων διαχείρισης κρίσεων όπως οι δικλείδες ασφαλείας ή οι εγγυήσεις που μπορούν να ενεργοποιούνται χωρίς την εφαρμογή περίπλοκων νομοθετικών πράξεων. Επίσης, πρέπει να ενισχυθούν τα μέσα για την προώθηση των γεωργικών προϊόντων της Ένωσης τόσο μέσα στην ίδια την Ένωση όσο και σε τρίτες χώρες.

Οι γεωργοί θέτουν επίσης και τεχνικά ζητήματα τα οποία αφορούν την αλυσίδα εφοδιασμού. Επειδή θεωρούν ότι δεν είναι ίδια η διαπραγματευτική δύναμη των λιανοπωλητών, των παραγωγών, των καταναλωτών καθώς και άλλων που αποτελούν την αλυσίδα των γεωργικών τροφίμων, προτείνουν μέτρα που να προωθούν την ισότητα. Τέτοια μέτρα είναι η κατάργηση των μονοπωλίων και η διασφάλιση της ενημέρωσης των καταναλωτών.

Οι συμμετέχοντες σε ερευνητικά ιδρύματα προτείνουν την κατάργηση του πρώτου πυλώνα και την κατάργηση των δασμών, των ποσοτώσεων και των λοιπών εμπορικών εμποδίων. Προτείνεται επίσης από ορισμένους, η δημιουργία τριών πυλώνων, με τους δύο πυλώνες να εστιάζουν στους γεωργούς και τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τον τρίτο πυλώνα να περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις για τη γενική αγροτική κοινότητα. Ακόμα, οι συμμετέχοντες σε ερευνητικά ιδρύματα επιθυμούν πιο ενεργητική συμμετοχή των ομάδων τοπικής δράσης μέσα από τη στήριξη της έρευνας, την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και την παροχή ευκαιριών σε διάφορες οικονομικές δραστηριότητες βασιζόμενες σε τοπικούς πόρους.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) προτείνει την διατήρηση και ενίσχυση του δεύτερου πυλώνα που αφορά την αγροτική ανάπτυξη, ενώ προτείνεται η ευελιξία της πολιτικής στον καθορισμό των επιλέξιμων δράσεων και η σημασία του να είναι η πολιτική περισσότερο στοχευμένη με περιφερειακές δράσεις. Επίσης, στηρίζουν την πρωτοβουλία LEADER και τα μέτρα για την τοπική ανάπτυξη, ενώ μέτρα θα πρέπει να υιοθετηθούν και για την εκπαίδευση των αγροτών και γενικότερα την προστασία της αγροτικής βιωσιμότητας. Προτείνονται επιπλέον, μέτρα για τη στήριξη της καινοτομίας και την ενθάρρυνση της έρευνας και της ανάπτυξης. Το Δίκτυο υποστηρίζει ακόμα τη υιοθέτηση μέτρων και δράσεων για τη σύνδεση

παραγωγού και καταναλωτή και το συντονισμό των δράσεων με άλλες κοινοτικές πολιτικές.

Όπως τόνισε και ο Adrian Neal, πρόεδρος της Ομάδας «Contact Point» του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης, οι απαντήσεις σχετικά με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα πεδίων της γεωργίας. Πιο συγκεκριμένα, τονίζεται η ανάγκη για μια πιο εδαφική προσέγγιση της αγροτικής ανάπτυξης δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στις απομακρυσμένες περιοχές και στις περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα (Εκθεση συμμετοχής στη συνδιάσκεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013).

Ακόμα, προτείνεται να δίνεται έμφαση στα δημόσια αγαθά που παράγουν οι ευρωπαίοι αγρότες και στη στήριξη των μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων που πλήττονται περισσότερο από τις αστάθειες της αγοράς και τον ανταγωνισμό. Επίσης πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο φαινόμενο της εγκατάλειψης των αγροτικών περιοχών και στο πως θα δοθούν κίνητρα στους αγρότες να παραμείνουν στις περιοχές αυτές και στον αγροτικό τομέα (Εκθεση συμμετοχής στη συνδιάσκεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013).

Επιπρόσθετα, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης προκρίνει σαν στόχους της νέας πολιτικής την επάρκεια τροφίμων που συνδέεται με την επισιτιστική ασφάλεια, την αύξηση της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα και την ανάληψη δράσεων και μέτρων που θα προστατεύουν τον παραγωγό από τις στρεβλώσεις της αγοράς. Σχετικά με το περιβάλλον, το Δίκτυο προτείνει πως η νέα πολιτική θα πρέπει να προστατεύει τη βιοποικιλότητα και να αντιμετωπίζει με επιτυχία τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (Εκθεση συμμετοχής στη συνδιάσκεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013).

Γενικότερα, από τις εισηγήσεις και τις απόψεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο του δημοσίου διαλόγου προκύπτει πως η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να επικεντρωθεί σε τρεις στόχους. Ο πρώτος στόχος είναι η βιώσιμη παραγωγή τροφίμων ώστε να επιτευχθεί η παροχή ασφαλών και επαρκών προμηθειών σε τρόφιμα, προκειμένου να αντιμετωπίζεται επιτυχώς η αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση, η οικονομική κρίση και να υπάρχει επισιτιστική ασφάλεια (agrotypos 2010β).

Ο δεύτερος στόχος είναι η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και η κλιματική δράση, ώστε να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην προστασία του περιβάλλοντος κατά την παραγωγική διαδικασία. Ο τρίτος στόχος είναι η διατήρηση της εδαφικής

ισορροπίας και της ποικιλομορφίας των αγροτικών περιοχών, καθώς η γεωργία είναι η κινητήριος δύναμη ανάπτυξης της υπαίθρου (agrotypos 2010β).

Στο υποκεφάλαιο 6.1. το σύνολο των στοιχείων προέρχεται από «Η Κοινή Γεωργική Πολιτική μετά το 2013- Δημόσιος διάλογος - Συνοπτική Έκθεση – Ευρωπαϊκή Επιτροπή», εκτός από τα σημεία που υπάρχουν παραπομπές.

6.2 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Η **Γαλλία**, όπως και η Ελλάδα, έχει εκφραστεί θετικά σχετικά με την ύπαρξη γενναίας χρηματοδότησης για την Κοινή Αγροτική Πολιτική και επίσης θέλει να διατηρηθούν στο μέτρο του δυνατού οι σημερινές άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις που λαμβάνουν οι ευρωπαίοι αγρότες (agronews 2009). Η Γαλλία είναι ο μεγαλύτερος δικαιούχος των επιδοτήσεων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Άλλες χώρες όπως η **Μεγάλη Βρετανία**, η **Ολλανδία** και η **Σουηδία** θεωρούν ότι έχει περάσει η περίοδος των μεγάλων επιδοτήσεων προς τους αγρότες. Επισημαίνουν πως οι ενισχύσεις θα πρέπει να περιοριστούν σε χρηματοδοτήσεις αναδιάρθρωσης των εκμεταλλεύσεων, κάτι που εντάσσεται στον δεύτερο πυλώνα. Αυτή η πολιτική ενισχύει, όμως, τις χώρες με μεγάλες και καλά οργανωμένες αγροτικές εκμεταλλεύσεις και έχουν μικρό κομμάτι του πληθυσμού τους να απασχολείται στον γεωργικό τομέα (agronews 2009).

Πιο συγκεκριμένα, η **Σουηδία** προτείνει τη μεταφορά των κονδυλίων από τον πρώτο πυλώνα που αφορά τις άμεσες ενισχύσεις στον δεύτερο πυλώνα προκειμένου να διατεθούν για την αγροτική ανάπτυξη. Η Σουηδία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους υποστηρικτές της κατάργησης των επιδοτήσεων με τη μορφή των άμεσων ενισχύσεων. Η χώρα τάσσεται επίσης υπέρ της πλήρους κατάργησης των εξαγωγικών επιδοτήσεων, των μέτρων παρέμβασης και των επιδοτήσεων των παραγωγών και θέλει να παραμείνουν μόνο οι επιδοτήσεις που αφορούν τα μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας (agronews 2009).

Η **Ολλανδία** συνέταξε ένα κείμενο μαζί με τη **Δανία** σχετικά την απλοποίηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Οι χώρες τονίζουν πως η πολιτική θα πρέπει να είναι πιο απλή και φθηνότερη για τα κράτη μέλη, ενώ θα πρέπει να μειωθούν και οι

διοικητικές δαπάνες για αυτούς που παίρνουν χρήματα από την πολιτική. Τα κράτη προτείνουν την εφαρμογή μεγαλύτερης αναλογικότητας όταν γίνονται οι έλεγχοι και όταν επιβάλλονται κυρώσεις. Ακόμα, τα κράτη υπογραμμίζουν πως θα πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια και σαφήνεια στους ρόλους και τις ευθύνες που έχει ο κάθε υπεύθυνος για την εφαρμογή της πολιτικής (paseges 2011δ).

Οι δύο χώρες αναφέρονται επίσης στην ενθάρρυνση της χρήσης της τεχνολογίας καθώς επίσης και στην ευελιξία που θα πρέπει να έχουν τα κράτη μέλη στον προγραμματισμό του ελέγχου, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των μέτρων και μέσων που αφορούν τη αγροτική παραγωγή (paseges 2011δ).

Η **Σουηδία**, η **Δανία** και η **Μεγάλη Βρετανία** θεωρούν ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο δεύτερο πυλώνα και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (tanea 2010).

Η **Δανία** τάσσεται υπέρ της συνέχισης της ύπαρξης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, αφού η Κοινή πολιτική μπορεί να προλαμβάνει τις στρεβλώσεις της αγοράς. Επιθυμεί όμως την κατάργηση του πρώτου πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής μέχρι το 2015 που αφορά την ενίσχυση των αγροτών. Η κατάργηση της ενίσχυσης θα γίνει με παράλληλη μεταφορά πόρων από τον πρώτο στο δεύτερο πυλώνα που αφορά την αγροτική ανάπτυξη. Η νέα πολιτική θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην καινοτομία και την έρευνα ώστε τα κοινοτικά αγαθά που παράγονται να είναι ανταγωνιστικά. Η Δανία επίσης τονίζει ότι η παροχή δημόσιων αγαθών θα πρέπει να συνδέεται με τη φιλική προς το περιβάλλον παραγωγή, την ασφάλεια των τροφίμων και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος (Kristensen και Andersen 2008).

Η **Γαλλία**, η **Γερμανία**, η **Ιταλία**, η **Ισπανία** και η **Πολωνία** υποστηρίζουν τη διατήρηση των δύο πυλώνων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής οι οποίοι όμως θα δρουν συμπληρωματικά. Τάσσονται επίσης υπέρ της διατήρησης των άμεσων ενισχύσεων στους αγρότες μέσω του πρώτου πυλώνα κάτι το οποίο κρίνεται απαραίτητο λόγω του αυξημένου κόστους παραγωγής και των προτύπων που οι αγρότες ακολουθούν για την προστασία του περιβάλλοντος. Η Γερμανία χρηματοδοτεί σε μεγάλο ποσοστό την Κοινή Αγροτική Πολιτική και έχει έντονο ενδιαφέρον για την αγροτική οικονομία (tanea 2010).

Η **Πολωνία** τονίζει πως η νέα πολιτική θα πρέπει να είναι πιο απλή και να χαρακτηρίζεται από αλληλεγγύη (minrol.gov 2010). Η Πολωνία, έχοντας την

προεδρία της Ένωσης για το δεύτερο εξάμηνο του 2011, εκφράζει την άποψη πως η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική μέσα από την αναθεώρησή της θα πρέπει να προάγει τον εκσυγχρονισμό της ευρωπαϊκής γεωργίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της. Η νέα πολιτική για τη γεωργία θα πρέπει να συνεχίσει να έχει τον προσανατολισμό της στην αγορά και να προωθή την πολύπλευρη ανάπτυξη της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών (pl2011).

Η Πολωνία τονίζει πως η Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής και ισχυρής γεωργίας ώστε να προωθηθεί η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ένωσης. Σχετικά με τις άμεσες ενισχύσεις προς τους αγρότες η Πολωνία θεωρεί πως αυτές θα πρέπει να υπολογίζονται και να καταβάλλονται με αντικειμενικά κριτήρια, ενώ αναφορικά με τον δεύτερο πυλώνα, η χώρα προτείνει έναν ισχυρό πυλώνα για την αγροτική ανάπτυξη (agrotypus 2011θ).

Η Κύπρος μέσω του Υπουργού Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος στήριξε τη θέση της Επιτροπής πως η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων και η δράση για την κλιματική αλλαγή θα πρέπει να αποτελούν βασικό στόχο της νέας πολιτικής. Η νέα πολιτική θα πρέπει να διασφαλίζει ένα βασικό επίπεδο στην τήρηση των αειφόρων μεθόδων παραγωγής από όλους τους γεωργούς (agrotypus 2011β).

Ο Υπουργός αναφέρθηκε και στη συνέχιση της ύπαρξης των δύο πυλώνων. Συγκεκριμένα, επισήμανε πως ο πρώτος πυλώνας θα πρέπει να επικεντρωθεί στην παροχή δημοσίων περιβαλλοντικών αγαθών και στην εισοδηματική στήριξη των παραγωγών. Επίσης, ο πρώτος πυλώνας θα πρέπει να έχει σαν αρμοδιότητα και την παραχώρηση πρόσθετων ενισχύσεων σε μειονεκτούσες περιοχές. Ο δεύτερος πυλώνας θα έχει την κύρια ευθύνη για την επίτευξη της αειφόρου παραγωγής. Ο Υπουργός τόνισε επίσης την ανάγκη για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (agrotypus 2011β).

Η Κύπρος τονίζει επίσης πως με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να υποστηρίξει την ισόρροπη ανάπτυξη της υπαίθρου σε σχέση με τις αστικές περιοχές, κάτι που όμως θα πρέπει να γίνει σε συνδυασμό με τα διαρθρωτικά ταμεία. Ο Υπουργός σε τοποθέτησή του τάχθηκε υπέρ της ενίσχυσης των μέτρων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της απασχόλησης και της πολυμορφίας στον αγροτικό τομέα, ενώ είναι υπέρ της λήψης επιπρόσθετων μέτρων που θα βοηθήσουν την ανάπτυξη των μικρών αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Ακόμα, ο Υπουργός υπογράμμισε την ανάγκη να προσελκυθούν νέοι αγρότες στον αγροτικό τομέα, κάτι το οποίο θα

δώσει ώθηση στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών (Αγρότυπος – Εβδομαδιαία Ηλεκτρονική Εφημερίδα Αγροτικής Ενημέρωσης τεύχος 71 (2011)).

Η **Ουγγαρία** θεωρεί πως η γεωργία διαδραματίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο μέσα στην οικονομία και την κοινωνία αφού προμηθεύει τους καταναλωτές με υγιεινά και ασφαλή τρόφιμα, συμβάλει στην προστασία του περιβάλλοντος και εγγυάται τη ζωτικότητα των αγροτικών περιοχών.

Η **Πορτογαλία** τάσσεται και εκείνη υπέρ της διατήρησης των δύο πυλώνων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ενώ επιθυμεί και τη διατήρηση του μέτρου των άμεσων ενισχύσεων προς τους αγρότες με καλύτερη όμως κατανομή τους, αφού η Ένωση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικότητες των αγροτικών περιοχών. Επίσης, η Πορτογαλία θέλει να δοθεί ιδιαίτερη βοήθεια και υποστήριξη στις μειονεκτούσες περιοχές και στις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και επιθυμεί την ύπαρξη των μέτρων που στηρίζουν και προστατεύουν την αγορά. Τέλος, η Πορτογαλία τονίζει πως η νέα πολιτική θα πρέπει να δώσει ώθηση στην αγροτική ανάπτυξη της υπαίθρου συμβάλλοντας γενικότερα στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού τομέα (gpp 2011).

Η **Ιρλανδία** τάσσεται υπέρ της διατήρησης των δυο πυλώνων στη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, ενώ θέλει να εξασφαλίσει ότι στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό θα διατεθούν επαρκείς πόροι για τη γεωργική πολιτική. Η Ιρλανδία επιθυμεί να παραμείνει το σύστημα των άμεσων πληρωμών προς τους αγρότες. Η Ιρλανδία έχει υποβάλλει ένα αναθεωρημένο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα από το οποίο ζητά την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της αειφορίας του αγροτικού τομέα (meattradenewsdaily.co 2010).

Η Ιρλανδία θεωρεί πως θα πρέπει να συνεχίσουν να υπάρχουν τα μέτρα αγοράς που ενισχύουν την παραγωγή και σταθεροποιούν το εισόδημα των αγροτών. Η χώρα επιθυμεί επίσης μέσα από τον δεύτερο πυλώνα την υιοθέτηση μέτρων για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (debates.oireachtas 2011).

Η **Φινλανδία** υποστηρίζει τη διατήρηση των δύο πυλώνων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής με τον πρώτο να περιλαμβάνει τις άμεσες ενισχύσεις και τα μέτρα αγοράς και τον δεύτερο, ο οποίος θα είναι συγχρηματοδοτούμενος, να περιλαμβάνει την αγροτική ανάπτυξη. Η χώρα τάσσεται υπέρ της μεταφοράς πόρων από τον πρώτο στον δεύτερο πυλώνα. Θεωρεί πως οι άμεσες ενισχύσεις προς τους αγρότες θα πρέπει να οργανωθούν κάτω από ένα περιφερειακό ενιαίο σύστημα σε όλα τα κράτη και να

έχουν τη μορφή αποζημίωσης προς τους αγρότες για τα δημόσια αγαθά που παράγουν. Η χώρα υποστηρίζει επίσης την ύπαρξη μέτρων που εξασφαλίζουν τη σταθερότητα της αγοράς. Σχετικά με την αγροτική ανάπτυξη η Φινλανδία θεωρεί πως οι χώρες θα πρέπει να προσδιορίζουν τα μέσα με βάση τις περιβαλλοντικές συνθήκες κάθε περιοχής (mmm).

Η **Τσεχία** θεωρεί πως η πολιτική για τη γεωργία θα πρέπει να παραμείνει κοινή αλλά δεν επιθυμεί την συγχρηματοδότησή της από τους πόρους των κρατών. Η χώρα τάσσεται υπέρ της διατήρησης του συστήματος των δύο πυλώνων όπως και υπέρ της συνέχισης της καταβολής των άμεσων ενισχύσεων. Ειδικότερα, για τις άμεσες ενισχύσεις η Τσεχία θεωρεί πως θα πρέπει να γίνει μια μεταρρύθμιση του συστήματος προκειμένου να γίνει πιο δίκαιο για τους αγρότες και πως οι ενισχύσεις θα πρέπει να καταβάλλονται μόνο στους ενεργούς αγρότες. Σχετικά με τα μέτρα αγοράς, η χώρα θεωρεί πως θα πρέπει να παραμείνουν στον πρώτο πυλώνα και να εκσυγχρονιστούν ώστε να είναι πιο αποτελεσματικά. Όσο αφορά την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, η Τσεχία είναι θετική στην περαιτέρω ενίσχυσή της ώστε να τονωθεί η ανταγωνιστικότητα του αγροτικού τομέα (eagri).

Η **Εσθονία** τάσσεται υπέρ της ενίσχυσης του δεύτερου πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής που αφορά την αγροτική ανάπτυξη και επιμένει πως οι αδιάθετοι πόροι του προϋπολογισμού για την γεωργική πολιτική θα πρέπει να διατίθενται στα νέα κράτη μέλη της Ένωσης μέσα από προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Σχετικά με τον πρώτο πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής που αφορά τις άμεσες ενισχύσεις, η Εσθονία δεν συμφωνεί με την συγχρηματοδότησή τους σε εθνικό επίπεδο θεωρώντας πως θα πρέπει να καταβάλλονται από την Ένωση (agri).

Η **Μάλτα** δίνει μεγάλη σημασία στην αγροτική ανάπτυξη γι' αυτό και τάσσεται υπέρ της μεταφοράς κεφαλαίων στο δεύτερο πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ώστε να διατεθούν περισσότερα κονδύλια για την αγροτική ανάπτυξη (Nestor Laiviera 2011).

Η **Σλοβενία** επιθυμεί τη διατήρηση των δυο πυλώνων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, καθώς και των κοινών κανόνων και μηχανισμών που περιλαμβάνονται σε αυτούς. Η χώρα τάσσεται υπέρ της μεγαλύτερης ομοιομορφίας των άμεσων ενισχύσεων στους αγρότες, ενώ θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε οι άμεσες ενισχύσεις να εισπράττονται από άτομα που συμμετέχουν στην παραγωγική

διαδικασία. Σχετικά με τα μέτρα αγοράς η Σλοβενία θεωρεί πως τα υπάρχοντα μέτρα θα πρέπει να αναβαθμιστούν ώστε να είναι πιο αποτελεσματικά και να παρέχουν δίχτυ ασφαλείας (mkgr.gov 2010).

Σχετικά με την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, η Σλοβενία υπογραμμίζει πως μέσα από την πολιτική θα πρέπει να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των καλλιεργειών και να προωθηθεί η ανάπτυξη των αγροτικών κοινωνιών. Η πολιτική θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις μειονεκτούσες περιοχές. Στόχος της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής θα πρέπει να είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής γεωργίας και η παραγωγή υψηλής ποιότητας αγροτικών προϊόντων και τροφίμων (mkgr.gov 2010).

Η **Σλοβενία** και η **Γερμανία** υποστηρίζουν τη συνέχιση της ύπαρξης των δυο πυλώνων στην Κοινή Αγροτική Πολιτική, ενώ τονίζουν πως θα πρέπει να προβλέπεται ειδική αντιμετώπιση για τις μειονεκτούσες περιοχές. Συμφωνούν επίσης πως η Ένωση θα πρέπει να δημιουργήσει εκείνο το πλαίσιο για μια γεωργία πιο φιλική με το περιβάλλον, χωρίς όμως επιπρόσθετη γραφειοκρατία για τους αγρότες (evropa.gov 2011).

Η **Λεττονία** σημειώνει πως είναι η χώρα με το χαμηλότερο επίπεδο άμεσων ενισχύσεων στους αγρότες και επιθυμεί να υπάρχει ενιαία εφαρμογή του μέτρου σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (minrol.gov 2010).

Η **Σλοβακία** τόνισε πως η Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι πολύ σημαντική γιατί καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του κοινοτικού προϋπολογισμού γι' αυτό και θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με τη δέουσα προσοχή. Η Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να υιοθετήσει μέτρα για τη σταθεροποίηση των αγορών καθώς και να προωθήσει την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής γεωργίας σε παγκόσμιο επίπεδο (minrol.gov 2010).

Η **Ρουμανία** θέλει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην αγροτική ανάπτυξη και λιγότερο στην παραγωγή. Επιθυμεί να υπάρξει ένα όριο στις άμεσες πληρωμές, να υπάρχει η ακριβής τοποθεσία προέλευσης στην ετικέτα ενός προϊόντος, ενώ θέλει ίση μεταχείριση για τους αγρότες της Δυτικής και της Ανατολικής Ευρώπης. Η Ρουμανία εκφράζει την άποψη να δοθούν περισσότερα χρήματα για αγροτική ανάπτυξη και να υπάρχει καλύτερη απορρόφηση των κεφαλαίων (Douglas K. Knight 2010).

Η **Βουλγαρία** εκφράζει την άποψη πως η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να εξισώσει σε μικρό χρονικό διάστημα τις άμεσες πληρωμές ανά έκταση μεταξύ των

παλαιών και των νέων κρατών μελών της Ένωσης. Η Βουλγαρία υποστηρίζει επίσης τη διατήρηση των δυο πυλώνων στο οικοδόμημα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ενώ δεν επιθυμεί τη μείωση του προϋπολογισμού που αναλογεί στις γεωργικές δαπάνες. Επιπρόσθετα, η Βουλγαρία υπογράμμισε πως εξετάζει θετικά το ενδεχόμενο να συμπεριληφθούν τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος στον πρώτο πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Η άποψη αυτή σχετίζεται με τις άμεσες ενισχύσεις ανά εκτάριο, ώστε να μεγιστοποιείται το όφελος των αγροτών από τη λήψη των κοινοτικών χρημάτων (balkanmarket 2010).

Η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Εσθονία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ρουμανία και η Σλοβακία έχουν υπογράψει ένα κοινό κείμενο με τις απόψεις του για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική. Σε αυτό το κείμενο αναφέρουν πως η νέα πολιτική θα πρέπει να παρέχει διατροφική ασφάλεια, να διασφαλίζει μια ανταγωνιστική ευρωπαϊκή γεωργία στο διεθνές περιβάλλον και να προωθεί την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ένωσης. Οι χώρες υπογραμμίζουν πως η νέα πολιτική απαιτεί ένα ικανό επίπεδο προϋπολογισμού ώστε να μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί, λέγοντας πως μια μείωση των διατιθέμενων χρημάτων θα δημιουργούσε πρόβλημα στην εφαρμογή της πολιτικής. Οι χώρες τάσσονται, επίσης, υπέρ της συνέχισης της καταβολής των άμεσων ενισχύσεων στους αγρότες και της ύπαρξης μηχανισμών που θα παρέχουν σταθερότητα στην αγορά. Επιπρόσθετα, οι χώρες επιθυμούν την περαιτέρω απλοποίηση της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής ώστε να μειωθεί το κόστος εφαρμογής της (minrol.gov 2010).

6.2.1 Ελλάδα

Η **Ελλάδα**, χώρα αγροτική σε μεγάλο βαθμό, έχει ωφεληθεί τα προηγούμενα χρόνια από την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στη χώρα μέσω των επιδοτήσεων και των ενισχύσεων προς τους παραγωγούς. Υποστηρίζει σθεναρά τη συνέχιση της ύπαρξης μια κοινής πολιτικής για τη γεωργία καθώς και τη συνέχιση των άμεσων ενισχύσεων και επιδοτήσεων προς τους αγρότες. Πιο συγκεκριμένα, ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και τροφίμων τόνισε πως η πολιτική είναι ο βασικός ρυθμιστής που εγγυάται την αειφορία και την παροχή δημοσίων αγαθών. Θα πρέπει λοιπόν να εξοπλιστεί με τα κατάλληλα εργαλεία και τους αναγκαίους πόρους ώστε να ανταποκριθεί σε στόχους όπως η προστασία του περιβάλλοντος και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας (agrotypos 2011α).

Ακόμα, ο Υπουργός τόνισε την ανάγκη ύπαρξης και των δύο πυλώνων, με τον πρώτο πυλώνα να περιλαμβάνει την πολλαπλή συμμόρφωση με πιο απλουστευμένες διαδικασίες ώστε να μην υπάρχει επικάλυψη με τον δεύτερο πυλώνα. Τα εργαλεία του πρώτου πυλώνα πρέπει να είναι πιο ευέλικτα και να καλύπτουν τους κινδύνους που επηρεάζουν την παραγωγή και το εισόδημα των γεωργών. Επίσης αναφέρεται πως η νέα πολιτική θα πρέπει να κινηθεί με βάση τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και να στηρίζει μέσω του δεύτερου πυλώνα την έρευνα και την καινοτομία στη γεωργία (agrotypos 2011α).

Ο Υπουργός επισήμανε πως είναι επιτακτική ανάγκη η ύπαρξη μιας ισχυρής γεωργίας που θα εξασφαλίζει επάρκεια και ποιότητα διατροφής, προστασία των φυσικών πόρων καθώς και αειφόρες υποδομές. Ακόμα, η νέα γεωργία πρέπει να διασφαλίζει την ισόρροπη και δυναμική ανάπτυξη των περιφερειών της Ένωσης όπως επίσης την κοινωνική και εδαφική συνοχή. Επίσης, η πολιτική για τη γεωργία θα πρέπει να βελτιώνει το εισόδημα των αγροτών και να αντιμετωπίζει με επιτυχία την οικονομική κρίση, τις διακυμάνσεις των τιμών και την αστάθεια των αγορών (agrotypos 2010δ).

Μιλώντας ακόμα, ο Υπουργός για μια βιώσιμη γεωργία ανέφερε πως στόχος θα πρέπει να είναι η εξασφάλιση πόρων για τη γεωργία σε κάθε περιφέρεια, ώστε να συνδράμει στην ανάπτυξη της περιφέρειας και να αυξάνει την ανταγωνιστικότητα κυρίως των μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Επίσης στόχος της γεωργίας είναι να στηρίζει την παραγωγή, να ενθαρρύνει τις επενδύσεις στον γεωργικό τομέα και να μεριμνά για την καλύτερη λειτουργία της αγοράς (agrotypos 2010δ).

Η νέα πολιτική θα πρέπει να ισχυροποιεί τη συμμετοχή του αγρότη στην αγορά και να εξασφαλίζει την ανταγωνιστικότητα των γεωργικών κοινοτικών προϊόντων έναντι των εισαγωγών προϊόντων χαμηλότερης ποιότητας. Επίσης, τόνισε πως η νέα πολιτική πρέπει να είναι σε θέση να διαφυλάττει την βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεων στις μειονεκτούσες περιοχές βοηθώντας έτσι την ανάπτυξή τους. Επιπλέον, ο Υπουργός τόνισε το ενδιαφέρον της Ελλάδας για τα προϊόντα με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης και γεωγραφική ένδειξη τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης, επισημαίνοντας την ανάγκη να υπάρξει αυστηρό και δεσμευτικό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο θα προστατεύει τα προϊόντα συγκεκριμένων περιοχών (agrotypos 2010στ).

Η Ελλάδα ως μια χώρα με μεγάλη διαφορετικότητα στη γεωγραφική κατανομή, το έδαφος και τα προϊόντα που παράγονται, προτιμά η νέα πολιτική να ενισχύσει σε μεγαλύτερο βαθμό κάποιες ελληνικές αγροτικές περιοχές. Οι περιοχές αυτές μειονεκτούν είτε από φυσικής είτε από γεωλογικής πλευράς όπως είναι οι ορεινές περιοχές, και θα πρέπει να τύχουν περαιτέρω ενισχύσεων ώστε να μην υστερούν στην ανάπτυξη από τις άλλες προνομιούχες περιοχές.

Η Ελλάδα τονίζει πως ο πρώτος πυλώνας θα πρέπει να μείνει αποκλειστικά κοινοτικά χρηματοδοτούμενος αλλά και να μην μειωθούν τα κονδύλια καθώς οι άμεσες ενισχύσεις προς τους αγρότες εξασφαλίζουν το εισόδημα των αγροτών αλλά τη βιωσιμότητα πολλών αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Οι άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να είναι συνδεδεμένες με τους κανόνες για την πολλαπλή συμμόρφωση ώστε να παράγονται προϊόντα υψηλής ποιότητας (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Ακόμα, επισημαίνεται η ιδιαίτερη μέριμνα και αντιμετώπιση που θα πρέπει να υπάρχει για τις μειονεκτούσες περιοχές καθώς θα πρέπει να προστατεύονται οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις ώστε να μην υπάρξει εγκατάλειψη της γεωργίας και σε δεύτερο βαθμό εγκατάλειψη των περιοχών αυτών. Γενικότερα, προτείνεται μια ευνοϊκότερη μεταχείριση των μικρών εκμεταλλεύσεων ώστε να παραμείνουν βιώσιμες, αλλά και μια εξισορρόπηση των ενισχύσεων ώστε να τεθεί ένα όριο για τις πολύ μεγάλες εκμεταλλεύσεις, πέραν του οποίου δεν θα δίνονται ενισχύσεις. Επίσης, η Ελλάδα προτείνει την κατανομή των πόρων με πιο αποτελεσματικά και αναπτυξιακά κριτήρια, έτσι ώστε οι ενισχύσεις να ενθαρρύνουν την παραγωγική δραστηριότητα και την παροχή δημοσίων αγαθών. Επιπλέον, είναι σημαντικό οι άμεσες ενισχύσεις να ενισχύουν όχι μόνο την αγροτική έκταση αλλά και το εργατικό δυναμικό του αγροτικού τομέα της Ένωσης (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Η Ελλάδα προτείνει την κατάργηση του μέτρου του ενιαίου επιπέδου στρεμματικής ενίσχυσης σε όλη την Ένωση, καθώς κάτι τέτοιο χαρακτηρίζεται ως κοινωνικά άδικο αφού η Ένωση χαρακτηρίζεται από πολλές ανισότητες τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο περιφερειών μέσα σε ένα κράτος μέλος. Τα νέα κράτη μέλη που εισήλθαν στην Ένωση με τη διεύρυνση του 2004 αύξησαν την ποικιλομορφία της ευρωπαϊκής γεωργίας και κάνουν επιτακτική την ανάγκη αλλαγών

και υιοθέτησης νέων μέτρων και κριτηρίων για τις άμεσες ενισχύσεις (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Η ανωτέρω αναπροσαρμογή θα έχει θετικές επιπτώσεις τον γεωργικό τομέα και στην αγροτική παραγωγή καθώς η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μεγάλη ανομοιομορφία του περιβάλλοντος, της παραγωγικότητας και του αγροτικού πληθυσμού σε κάθε περιοχή. Δίνοντας βάση περισσότερο στις παραγωγικές ικανότητες και στις εκτάσεις που καλλιεργούνται σε κάθε περιοχή εξασφαλίζεται το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων των περιοχών αυτών (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Αναφορικά με το δεύτερο πυλώνα, η αγροτική ανάπτυξη κρίνεται απαραίτητη για την οικονομική ανάπτυξη της υπαίθρου και την προστασία του περιβάλλοντος. Η ευρωπαϊκή γεωργία θα πρέπει να παράγει καλύτερα προϊόντα και να συνδράμει θετικά στην πράσινη ανάπτυξη. Επίσης μέσα νέα μέτρα θα πρέπει να προωθείται η αειφόρος γεωργία που θα ενσωματώνει νέα γνώση και τεχνολογικές καινοτομίες. Σχετικά με τη χρηματοδότηση του δεύτερου πυλώνα, προτείνεται η ενίσχυση των ποσών μέσα από το συνολικό προϋπολογισμό της Ένωσης και όχι με μεταφορά ποσών από το πρώτο πυλώνα. Οι δύο πυλώνες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής πρέπει να παραμείνουν λειτουργώντας συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά αφού έχουν διαφορετικούς στόχους (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης συνδέεται και με άλλες πολιτικές για τη συνοχή και την περιφερειακή ανάπτυξη. Προτείνεται, λοιπόν, η προσέγγιση LEADER και τα μέτρα για την ποιότητα ζωής και την ενίσχυση της οικονομικής διαφοροποίησης στην ύπαιθρο να παραμείνουν κομμάτι της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, διότι μέσα από την πολιτική για τη γεωργία είναι πιο αποτελεσματικά και πιο αποδοτικά όσο αφορά την προστασία της υπαίθρου και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Η Ελλάδα, επίσης, τάσσεται υπέρ μιας πιο συνεκτικής στρατηγικής και μιας πιο στοχευμένης χρηματοδότησης, ώστε να εξασφαλίζεται βελτίωση των υποδομών, μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα στη γεωργία και κατά συνέπεια βελτίωση της οικονομικής θέσης των γεωργών. Επιπρόσθετα, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητας με επενδύσεις σε νέες

τεχνολογίες. Προτείνεται ακόμα, η ενίσχυση των περιβαλλοντικών μέτρων που θα έχουν θετική επίδραση στο φυσικό τοπίο (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010)

Τέλος, μέσα από τα μέτρα του δεύτερου πυλώνα θα πρέπει να ενισχυθούν οι επενδύσεις προς τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις για καλύτερη παραγωγή προϊόντων, αλλά και οι επενδύσεις των νέων αγροτών που θέλουν να δραστηριοποιηθούν στον τομέα της γεωργίας. Ειδικά για τους νέους γεωργούς προτείνεται η χρηματοδότηση των επενδυτικών τους σχεδίων με ευνοϊκότερους όρους (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Στους στόχους της νέας πολιτικής θα πρέπει να εντάσσονται η εξασφάλιση τόσο της σταθερότητας των αγορών όσο και ενός επαρκούς εισοδήματος για τους παραγωγούς. Οι παραγωγοί προκειμένου να παράγουν ποιοτικά τρόφιμα θα πρέπει να έχουν σταθερό περιβάλλον αγοράς το οποίο και θα αποτρέπει την αστάθεια των τιμών και δεν θα επηρεάζει δυσμενώς το αγροτικό εισόδημα (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Ακόμα, η Ελλάδα δίνει μεγάλη σημασία στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, της οικονομικής κρίσης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Συνεπώς η νέα πολιτική θα πρέπει να χρησιμοποιήσει επιτυχώς όλα τα μέσα και τα μέτρα που θα διαθέτει προκειμένου να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Τέλος ένας ιδιαίτερα σημαντικός τομέας για την Ελλάδα είναι η διατροφική επάρκεια και ασφάλεια μέσα από την αλυσίδα εφοδιασμού των προϊόντων. Η ομαλή λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα του γεωργικού τομέα. Στην Ελλάδα θα πρέπει να υπάρχει καλύτερη συνεργασία μεταξύ παραγωγών και μεταποιητών μέσα από το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα αποτρέπει τα φαινόμενα κερδοσκοπίας αλλά θα διασφαλίζει κέρδη για τον παραγωγό. Σκοπός της νέας πολιτικής τόσο για τον Έλληνα όσο και για τον ευρωπαϊό αγρότη είναι η παραγωγή ποιοτικών τροφίμων και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του παραγωγού (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού 2010).

Η Ελλάδα λαμβάνει 3,5 δις € ετησίως, ποσό που θεωρείται το μεγαλύτερο μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης σε σχέση με τον πληθυσμό της χώρας.

6.3 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το κατεξοχήν νομοθετικό όργανο της Ένωσης. Στην προκειμένη περίπτωση το Συμβούλιο μαζί με το Κοινοβούλιο θα θεσπίσουν τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική μετά το 2013.

Το Συμβούλιο τάσσεται υπέρ της συνέχισης της ύπαρξης των δύο πυλώνων πάνω στους οποίους θα διαρθρώνεται η νέα πολιτική. Σημειώνεται πως και οι δύο πυλώνες θα πρέπει να έχουν την απαραίτητη ευελιξία ώστε να είναι σε θέση να πραγματοποιούνται οι στόχοι για τη βιώσιμη παραγωγή των τροφίμων, τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και την εδαφική ανάπτυξη. Ακόμα, το Συμβούλιο επισημαίνει πως η μεταρρύθμιση θα πρέπει να εστιάζει στην καλύτερη ισορροπία μεταξύ της στήριξης του εισοδήματος των γεωργών και της επιβράβευσής τους για την παροχή των δημοσίων αγαθών (paseges 2011γ).

Το Φεβρουάριο του 2011 το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας στη συνεδρίασή του τονίζει ότι πως η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να συμβάλει στην ισόρροπη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υπαίθρου (Αγρότυπος – Εβδομαδιαία Ηλεκτρονική Εφημερίδα Αγροτικής Ενημέρωσης τεύχος 71 (2011). Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ευημερία των αγροτικών περιοχών μέσα από την υποστήριξη των γεωργικών δραστηριοτήτων σε όλες τις περιοχές με έμφαση στις μειονεκτούσες περιοχές ώστε και εκείνες να αναπτυχθούν όπως οι προνομιούχες.

Το Συμβούλιο υπογραμμίζει πως η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης (δεύτερος πυλώνας της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής) είναι πολύ σημαντική πτυχή της αγροτικής πολιτικής διότι έχει σαν στόχο την επίτευξη της ευημερίας στις αγροτικές περιοχές. Γι' αυτό το λόγο η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να εφαρμόζεται σε συνδυασμό με την περιφερειακή πολιτική και τα ταμεία συνοχής της Ένωσης προκειμένου να επιτυγχάνονται τα μέγιστα θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υπαίθρου (Αγρότυπος – Εβδομαδιαία Ηλεκτρονική Εφημερίδα Αγροτικής Ενημέρωσης τεύχος 71 (2011).

Το Μάρτιο του 2011 το Συμβούλιο έπειτα από συνεδρίαση κατέληξε στο τελικό κείμενο των θέσεων του σχετικά με την μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Στη συζήτηση που προηγήθηκε οι Υπουργοί επικεντρώθηκαν στους τρεις κύριους στόχους που έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι οποίοι είναι :

1. Η βιώσιμη παραγωγή των τροφίμων. Πολλοί Υπουργοί Γεωργίας υπογράμμισαν πως η Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να συνεχίσει να χορηγεί κάποιο ποσό στήριξης προς τους αγρότες καθώς επίσης και να τους παρέχει κάποια μέσα ασφάλειας για να αντιμετωπίζουν τις κρίσεις στην αγορά. Επίσης, εκφράστηκε η άποψη πως οι άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να έχουν τη μορφή αποζημίωσης αφού ο αγρότης επωμίζεται όλο το βάρος της τήρησης των προτύπων και των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας, οι οποίες είναι πολύ υψηλότερες από αυτές άλλων χωρών. Ακόμα, η Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να μεριμνήσει για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού τομέα μέσα από προγράμματα για την εκπαίδευση και κατάρτιση των αγροτών αλλά και με την προώθηση της καινοτομίας και της έρευνας για τη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας. Στη συζήτηση τέθηκε και το θέμα των μειονεκτούντων περιοχών με πολλούς Υπουργούς να εκφράζουν την άποψη πως θα πρέπει να υπάρχει αντιστάθμιση σε αυτές τις περιοχές ώστε οι κάτοικοί τους να παραμείνουν και να συνεχίσουν να απασχολούνται στον αγροτικό τομέα (paseges 2011δ).
2. Η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και η δράση για το κλίμα. Μερικοί Υπουργοί Γεωργίας εξέφρασαν την άποψη πως ο πρώτος πυλώνας θα πρέπει να φέρει το κύριο βάρος του στόχου να γίνει πιο πράσινη η πολιτική. Υπήρχαν όμως και άλλοι Υπουργοί οι οποίοι θέλουν να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στα περιβαλλοντικά μέτρα τα οποία υπάγονται στον δεύτερο πυλώνα. Όλοι όμως συμφώνησαν στην πράσινη ανάπτυξη μέσω της καινοτομίας ώστε να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή (paseges 2011δ).
3. Η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Πολλοί Υπουργοί Γεωργίας υπογράμμισαν πως η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης είναι πολύ σημαντική για τον αγροτικό τομέα, θα πρέπει όμως να συνδυάζεται και με άλλες πολιτικές της Ένωσης όπως είναι η πολιτική συνοχής και η περιφερειακή πολιτική. Προτείνεται, επίσης, η διαφοροποίηση και η ανάπτυξη των τοπικών αγορών σαν μέσα για τη βελτίωση της αγροτικής οικονομίας. Οι Υπουργοί συμφώνησαν στην παροχή κινήτρων ώστε οι

νέοι αγρότες να παραμείνουν όχι μόνο στο επάγγελμα αλλά και στις αγροτικές περιοχές (paseges 2011δ).

Στο κείμενο που εγκρίθηκε από τους Υπουργούς στο Συμβούλιο «Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM (2010) 672 τελικό), αποφασίστηκε πως η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα έχει σαν στόχους τους τρεις προαναφερθέντες στόχους, με μικρό προϋπολογισμό αλλά με γνώμονα τη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος. Τονίζεται πως η νέα πολιτική θα πρέπει να ακολουθεί τους στόχους που ορίζεται από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Το Συμβούλιο καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προχωρήσει στην απλούστευση και στον εξορθολογισμό της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ώστε η πολιτική να καταστεί πιο κατανοητή και χωρίς περιττή γραφειοκρατία για τους αγρότες (paseges 2011ε).

Οι Υπουργοί συμφώνησαν ότι μέσα από τη στήριξη των αγροτών θα πρέπει να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα τους και ότι πρέπει να δοθούν κίνητρα στους νέους αγρότες και να διατηρηθεί μια δυναμική πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη που θα βοηθήσει την οικονομία των αγροτικών περιοχών. Ακόμα, το Συμβούλιο στηρίζει τον πράσινο προσανατολισμό της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής που θα περιλαμβάνει την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (paseges 2011ε).

Η Προεδρία του Συμβουλίου στην ανακοίνωσή της τάσσεται υπέρ της άποψης πως θα πρέπει να υπάρχει μια κοινή και δυναμική αγροτική πολιτική στην Ένωση και να διατηρηθούν οι δύο πυλώνες της πολιτικής, προτείνοντας όμως την απλοποίησή της. Αναφέρει ακόμα, πως οι άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να παρέχουν ένα καλό επίπεδο διαβίωσης στους αγρότες, διευκρινίζοντας όμως πως είναι αναγκαίο να γίνει μια πιο δίκαιη κατανομή μεταξύ των κρατών μελών. Επίσης, η προεδρία τονίζει πως θα πρέπει να υπάρχει ιδιαίτερη υποστήριξη από την μέσα από την πολιτική, των μειονεκτούντων περιοχών και τονίζει την προσοχή που θα πρέπει να επιδείξει η νέα πολιτική στους νέους αγρότες αλλά και στους νεοεισερχόμενους στον αγροτικό τομέα. Συνέχιση της ύπαρξης των μέτρων προστασίας της αγοράς είναι επιβεβλημένη από τη νέα πολιτική προκειμένου να παρέχεται δίχτυ ασφαλείας από τις στρεβλώσεις της αγοράς. (Council of the European Union 2011).

6.4 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ο Επίτροπος Γεωργίας και αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Dacian Cioloș θέτοντας τους στόχους της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής επεσήμανε ότι η νέα αγροτική πολιτική θα πρέπει να καταστεί πιο πράσινη, πιο αποδοτική, πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010)). Κάτι τέτοιο σημαίνει πως θα πρέπει να υπάρχει σεβασμός προς το περιβάλλον, παραγωγή που θα αποφέρει κέρδη σε όλους και ικανοποίηση των συμφερόντων τόσο του παραγωγού όσο και του καταναλωτή.

Ο Επίτροπος ανέφερε επίσης ότι τα οφέλη της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής θα πρέπει να απολαμβάνονται τόσο από τους παραγωγούς όσο και από τους καταναλωτές. Επισημαίνει επίσης ότι η πολιτική πρέπει να χαραχθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνονται κατανοητά από όλους το οφέλη που προσφέρουν στην κοινωνία οι παραγωγοί και γενικότερα όσοι ασχολούνται με τον γεωργικό τομέα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010)).

Από τη συζήτηση που προηγήθηκε με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να επικεντρωθεί στην επίτευξη τριών στόχων. Ο πρώτος στόχος είναι η βιώσιμη παραγωγή των τροφίμων κάτι που σημαίνει να υπάρχουν επαρκείς προμήθειες τροφίμων λόγω της αυξανόμενης παγκόσμιας ζήτησης και της οικονομικής κρίσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010)). Ο στόχος αυτός καθίσταται σημαντικός αν θυμηθούμε τον πρωταρχικό στόχο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής το 1962 που ήταν η επάρκεια τροφίμων στην Ευρώπη και τον συνδέσουμε με τη σημερινή διατροφική κρίση. Έτσι γίνεται αντιληπτό πως η Ένωση μέσα από την πολιτική για τη γεωργία θέλει να συμβάλει στην επισιτιστική ασφάλεια.

Ο δεύτερος στόχος της πολιτικής είναι η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και η κλιματική δράση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010)). Σύμφωνα με αυτό τον στόχο οι γεωργοί καλούνται να εξασκούν την γεωργική δραστηριότητα και να παράγουν με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και εναρμόνιση με τους κανόνες που θέτει η Ένωση για την προστασία της φυσικής κληρονομιάς.

Ο τρίτος στόχος αφορά τη διατήρηση της εδαφικής ισορροπίας και ποικιλίας των αγροτικών περιοχών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010)). Η γεωργία είναι σε κάποιες χώρες ο βασικότερος κινητήριος μοχλός της ανάπτυξης της οικονομίας. Σε

κάποιες άλλες χώρες από την άλλη ο γεωργικός τομέας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας. Εκτός των άλλων, η γεωργία είναι η σημαντικότερη πηγή εσόδων και ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών. Ένας δυναμικός και υγιής αγροτικός τομέας δίνει ώθηση για την ανάπτυξη τόσο της τοπικής όσο και της εγχώριας οικονομίας του κράτους.

Η Επιτροπή παίρνει θέση επίσης και αναφορικά με τα μέσα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Ειδικότερα, η Επιτροπή αναφέρει πως οι άμεσες ενισχύσεις πρέπει να επανασχεδιαστούν και να υπάρξει καλύτερη στόχευση της στήριξης με βάση αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια τα οποία θα είναι εύκολα κατανοητά από τον φορολογούμενο, ο οποίος σηκώνει και το κύριο βάρος της χρηματοδότησης των δαπανών για τη γεωργία. Τα κριτήρια που προτείνονται θα πρέπει να είναι τόσο οικονομικά στοχεύοντας στην εισοδηματική στήριξη και στην παροχή καλύτερης ποιότητας ζωής στον αγρότη όσο και περιβαλλοντικά για την προστασία των γεωργικών εκτάσεων. Επίσης, η Επιτροπή προτείνει την καλύτερη στόχευση των μέτρων στήριξης προς τους ενεργούς αγρότες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010)).

Προχωρώντας σε πιο εξειδικευμένα θέματα σχετικά με τη στήριξη των αγροτών, η Επιτροπή προτείνει την καταβολή βασικής εισοδηματικής στήριξης των αγροτών, η οποία θα μπορούσε να είναι ομοιόμορφη ανά περιφέρεια και στην οποία θα μπορούσε να προστεθεί και μια υποχρεωτική περιβαλλοντική ενίσχυση για συμπληρωματικές δράσεις και μια ενίσχυση για ειδικούς φυσικούς περιορισμούς. Η Επιτροπή προτείνει ένα απλό ειδικό καθεστώς στήριξης το οποίο θα συμβάλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στη μείωση της γραφειοκρατίας και στην ενίσχυση των αγροτικών περιοχών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010)).

Η Επιτροπή προτείνει τη διατήρηση της ύπαρξης των δύο πυλώνων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής ώστε από τη μια να συνεχίσουν να υπάρχουν οι άμεσες ενισχύσεις με καλύτερη όμως κατανομή και από την άλλη να δοθεί η πρέπουσα σημασία στην αγροτική ανάπτυξη με έμφαση στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή.

Ειδικότερα, οι θέσεις της Επιτροπής για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική αποτυπώθηκαν το Νοέμβριο του 2010 και αφορούν σημαντικές αλλαγές στα βασικά σημεία και μέσα πολιτικής της εν λόγω πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με τια

άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να υπάρχει ανακατανομή και επανασχεδιασμός ώστε η στήριξη να γίνεται με αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια για όλους τους αγρότες. Τα κριτήρια πρέπει να είναι οικονομικά και περιβαλλοντικά ενώ θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη στήριξη των ενεργών αγροτών (agrotypos 2010β).

Προτείνεται, ουσιαστικά, η καταβολή βασικής εισοδηματικής στήριξης ομοιόμορφης ανά περιφέρεια, στην οποία θα προστεθεί μια υποχρεωτική περιβαλλοντική ενίσχυση για συμπληρωματικές δράσεις εκτός από την πολλαπλή συμμόρφωση καθώς και μια περιορισμένη ενίσχυση για ευαίσθητους τύπους γεωργίας. Το ειδικό καθεστώς στήριξης θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, να μειώσει τη γραφειοκρατία και να συμβάλει στη ζωτικότητα των αγροτικών περιοχών. Σχετικά με την προσέγγιση LEADER εκείνη προτείνεται να ενσωματωθεί αργότερα και προκειμένου για να γίνει πιο αποτελεσματική, πρέπει να υπάρχουν ποσοτικοποιημένοι στόχοι (agrotypos 2010β).

Αναφορικά, με την αγροτική ανάπτυξη η Επιτροπή προτείνει την ύπαρξη εργαλείων για τη διαχείριση κινδύνων όπως η αστάθεια της αγοράς. Επίσης προτείνεται να μπορούν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους σχετικά με την παραγωγή και τα εισοδήματα μέσα από τους συμβατούς κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και την ενισχυμένη στήριξη μέσω ασφάλισης (agrotypos 2010β).

Η Επιτροπή τονίζει πως η νέα πολιτική θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τρία ζητήματα. Το πρώτο είναι να γίνουν σταδιακές αλλαγές για να αντιμετωπιστούν οι λειτουργικές ελλείψεις που έχει η πολιτική. Το δεύτερο ζήτημα είναι να μπορέσει η νέα πολιτική να καταστεί πιο πράσινη, πιο αποδοτική και πιο δίκαιη για όλους εκείνους που απολαμβάνουν τα οφέλη από την εφαρμογή της πολιτικής. Το τρίτο ζήτημα είναι να καταργηθεί η εισοδηματική στήριξη και τα μέτρα στήριξης της αγοράς και να επικεντρωθεί η πολιτική σε στόχους αναφορικά με το περιβάλλον και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (agrotypos 2010β).

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής το Νοέμβριο του 2010, οι προκλήσεις στις οποίες οφείλει να ανταποκριθεί η νέα πολιτική είναι πρώτον η επισιτιστική ασφάλεια, καθώς η Ένωση θα πρέπει να μπορεί να ανταποκριθεί στην παγκόσμια ζήτηση για τρόφιμα. Η γεωργία είναι σημαντικό να διατηρήσει και να βελτιώσει την παραγωγική της ικανότητα τηρώντας τις δεσμεύσεις της Ένωσης στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου. Η κοινοτική γεωργία αναπτύσσεται και δρα σε ένα πολύ ανταγωνιστικό περιβάλλον λόγω των αυστηρών προτύπων ασφάλειας και ποιότητας

τα οποία διέπουν την παραγωγή. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να συνεχιστεί η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της γεωργίας στην Ένωση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM (2010) 672 τελικό).

Η δεύτερη πρόκληση την οποία πρέπει να αντιμετωπίσει η νέα πολιτική είναι το περιβάλλον και η κλιματική αλλαγή. Η γεωργική παραγωγή πρέπει να έχει πάντα υπόψη της την προστασία του φυσικού τοπίου, της βιοποικιλότητας και των υδάτινων πόρων. Στόχος της Ένωσης θα πρέπει να είναι η μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο γεωργικό τομέα και η προστασία του περιβάλλοντος, όπου ζουν και δραστηριοποιούνται οι παραγωγοί (Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM (2010) 672 τελικό).

Η τρίτη πρόκληση για τη νέα πολιτική για τη γεωργία είναι η εδαφική ισορροπία. Πολλές αγροτικές περιοχές επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες εκτός της γεωργίας λόγω της διαφοροποίησης της κοινωνικοοικονομικής τους δομής. Η ανάπτυξη όμως των αγροτικών περιοχών εξακολουθεί να συνδέεται με ένα ανταγωνιστικό και δυναμικό γεωργικό τομέα. Η Ένωση θα πρέπει να ενισχύσει όχι μόνο τη γεωργική δραστηριότητα αλλά και τις άλλες δραστηριότητες που συνδέονται με αυτή, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της υπαίθρου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM (2010) 672 τελικό).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Δεκέμβριο του 2010 μια «Δέσμη μέτρων για την ποιότητα» η οποία είχε δύο στόχους. Πρώτον, να εγγυηθεί την ποιότητα για τους καταναλωτές και δεύτερον να εγγυηθεί τη σωστή τιμή για τους γεωργούς. Η δέσμη περιλαμβάνει νέο κανονισμό για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων ώστε να αποκτήσουν συνοχή όλα τα συστήματα της Ένωσης που αναφέρονται στις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικών ενδείξεων (ΠΟΠ, ΠΓΕ), στο σύστημα των εγγυημένων ειδικών παραδοσιακών προϊόντων ενώ θεσπίζεται νέο πλαίσιο για την ανάπτυξη «προαιρετικών ενδείξεων ποιότητας» για την παροχή πληροφοριών στους καταναλωτές (Europa IP/10/1692 (2010)).

Η «Δέσμη μέτρων για την ποιότητα» είναι το πρώτο στάδιο που αναθεωρεί το πλαίσιο της πολιτικής για την ποιότητα στην Ένωση. Η νομοθετική πρόταση της Επιτροπής θέλει να ενισχύσει τα υφιστάμενα συστήματα ποιότητας μέσα στην Ένωση και να υιοθετήσει μια κοινή και απλοποιημένη διαδικασία με σαφείς διατάξεις (Europa IP/10/1692).

Η Επιτροπή επίσης προτείνει να μεταφερθεί στον πρώτο πυλώνα η πρόσθετη στήριξη για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές με τη μορφή στρεμματικών ενισχύσεων με προαιρετικές εθνικές συμπληρωματικές ενισχύσεις σε εθελοντική βάση. Η Επιτροπή απορρίπτει τις ενιαίες στρεμματικές ενισχύσεις και προτείνει βασική ενίσχυση που θα παρέχει ομοιόμορφο επίπεδο υποχρεωτικής στήριξης σε όλους τους αγρότες σε ένα κράτος μέλος ή σε μια περιφέρεια. Για τον τρόπο υπολογισμού της βασικής ενίσχυσης η Επιτροπή προτείνει να εξασφαλιστούν οι αγρότες όλων των χωρών με ένα ελάχιστο ποσοστό του μέσου ποσοστού επιδότησης της Ένωσης (agrotypus 2010α).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί πως η μελλοντική Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να έχει ένα πρώτο πυλώνα πιο πράσινο και πιο δίκαια κατανομημένο και έναν δεύτερο πυλώνα ο οποίος θα επικεντρώνεται περισσότερο στην ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία, το περιβάλλον την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Θα πρέπει να στηρίζονται αποκλειστικά οι ενεργοί αγρότες και να ανταμείβονται για το σύνολο των υπηρεσιών στην κοινωνία.

Ο Επίτροπος Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης έχει επίσης παρουσιάσει και την Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η Κοινή Αγροτική Πολιτική προς το 2020 : αντιμετωπίζοντας τις μελλοντικές επισιτιστικές, εδαφικές και τις σχετικές με τους φυσικούς πόρους προκλήσεις» στο πλαίσιο ειδικής συνεδρίασης της Επιτροπής Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (papastamkos 2010β).

Στην Ανακοίνωση τονίζεται πως οι άμεσες ενισχύσεις θα δίνονται στους ενεργούς γεωργούς, ενώ προτείνεται ανώτατη οροφή στις ενισχύσεις προς τις μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Ακόμα, προβλέπεται ειδικό καθεστώς ενίσχυσης για τις μικρές εκμεταλλεύσεις καθώς και πρόσθετη εισοδηματική ενίσχυση των γεωργών στις περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα. Η Επιτροπή επιθυμεί, επίσης, στη νέα πολιτική να προβλέπεται βασική αποσυνδεδεμένη άμεση ενίσχυση, στη βάση μιας ενιαίας υποχρεωτικής ενίσχυσης για όλους τους γεωργούς ενός κράτους μέλους. Τέλος, η Επιτροπή στην Ανακοίνωση τονίζει πως ένα ακόμα μέτρο θα είναι η ενίσχυση της περιβαλλοντικής απόδοσης της πολιτικής μέσα από μια υποχρεωτική πράσινη πτυχή των άμεσων ενισχύσεων που θα υπάρχει πέρα από τα κριτήρια που ισχύουν για την πολλαπλή συμμόρφωση (papastamkos 2010β).

Η Επιτροπή τονίζει πως η περικοπή και η μείωση των άμεσων ενισχύσεων των αγροτών καθίσταται αναγκαία προκειμένου να υπάρξει εξισορρόπηση των εισοδηματικών ενισχύσεων μεταξύ των ευρωπαϊών αγροτών. Κάτι τέτοιο πρέπει να γίνει για δύο λόγους : ο πρώτος λόγος είναι ότι οι εισοδηματικές ενισχύσεις θα μοιράζονται σε περισσότερα κράτη μέλη, ενώ ο δεύτερος λόγος έγκειται στην τάση που υπάρχει ώστε να μειωθεί το ποσοστό του ΑΕΠ των κρατών μελών. Ούτως ή άλλως η Ένωση επιθυμεί να μειώσει το ποσό χρηματοδότησης του πρώτου πυλώνα που περιλαμβάνει τις άμεσες ενισχύσεις και να αυξήσει αντίστοιχα το ποσό στο δεύτερο πυλώνα που σχετίζεται με την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης (agri 2010).

6.5 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Σύμφωνα με μια έκθεση που υπογράφει ο Βρετανός Ευρωβουλευτής των Φιλελευθέρων George Lyon, τονίζεται πως οι προκλήσεις που θα πρέπει να αντιμετωπίσει η Κοινή Αγροτική Πολιτική μετά το 2013 επικεντρώνονται στην επισιτιστική ασφάλεια και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και της αστάθειας των τιμών. Επίσης, η νέα πολιτική θα πρέπει να αντιμετωπίσει τα φαινόμενα εγκατάλειψης της αγροτικής γης και της υπαίθρου και να συμβάλει την ανάπτυξη των γεωργικών επιχειρήσεων μέσα από την επιτυχή αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης (Lyon 2009/2236(INI) 2010).

Η έκθεση ακόμα τονίζει την ανάγκη ύπαρξης μιας ισχυρής γεωργικής πολιτικής στην Ευρώπη για να εξασφαλιστεί ότι οι αγρότες θα είναι ανταγωνιστικοί στην παγκόσμια αγορά και ότι η γεωργία θα παραμείνει ο κεντρικός τομέας της οικονομίας της Ένωσης και θα συμβάλει έτσι στην άνοδο του ΑΕΠ στην Ένωση αλλά και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στον γεωργικό τομέα. Επισημαίνεται ότι μια ισχυρή κοινοτική πολιτική για τη γεωργία θα συμβάλει στην ανάπτυξη των αγροτικών κοινωνιών και στην προσέλευση νέων στον αγροτικό τομέα (Lyon 2009/2236(INI) 2010).

Πέντε κύρια σημεία εντοπίζονται για την αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στην έκθεση του ευρωβουλευτή. Τα πέντε αυτά σημεία είναι τα εξής :

1. Επισιτιστική ασφάλεια και Θεμιτό Εμπόριο

Θα πρέπει να υπάρχει ενίσχυση των εκτάσεων σε όλους τους αγρότες και η οποία θα χρηματοδοτείται από την Ένωση προκειμένου να εξασφαλιστεί επισιτιστική ασφάλεια. Ακόμα, θα πρέπει οι ευρωπαίοι αγρότες να συνεχίζουν να παράγουν προϊόντα υψηλής ποιότητας τα οποία θα είναι ανταγωνιστικά σε σχέση με άλλους εμπορικούς εταίρους.

2. Διατηρησιμότητα

Οι αγρότες προτείνεται να λάβουν από την Ένωση μια συμπληρωματική άμεση ενίσχυση εκτάσεων ως ανταμοιβή για τις προσπάθειές τους να παράγουν μειώνοντας τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Έτσι η γεωργία θα καταστεί πιο διατηρήσιμη τόσο περιβαλλοντικά όσο και οικονομικά με αποτέλεσμα τη βελτιωμένη απόδοση των εκτάσεων και την οικονομική ωφέλεια των αγροτών περαιτέρω.

3. Γεωργία ανά την Ευρώπη

Η υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων που πρέπει να ληφθούν θα πρέπει να έχουν σαν στόχο την παραμονή των αγροτών ακόμα και στις μειονεκτούσες περιοχές ώστε να μην εγκαταλειφθούν οι εκτάσεις, να συνεχιστεί η γεωργική δραστηριότητα και η παραγωγή τοπικών προϊόντων.

4. Βιοποικιλότητα και προστασία του περιβάλλοντος

Στη νέα πολιτική θα πρέπει να συμπεριληφθούν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας κατά την παραγωγή, ενώ θα πρέπει να ενθαρρύνονται μέτρα όπως τα προγράμματα βιολογικής γεωργίας και η διατηρήσιμη χρήση δασών, νερού και γης.

5. Πράσινη ανάπτυξη

Η νέα στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να περιλαμβάνει την έννοια της πράσινης ανάπτυξης και να δημιουργεί νέες πράσινες θέσεις εργασίας μέσα από δράσεις όπως η ανάπτυξη βιομάζας και μικρής κλίμακας παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας. Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να γίνουν με επενδύσεις στον εκσυγχρονισμό, την έρευνα, την καινοτομία και την ανάπτυξη. Θα πρέπει να ενταχθούν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των αγροτών, καθώς επίσης να υπάρξουν και κίνητρα για την είσοδο νέων αγροτών στον γεωργικό τομέα.

Στην έκθεση επισημαίνεται πως για να υποστηριχτούν και να τεθούν σε λειτουργία οι πέντε προαναφερθέντες στόχοι της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, κρίνεται

απαραίτητη η ύπαρξη ενός ελάχιστου δικτύου ασφαλείας, το οποίο θα προστατεύει το γεωργικό τομέα από την αστάθεια των τιμών λειτουργώντας σαν ένα εργαλείο κρίσεων ταχείας αντίδρασης. Για το σκοπό αυτό η έκθεση προτείνει να προβλεφθεί μια γραμμή του προϋπολογισμού ειδικού αποθεματικού στον προϋπολογισμό της Ένωσης (Lyon 2009/2236(INI) 2010).

Η έκθεση καταλήγει αναφέροντας πως ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της νέας πολιτικής πρέπει να διακρίνεται από απλότητα, αναλογικότητα και μείωση της γραφειοκρατίας προκειμένου μαζί με τα άλλα μέτρα που προτείνονται να επιτευχθεί ο επιθυμητός στόχος, δηλαδή μια νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική πιο δίκαιη, πιο πράσινη και πιο διατηρήσιμη (Lyon 2009/2236(INI) 2010).

Ακόμα, σε άλλη τοποθέτησή του ο Ευρωβουλευτής των Φιλελευθέρων George Lyon επισημαίνει τη μεγάλη σημασία που έχει η δίκαιη κατανομή των δαπανών ειδικά για τα νέα κράτη μέλη αλλά και το γεγονός πως η νέα μεταρρύθμιση θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερο βάρος στα περιβαλλοντικά θέματα, τα οποία θα πρέπει να αποτελούν κεντρικό στοιχείο της μεταρρύθμισης της πολιτικής. Τέλος, ο ευρωβουλευτής επιμένει στην ανάγκη να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής γεωργίας (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2010).

Η Ρουμάννα ευρωβουλευτής της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και των Δημοκρατών Daciana Octavia Sârbu η οποία είναι και μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των τροφίμων συνέταξε μια έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τίτλο «Αναγνώριση της γεωργίας ως στρατηγικού τομέα στο πλαίσιο της επισιτιστικής ασφάλειας» (Sârbu A7-0376/2010 (2010/2112(INI)) 2010). (agronews 2011).

Στην έκθεση η ευρωβουλευτής τονίζει την ανάγκη ύπαρξης ενός βιώσιμου γεωργικού τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μιας βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης σαν απαραίτητη προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της ασφάλειας τροφίμων. Όλα τα παραπάνω θα μπορούν να επιτευχθούν μέσα από μια ισχυρή Κοινή Αγροτική Πολιτική. Ακόμα, η έκθεση επισημαίνει πως η ευρωπαϊκή γεωργία τηρεί τις υψηλότερες προδιαγραφές στην ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων κατά την παραγωγική διαδικασία καθώς επίσης και πως λαμβάνει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Τονίζεται, λοιπόν, η ανάγκη να διαφυλαχθεί η ποικιλότητα της ευρωπαϊκής γεωργίας βοηθώντας τις τοπικές αγορές να είναι φιλικές

προς το περιβάλλον και να υποστηρίξουν τις τοπικές αγροτικές κοινωνίες (agronews 2011)

Ο Γερμανός ευρωβουλευτής του Ευρωπαϊκού Κόμματος Albert Dess σε έκθεσή του αναφέρει πως οι άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να δίνονται μόνο στους ενεργούς αγρότες, οριοθετώντας η πολιτική και τον ορισμό του ενεργού αγρότη. Επίσης αναφέρει πως η νέα πολιτική θα πρέπει να γίνει πιο πράσινη με την υιοθέτηση περισσότερων περιβαλλοντικών μέτρων για την προστασία της φύσης. Επισημαίνει ακόμα, στην έκθεσή του πως οι αγρότες θα πρέπει να είναι υποχρεωμένοι να εφαρμόζουν κάποια από αυτά τα μέτρα αλλιώς θα υφίστανται κυρώσεις στις ενισχύσεις που θα λαμβάνουν. Ο ευρωβουλευτής λαμβάνει θέση και στο θέμα της αναδιανομής των πόρων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής υπέρ των νέων κρατών μελών, προτείνοντας τη λήψη άμεσων ενισχύσεων τουλάχιστον 65% του κοινοτικού μέσου όρου στο κάθε κράτος, ώστε να μην υπάρξει παρά ελάχιστη μείωση στους πόρους που λαμβάνουν τα παλιά κράτη μέλη (agrotypos 2011ε).

Ο Γερμανός ευρωβουλευτής τονίζει ακόμα πως ο πρώτος πυλώνας θα πρέπει να παραμείνει ισχυρός και καλά χρηματοδοτούμενος, θεωρώντας πως θα πρέπει να στηρίζονται καλύτερα οι μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Σχετικά με τον δεύτερο πυλώνα ο ευρωβουλευτής θεωρεί πως η Ένωση θα πρέπει να προχωρήσει σε δίκαιη κατανομή των πόρων και στους δύο πυλώνες ώστε να υπάρχει στήριξη και της πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η Ένωση θα πρέπει να θεσπίσει μέτρα στον δεύτερο πυλώνα που θα βρίσκονται σε συμβατότητα και θα υλοποιούν και στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» (Dess 2011/XXXX(INI) 2011).

Τονίζει ακόμα πως οι άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να δίνονται στους αγρότες μόνο αν οι τελευταίοι εκπληρώνουν τις δεσμεύσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης και υπογραμμίζει πως η Επιτροπή θα πρέπει να αναπτύξει κοινούς κανόνες διαχείρισης κινδύνου και κανόνες για την ενιαία οργάνωση αγοράς ώστε να προστατευτούν οι αγρότες και τα προϊόντα από στρεβλώσεις του ανταγωνισμού (Dess 2011/XXXX(INI) 2011).

Η Έκθεση του Albert Dess υπερψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στην Έκθεση τονίζεται πως θα πρέπει να υπάρχει ένα ανώτατο όριο στις ενισχύσεις και πως θα πρέπει να καταβάλλεται ειδική ενίσχυση στις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Επίσης, προτείνεται η διατήρηση της χρηματοδότησης της πολιτικής

στα ίδια επίπεδα καθώς και η ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας και της μεθόδου εναλλαγής των καλλιεργειών ώστε να προωθείται η προστασία του περιβάλλοντος. Ακόμα, η έκθεση υπογραμμίζει τη στήριξη που θα πρέπει να δίνεται στις μειονεκτούσες περιοχές καθώς και στις περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000 (agrotypus 2011η).

Αναφορικά, με τους δύο πυλώνες που αποτελούν το οικοδόμημα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, η έκθεση προτείνει την παραμονή και των δύο πυλώνων χωρίς όμως τη μεταφορά πόρων από τον πρώτο στον δεύτερο. Μάλιστα, η έκθεση προτείνει να υπάρξει συμφωνία για τη διακριτή χρήση των πόρων μεταξύ των δύο πυλώνων, ήδη από την αρχή της συμφωνίας της μεταρρύθμισης της πολιτικής (agrotypus 2011η).

Η Επιτροπή Γεωργίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπερψήφισε την έκθεση «Γεωργία της ΕΕ και Διεθνές Εμπόριο» (Παπαστάμκος Α7-0030/2011 (2010/2110(INI)) 2011) του Έλληνα ευρωβουλευτή του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος κ. Γιώργου Παπαστάμκου. Ο ευρωβουλευτής τονίζει την σημαντικότητα της διαμόρφωσης των εξωτερικών πτυχών της γεωργικής πολιτικής στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και των εμπορικών συμφωνιών με τρίτες χώρες. Επίσης θεωρεί πως η νέα πολιτική για τη γεωργία θα πρέπει να συνδεθεί με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ένωση τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Τονίζει επιπρόσθετα, την υποχρέωση αλληλοϋποστήριξης της γεωργικής και της εμπορικής πολιτικής (agrotypus 2011γ).

Η Έκθεση μεταξύ άλλων επισημαίνει ότι η Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας γεωργικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο και ο μεγαλύτερος εισαγωγέας προϊόντων από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Αντίθετα, όμως, παρατηρείται μια συρρίκνωση του μεριδίου της Ένωσης στις παγκόσμιες γεωργικές εξαγωγές. Η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίζει την ισορροπία της εγχώριας παραγωγής και των εισαγωγών και να προβαίνει σε αξιολόγηση των επιπτώσεων των εμπορικών συμφωνιών. Ακόμα, θα πρέπει να εξασφαλίζονται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού με τα εισαγόμενα προϊόντα ώστε να αυτά να έχουν πρότυπα ασφάλειας και αειφόρου παραγωγής, καθώς οι γεωργοί της Ένωσης υπόκεινται σε πολύ αυστηρό πλαίσιο προτύπων και κανόνων (agrotypus 2011γ).

Εν τω μεταξύ, ο κ. Γιώργος Παπαστάμκος και ομάδα ευρωβουλευτών από τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ιταλία απέστειλε κείμενο θέσεων στον Επίτροπο Γεωργίας σχετικά με το μέλλον της πολιτικής στις μεσογειακές χώρες του Νότου. Στο κείμενο επισημαίνεται η ανάγκη μιας ισχυρής κοινής πολιτικής για τη γεωργία η οποία θα είναι επαρκώς χρηματοδοτούμενη ώστε να εξασφαλίζεται η επισιτιστική ασφάλεια και η παροχή δημόσιων αγαθών. Η νέα πολιτική πρέπει να συνεχίσει να διασφαλίζει δίκαιο εισόδημα για τους γεωργούς και προσιτές τιμές για τους καταναλωτές (agrotypus 2010γ).

Οι ευρωβουλευτές προτείνουν να αναλαμβάνει ο προϋπολογισμός της Ένωσης τη χρηματοδότηση του πρώτου πυλώνα και οι άμεσες ενισχύσεις να κατανέμονται με αντικειμενικά κριτήρια, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Οι άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να αντισταθμίζουν τις οικονομικές ανισοροπίες που δημιουργεί η συμμόρφωση των ευρωπαϊών γεωργών με τα πρότυπα ασφάλειας και υγείας. Επιθυμούν, βεβαίως, τη συνέχιση της ύπαρξης και των δύο πυλώνων, υπό την προϋπόθεση της μη μεταφοράς κονδυλίων από τον πρώτο στον δεύτερο πυλώνα (agrotypus 2010γ).

Τα μέτρα της αγοράς ενδιαφέρουν τους ευρωβουλευτές που προτείνουν τη διατήρηση και ενίσχυση τους προκειμένου να αντιμετωπίζεται με επιτυχία η αστάθεια των τιμών και των αγορών. Επίσης προτείνουν την ενίσχυση των νέων αγροτών και την ειδική ενίσχυση για τις μειονεκτικές περιοχές. Φυσικά, οι ευρωβουλευτές δεν ξεχνούν την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία της βιοποικιλότητας και των υδάτινων πόρων, τομείς οι οποίοι θα πρέπει να χρηματοδοτούνται, όμως από άλλα κοινοτικά μέσα (agrotypus 2010γ).

Σχετικά με τις μεσογειακές χώρες, οι ευρωβουλευτές επισημαίνουν πως οι χώρες πλήττονται περισσότερο από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και πως θα πρέπει να διατηρηθούν και να βελτιωθούν τα εργαλεία διαχείρισης των μεσογειακών προϊόντων (agrotypus 2010γ).

Ο Paolo De Castro, πρόεδρος της Επιτροπής Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τονίζει πως πρέπει να δοθούν κίνητρα για να προστατευτεί η γεωργία από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, να διαφυλαχθούν οι υδάτινοι πόροι και να συνδυαστεί η ανταγωνιστικότητα με τη βιωσιμότητα. Επίσης η γεωργία θα πρέπει να μπορεί να εξασφαλίσει νέες θέσεις εργασίας στους νέους και να προωθήσει την πράσινη ανάπτυξη (Εκθεση συμμετοχής

στη συνδιάσκεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013). Ο πρόεδρος τονίζει επίσης πως η Κοινή Αγροτική Πολιτική παραμένει η σημαντικότερη κοινή πολιτική της Ένωσης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2010).

Το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα εξέδωσε ένα «Κείμενο θέσεων για ένα ανταγωνιστικό και αειφόρο μέλλον της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Μέσα από μια ισχυρή πολιτική, αναφέρει το κείμενο, θα μπορέσει να εξασφαλιστεί διατροφική επάρκεια για τον πληθυσμό και περιβαλλοντική ασφάλεια και θα επιδράσει θετικά στην εδαφική και κοινωνική συνοχή. Μέσα από τα νέα μέτρα και δράσεις της πολιτικής θα εξασφαλιστούν ισοδύναμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των γεωργών στα κράτη μέλη της Ένωσης και θα διασφαλιστεί για εκείνους ένα δίκαιο και σταθερό εισόδημα καθώς και θέσεις εργασίας στον αγροτικό τομέα (papastamkos 2010α).

Ένας ακόμα τομέας που θα βοηθήσει μια ισχυρή Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι οι καταναλωτές. Η πολιτική θα προωθήσει την προστασία των καταναλωτών μέσα από την παροχή ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων τα οποία θα διατίθενται σε προσιτές τιμές. Ακόμα, η νέα πολιτική θα βοηθήσει σε σημαντικό στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και στη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη των κρατών μέσα από έναν υγιή αγροτικό τομέα ο οποίος θα συμβάλει με τη σειρά του στην ανάπτυξη των χωρών (papastamkos 2010α).

Αναφορικά με τα μέσα που πρέπει να διαθέτει η νέα πολιτική προκειμένου να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα αναφέρει πως θα πρέπει να διατηρηθούν οι δύο πυλώνες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και πως θα πρέπει να δοθεί ισόρροπη έμφαση τόσο στη σταθερότητα των αγορών όσο και στην ανάπτυξη της υπαίθρου. Ακόμα, το Κόμμα τάσσεται υπέρ της διατήρησης των άμεσων ενισχύσεων προκειμένου να στηρίζεται το γεωργικό εισόδημα (papastamkos 2010α).

Σε διοικητικό επίπεδο το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα προτείνει την απλούστευση της πολιτικής μέσα από τη μείωση των διοικητικών διαδικασιών και της γραφειοκρατίας. Το Κόμμα δεσμεύεται να διατηρήσει τον προϋπολογισμό της πολιτικής σε ισοδύναμα επίπεδα και μετά το 2013, δίνοντας έτσι ευχέρεια στην κατανομή και καταβολή δαπανών που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή της νέας πολιτικής για τη γεωργία (papastamkos 2010α).

Από την πλευρά των Σοσιαλιστικού Κόμματος ο Πορτογάλος Ευρωβουλευτής Louis Manuel Caroulas Santos τονίζει πως θα πρέπει να διευκρινιστεί καλύτερα ο

όρος του ενεργού παραγωγού λέγοντας πως μόνο αυτός που πραγματικά ασκεί το γεωργικό επάγγελμα θα πρέπει να λαμβάνει τις επιδοτήσεις (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2010).

Από το Κόμμα Ευρώπη Ελευθερίας και Δημοκρατίας ο Ιταλός Ευρωβουλευτής Lorenzo Fontana δήλωσε πως η Ένωση θα πρέπει μέσω της κοινής πολιτικής να ενισχύονται οι μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις και να προστατεύονται τα ευρωπαϊκά προϊόντα από τον αθέμιτο ανταγωνισμό. Το τελευταίο συνδέεται με το γεγονός πως τα εισαγόμενα προϊόντα δεν υπόκεινται σε τόσο αυστηρούς ελέγχους και κανόνες όπως τα ευρωπαϊκά με αποτέλεσμα να προκαλείται αθέμιτος ανταγωνισμός αφού τα εισαγόμενα έχουν πολλές φορές πιο χαμηλή τιμή κάτι που τα καθιστά πιο δημοφιλή στους καταναλωτές. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2010).

Ο Patrick Le Hyaric, Γάλλος ευρωβουλευτής της Ευρωπαϊκής Ένωσης Αριστεράς τόνισε πως είναι αναγκαία για τη βιωσιμότητα των παραγωγών, η ύπαρξη μηχανισμών προστασίας τους από εξωτερικούς κινδύνους (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2010)

Οι ευρωβουλευτές στις συζητήσεις που γίνονται τονίζουν η νέα πολιτική θα πρέπει να εξασφαλίζει επισιτιστική ασφάλεια και αποθέματα τροφίμων για όλους. Επίσης η διάθεση των τροφίμων θα πρέπει να είναι σε λογικές τιμές, ενώ είναι επιτακτική η ανάγκη να λαμβάνονται μέτρα για να καταπολεμηθεί η κερδοσκοπία, ώστε να μην υπάρχει άνοδος των τιμών και να προστατεύεται η διαφάνεια στις εμπορικές συναλλαγές. Ακόμα, επισημαίνουν πως θα πρέπει να δοθούν κίνητρα τόσο ώστε οι αγρότες να παραμείνουν στην ύπαιθρο όσο και να προσελκύονται νέοι αγρότες στον αγροτικό τομέα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2011).

6.6 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διατύπωσε και εκείνη τις απόψεις σχετικά με την αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Επιτροπή ενέκρινε στις 16 Μαρτίου το κείμενο θέσεων της πάνω στο θέμα και αναφέρει πως είναι πολύ σημαντική η διατήρηση της στήριξης στον αγρότη

προκειμένου οι καταναλωτές να συνεχίσουν να απολαμβάνουν και να καταναλώνουν ασφαλή τρόφιμα και των οποίων η παραγωγική διαδικασία σέβεται το περιβάλλον. Η Επιτροπή επίσης τονίζει πως οι επιδοτήσεις θα πρέπει να δίνονται μόνο στους ενεργούς γεωργούς. Σχετικά με το ζήτημα των άμεσων ενισχύσεων, προτείνει πως οι άμεσες ενισχύσεις θα έπρεπε να καθορίζονται με βάση τα κριτήρια της κατά κεφαλήν αγοραστικής δύναμης και του κόστους εργασίας (paseges 2011στ).

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επεσήμανε πως η Κοινή Αγροτική Πολιτική πρέπει να έχει σαν στόχο την παροχή ασφαλών τροφίμων, τη σταθεροποίηση των αγορών, τη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος καθώς και να μεριμνά για τη διατήρηση του φυσικού τοπίου και τη συνέχιση της ύπαρξης και της δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές (paseges 2011στ).

Οι συγκεκριμένες προτάσεις της Επιτροπής για τα επιμέρους ζητήματα της μεταρρύθμισης της πολιτικής αφορούν τις άμεσες ενισχύσεις, τη χρηματοδότηση καθώς και την ενθάρρυνση των νέων να ασχοληθούν με τον γεωργικό τομέα. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την ανάγκη να υπάρχει μεγαλύτερη σαφήνεια στους στόχους της Κοινής Αγροτικής πολιτικής αλλά και στα εργαλεία με τα οποία θα επιτευχθούν οι τιθέμενοι στόχοι (paseges 2011στ).

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί πως είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρξει μεταβατική περίοδος για την ένταξη των αγροτών στη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική ώστε να μην διαταραχθεί η αγροτική παραγωγή και ο σχεδιασμός που έχουν κάνει οι αγρότες σχετικά με τις επενδύσεις στον αγροτικό τομέα (agrotypos 2011στ).

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει παρουσιάσει και μια γνωμοδότηση σχετικά με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική μετά το 2013. Στη γνωμοδότηση αυτή η Επιτροπή διατυπώνει την άποψη πως οι άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να δίνονται μόνο στους ενεργούς αγρότες και τονίζει πως θα πρέπει να θεσπιστούν νέα κριτήρια για τον υπολογισμό των ενισχύσεων. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προτείνει μέσα από τη νέα πολιτική να υποστηριχθούν οι αγρότες των μειονεκτικών περιοχών ώστε να μην παρατηρηθεί το φαινόμενο της εγκατάλειψης των περιοχών αυτών (COM(2010) 672 τελικό (2011/C 132/11) 2011).

Μέσα από τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, ο αγροτικός τομέας θα πρέπει να καταστεί πιο ανταγωνιστικός, γι' αυτό και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική

Επιτροπή ζητά να καταστεί σαφές το ύψος του προϋπολογισμού που θα αντιστοιχεί τις δαπάνες για τη γεωργία. Η νέα πολιτική θα πρέπει να εξασφαλίζει τον εφοδιασμό των τροφίμων, να σταθεροποιεί τις γεωργικές αγορές, να στηρίζει τα γεωργικά εισοδήματα και την αγροτική παραγωγή και να μεριμνά για την τήρηση των κανόνων που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος κατά την παραγωγική διαδικασία (COM(2010) 672 τελικό (2011/C 132/11) 2011).

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υπογραμμίζει πως η νέα πολιτική θα πρέπει να ενισχύει την αγροτική ανάπτυξη της υπαίθρου αλλά υπογραμμίζει πως στο δεύτερο πυλώνα θα πρέπει να υπάρχει συγχρηματοδότηση με τους εθνικούς πόρους (COM(2010) 672 τελικό (2011/C 132/11) 2011).

6.7 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Οι αγρότες και οι εκπρόσωποί τους, ως οι άμεσα ενδιαφερόμενοι για την μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής συμμετείχαν από την αρχή στο δημόσιο διάλογο που πραγματοποιήθηκε.

Οι ενώσεις Cora – Cogeca ζητούν τη δημιουργία αποτελεσματικού μηχανισμού που θα αντιμετωπίσει την κερδοσκοπία που υπάρχει στα αγροτικά προϊόντα. Ο πρόεδρος της Cora (Ευρωπαϊκή Οργάνωση Επαγγελματικών Οργανώσεων) Pdraig Walshe μίλησε στο παγκόσμιο οικονομικό φόρουμ του Davos λέγοντας πως η κερδοσκοπία οδηγεί σε αστάθεια την αγορά. Και οι δυο ενώσεις, υπογράμμισε ο πρόεδρος, ζητούν τη λήψη μέτρων για τη διαχείριση της αγοράς στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Όπως επισημαίνει πρέπει να αντιμετωπιστεί η αστάθεια των αγορών που προέρχεται από την κλιματική αλλαγή και τη μη λειτουργία των μηχανισμών της αγοράς (agrotypos 2011δ).

Ακόμα, οι αγροτοσυνδικαλιστικές ενώσεις θεωρούν πως η νέα πολιτική θα πρέπει να μπορεί να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του μέλλοντος όπως είναι η αστάθεια των τιμών και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Δεν θα πρέπει να προστίθενται επιπλέον οικονομικά βάρη στους αγρότες οι οποίοι χάνουν μερίδια αγοράς εξαιτίας των αυστηρών περιβαλλοντικών και υγειονομικών προτύπων που εφαρμόζουν μέσα από την πολιτική.

Ο πρόεδρος της Cogeca (Ευρωπαϊκή Οργάνωση Συνεταιρισμών) Paolo Bruni επισημαίνει πως θα πρέπει να εξασφαλίζονται καλύτερες τιμές για τους αγρότες, ώστε να ανταπεξέρχονται στον ανταγωνισμό. Ο πρόεδρος τονίζει πως ένας ανταγωνιστικός γεωργικός τομέας θα εξασφαλίσει την διατροφική ασφάλεια και θα αντιμετωπίσει την αυξανόμενη ζήτηση τροφίμων (paseges 2011α).

Οι Cora – Cogeca είναι αντίθετοι με την προοπτική μεταφοράς πόρων από τον αγροτικό τομέα σε άλλες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς θεωρούν πως η χρηματοδότηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής θα πρέπει να παραμείνει στα ίδια επίπεδα ώστε να ανταποκρίνεται στους στόχους που έχουν τεθεί. Οι αγροτοσυνδικαλιστικές οργανώσεις αναγνωρίζουν ως πολλή θετική εξέλιξη την υιοθέτηση του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με το οποίο ζητείται να διατηρηθούν στο ίδιο επίπεδο οι δαπάνες για την αγροτική πολιτική (agrotypos 2011ζ).

Ο Γενικός Γραμματέας των οργανώσεων, Pekka Pesonen τόνισε πως μια ισχυρή αγροτική πολιτική θα πρέπει να έχει ένα ικανό ποσό προϋπολογισμού και χρηματοδότησης ώστε να μπορεί να εφαρμόζει με ασφάλεια το πρόγραμμα για την στήριξη του αγροτικού τομέα. Ο Γενικός Γραμματέας συμπλήρωσε πως με μια ισχυρή Κοινή Αγροτική Πολιτική, χωρίς τη μείωση των κονδυλίων, η Ένωση θα βοηθήσει ώστε να διατηρηθούν οι θέσεις εργασίας στον αγροτικό τομέα και θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της (agrotypos 2011ζ).

Οι Cora – Cogeca έχουν θέσει επίσης στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων το σύστημα παροχής γεωργικών συμβούλων. Πιο συγκεκριμένα, σε σεμινάριο που οργανώθηκε στις αρχές Φεβρουαρίου τονίστηκε η ανάγκη ύπαρξης γεωργικών συμβούλων που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα. Γενικός Γραμματέας των οργανώσεων, Pekka Pesonen, τόνισε πως το σύστημα παροχής γεωργικών συμβούλων βοηθά τους γεωργούς ώστε να εναρμονίζονται με τους κανόνες και τα πρότυπα υγιεινής και ασφάλειας κατά την παραγωγική διαδικασία (paseges 2011β).

Οι δύο αγροτοσυνδικαλιστικές οργανώσεις αναφέρουν, ακόμα, πως τα μέτρα για το περαιτέρω «πρασίνισμα» δεν θα πρέπει να υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα των αγροτών. Όπως δήλωσε ο πρόεδρος της Cora Gerd Sonnleitner, ο οποίος ανέλαβε μετά τη λήξη της θητείας του Pdraig Walshe, οι γεωργοί εδώ και πολλά χρόνια προσπαθούν να συμμορφωθούν με τα πρότυπα που επιβάλλονται για το

πρασίνο της πολιτικής κάτι το οποίο επιφέρει υψηλό κόστος, μειωμένη παραγωγικότητα και χαμηλή αποδοτικότητα. Τα μέτρα που θα υιοθετηθούν θα πρέπει να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των αγροτών σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος (paseges 2011ζ).

Οι Cora - Cogeca στην ανακοίνωση που έχουν εκδώσει αναφέρουν πως οι στόχοι της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής θα πρέπει να επικεντρωθούν στην παροχών επαρκών μέσων για την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της αγροτικής παραγωγής. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία του περιβάλλοντος κατά την παραγωγική διαδικασία αλλά και να παράγονται υψηλής ποιότητας αγροτικά προϊόντα. Ακόμα, η νέα πολιτική θα πρέπει να φροντίσει να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον αγροτικό τομέα, να επέλθει άνοδος του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων των αγροτικών περιοχών και να αναπτυχθεί γενικότερα ο αγροτικός τομέας (cora-cogeca).

Οι ενώσεις επιθυμούν τη διατήρηση των δύο πυλώνων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, τη διατήρηση των άμεσων ενισχύσεων προς τους αγρότες καθώς και τη διατήρηση του υπάρχοντος προϋπολογισμού για τις δαπάνες του αγροτικού τομέα. Επίσης, οι Cora - Cogeca υπογραμμίζουν πως η Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να είναι αλληλένδετη και να βρίσκεται σε αρμονία και με άλλες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως η περιφερειακή πολιτική, η πολιτική ανταγωνισμού, η εμπορική πολιτική, η πολιτική για την έρευνα και η περιβαλλοντική πολιτική. Όλες οι πολιτικές που θα εφαρμόζονται στον αγροτικό τομέα θα πρέπει να μην αλληλοκαλύπτονται αλλά μέσα από τις κοινές δράσεις να οδηγούν στην ανάπτυξη και την ευημερία των κατοίκων των αγροτικών περιοχών όλης της Ένωσης (cora-cogeca).

Τις απόψεις για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική έχει εκφράσει και η Πανελλήνια Ένωση Νέων Αγροτών (ΠΕΝΑ), η οποία θεωρεί πως οι όλοι όσοι συμμετέχουν σε δραστηριότητες του αγροτικού τομέα θα πρέπει να ανταμείβονται ενιαία με συνεκτίμηση όμως της έκτασης που εκμεταλλεύονται. Επίσης η Ένωση υποστηρίζει την παροχή επιπλέον ενίσχυσης στους αγρότες των μειονεκτούντων περιοχών. Ακόμα, προτείνουν τα κονδύλια που περισσεύουν να κατευθύνονται για επενδύσεις από τους αγρότες στον δεύτερο πυλώνα, για επενδύσεις σε εκσυγχρονισμό, για την προώθηση των προϊόντων, τη μείωση του κόστους παραγωγής καθώς και την

εξασφάλιση εισοδήματος για εναλλακτικές αγροτικές δραστηριότητες (agrotypos 2010ε).

Επιπρόσθετα, τάσσονται κατά των επιδοτήσεων στα προϊόντα, γιατί έτσι δημιουργούνται στρεβλώσεις την αγορά. Οι αγρότες θα πρέπει να ανταμείβονται για τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών και στην προστασία του περιβάλλοντος (agrotypos 2010ε).

Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ) (συμμετέχει στην Cogeca) από την πλευρά της τάσσεται υπέρ μιας ισχυρής Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, με ενεργούς αγρότες προκειμένου η ευρωπαϊκή γεωργία να συμβάλει στην ανάπτυξη της υπαίθρου και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον γεωργικό τομέα. Ακόμα, η Συνομοσπονδία τάσσεται υπέρ μιας αύξησης του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Αγροτική Πολιτική ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής γεωργίας. Με αυτό τον τρόπο η ευρωπαϊκή γεωργία θα υποστηρίξει τους ενεργούς αγρότες και θα δώσει μεγάλη ώθηση στην ενίσχυση της απασχόλησης και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον αγροτικό τομέα. Επιπλέον, η γεωργία θα συμβάλει στην περιφερειακή ανάπτυξη διατηρώντας την παραγωγική και κοινωνική δομή των περιοχών (news.in 2010α). Επιπρόσθετα, η ΠΑΣΕΓΕΣ επικροτεί την άποψη πως οι ενισχύσεις θα πρέπει να δίνονται με κριτήριο τον αριθμό των αγροτών και το βαθμό απασχόλησής τους στο γεωργικό τομέα (agri 2010).

Η Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδας (ΓΕΣΑΣΕ) (συμμετέχει στην Cora) τάσσεται κατά της μείωσης των πόρων που εισρέουν στην Ελλάδα από την Κοινή Αγροτική Πολιτική και κατά της περαιτέρω περικοπής των γεωργικών δαπανών. Επίσης η ΓΕΣΑΣΕ θεωρεί πως η πολιτική θα πρέπει να παραμείνει κατά κύριο βαθμό οικονομική πολιτική και δευτερευόντως πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος (news.in 2010β).

6.8 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Η κοινή γνώμη συμμετείχε από την αρχή το δημόσιο διάλογο και στις διαβουλεύσεις που είχε ξεκινήσει η Ένωση και διατύπωσε τις απόψεις για το μέτρα πρέπει να ακολουθήσει και να υιοθετήσει η νέα πολιτική προκειμένου να είναι πιο

αποτελεσματική και να φέρει ανάπτυξη στο γεωργικό τομέα. Και στις τέσσερις ερωτήσεις που τέθηκαν η κοινή γνώμη εξέφρασε χρήσιμες και καιρίες απόψεις.

Πιο συγκεκριμένα, Η πρώτη ερώτηση αφορούσε τους λόγους που χρειάζεται να υπάρχει μια Κοινή Αγροτική Πολιτική. Η κοινή γνώμη αναφέρθηκε στην επισιτιστική ασφάλεια που διαφυλάττει η κοινή πολιτική για τη γεωργία. Τονίζουν ότι μια κοινή πολιτική επιδρά θετικά στη διασφάλιση τόσο της δίκαιης μεταχείρισης των γεωργών όσο και των ίσων ευκαιριών για την απασχόληση του γεωργικού πληθυσμού. Τονίζουν ακόμη, πως θα πρέπει να παρέχονται κίνητρα στους αγρότες για να παραμένουν στις αγροτικές κοινότητες. Έτσι με τα μέτρα της Ένωσης οι γεωργοί θα προστατεύονται από τους κερδοσκόπους. Ακόμα, η κοινή γνώμη αναφέρθηκε στο γεγονός ότι η Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι το επιστέγασμα της ενιαίας αγοράς γι' αυτό και θα πρέπει να δοθεί η δέουσα σημασία στη διατήρηση ενός ισχυρού και ανεπτυγμένου γεωργικού τομέα ως κομμάτι μιας υγιούς κοινοτικής οικονομίας.

Η δεύτερη ερώτηση περιελάμβανε την έκθεση των προσδοκιών των πολιτών από την πολιτική για τη γεωργία. Οι πολίτες επιθυμούν τρόφιμα υψηλής ποιότητας, για την παραγωγή των οποίων υπάρχει μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Τονίζουν όμως ότι τα τρόφιμα θα πρέπει να έχουν χαμηλότερες τιμές, χωρίς όμως να υποβαθμίζεται η ποιότητά τους. Υποστηρίζουν με άλλα λόγια τη δίκαιη κατανομή τιμής και ποιότητας των προσφερόμενων γεωργικών αγαθών.

Επιπρόσθετα, η κοινή γνώμη επιθυμεί την προστασία της ευημερίας των αγροτικών περιοχών μέσα από την υιοθέτηση μέτρων για την υποστήριξη θέσεων εργασίας αλλά και των ιδίων των γεωργών. Θεωρούν σημαντική την αναβάθμιση της υπαίθρου κάτι το οποίο συνδέουν και με τον αγροτικό τουρισμό.

Η τρίτη ερώτηση που τέθηκε είναι γιατί πρέπει να υπάρξει μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Η κοινή γνώμη θεωρεί να εκείνη με τη σειρά της επιτακτική την ανάγκη για μεταρρύθμιση της πολιτικής για τη γεωργία. Θεωρούν ότι μια μεταρρύθμιση θα ενδυναμώσει την επισιτιστική ασφάλεια, θα περιορίσει την επιρροή των κερδοσκόπων στις τιμές των γεωργικών προϊόντων και θα εγγυηθεί ένα ορισμένο επίπεδο εισοδήματος για τους αγρότες. Επίσης, θεωρεί πως η γεωργία μέσω της μεταρρύθμισης θα γίνει πιο ανταγωνιστική, ενώ θα βοηθηθούν οι μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Ακόμα, η κοινή γνώμη επιθυμεί την απλούστευση των γραφειοκρατικών διαδικασιών της πολιτικής και την καλύτερη σχέση ποιότητας και τιμής των γεωργικών προϊόντων.

Η τέταρτη ερώτηση στην οποία κλήθηκε να απαντήσει η κοινή γνώμη είναι τα μέσα που χρειάζονται για να επιτευχθούν οι στόχοι της νέας κοινής γεωργικής πολιτικής. Η κοινή γνώμη παίρνει θέση σχετικά με τις ενισχύσεις των γεωργών θεωρώντας πως ενισχύσεις θα πρέπει να λαμβάνουν μόνο οι ενεργοί αγρότες και ότι η στήριξη θα πρέπει περισσότερο να απευθύνεται σε μικρές και μεσαίες εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται σε μειονεκτικές περιοχές. Πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν τη διαφοροποίηση. Σχετικά με τους μηχανισμούς της αγοράς κάποιιοι προτείνουν στήριξη με δικλείδες ασφαλείας σε περιπτώσεις κρίσεων της αγοράς και μέσα για τη ρύθμιση προσφοράς και ζήτησης. Προτείνουν φορολογικές εκπτώσεις για τους καταναλωτές ώστε να αγοράζουν τα τοπικά τρόφιμα, καθώς και εγγυήσεις για την εξάπλωση περιθωρίου κέρδους ώστε να μειώνεται η επιρροή των μεσαζόντων.

Η κοινή γνώμη προτείνει και μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των φυσικών πόρων. Ειδικότερα, προτείνονται σύνδεση των ενισχύσεων των γεωργών με την παροχή περιβαλλοντικών υπηρεσιών, δράσεις για τον περιορισμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και μέτρα για την παροχή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ένας ακόμα τομέας που αναφέρεται η κοινή γνώμη είναι ο τομέας της επιμόρφωσης και της εκπαίδευσης των γεωργών, ενώ προτείνεται μεγαλύτερη διαφάνεια στην επικοινωνία μεταξύ δαπανών της πολιτικής και φορολογίας. Η κοινή γνώμη προτείνει επίσης εκστρατείες πληροφόρησης για να γίνουν γνωστές οι ευρύτερες πτυχές της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Στο υποκεφάλαιο 6.8 το σύνολο των στοιχείων προέρχεται από «Η Κοινή Γεωργική Πολιτική μετά το 2013 – Δημόσιος Διάλογος – Συνοπτική Έκθεση – Ευρωπαϊκή Επιτροπή».

6.9 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΩΡΑ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ

Από τις εισηγήσεις και τις εκθέσεις που έχουν παρουσιαστεί, τις απόψεις που έχουν διατυπωθεί και τη συζήτηση και το δημόσιο διάλογο που έχει προηγηθεί, προκύπτει μια αξιοσημείωτη ταύτιση απόψεων σε πολλά σημεία όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Καταρχάς, όλοι συμφωνούν στους στόχους που θα πρέπει να επιτευχθούν με τη νέα πολιτική. Οι στόχοι αυτοί είναι η επισιτιστική ασφάλεια, η προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η προστασία των αγροτών από τις αστάθειες των τιμών και της αγοράς καθώς και η ανάπτυξη του γεωργικού τομέα.

Φαίνεται, επίσης, σε μεγάλο βαθμό μια συμπόρευση όλων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης όσο αφορά τους στόχους που θα πρέπει να εκπληρώνει η νέα πολιτική και σε δεύτερο επίπεδο οι μέθοδοι που θα πρέπει να ακολουθήσει η Ένωση προκειμένου να επιτευχθούν οι τεθέντες στόχοι.

Μικρή διαφωνία υφίσταται στα μέτρα που θα πρέπει να υιοθετήσει η Ένωση για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα, όπως είναι για παράδειγμα οι άμεσες ενισχύσεις καθώς υπάρχουν κάποιες χώρες που επιθυμούν την κατάργησή τους και την ύπαρξη μόνο ενισχύσεων για περιβαλλοντικά θέματα και κάποιες άλλες την συνέχιση της καταβολής τους στους αγρότες. Υπάρχει όμως αισιοδοξία ότι θα ξεπεραστούν τα εμπόδια και οι διαφωνίες γιατί όλα τα κράτη μέλη συμφωνούν στους στόχους που πρέπει να έχει η νέα πολιτική.

Τα κράτη μέλη αλλά και όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς θέτουν σαν βασικό στόχο της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής την αγροτική ανάπτυξη, η οποία θα συνδέεται με τη βελτίωση της ζωής των ανθρώπων της υπαίθρου, αλλά και με τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος όπου ζουν και δραστηριοποιούνται οι γεωργοί και ζουν κατ' επέκταση όλοι οι άνθρωποι. Συνεπώς, η αγροτική ανάπτυξη, η προστασία της βιοποικιλότητας και του φυσικού κάλλους των περιοχών αποτελούν θέματα υψίστης σημασίας για όλους και πιστεύεται πως οι φορείς θα βρουν τη λύση και τα καλύτερα μέσα για τη επίτευξη αυτών των σημαντικών σκοπών.

Από την άλλη μεριά, όλοι συμφωνούν πως ο αγροτικός τομέας θα πρέπει να είναι πιο ανταγωνιστικός όσο αφορά τα προϊόντα και να προστατεύεται από τις αστάθειες των τιμών και της αγοράς. Όλες οι χώρες θέλουν έναν υγιή αγροτικό τομέα που θα συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη της οικονομίας. Συνεπώς, σε ένα τέτοιο οικονομικό ζήτημα είναι σίγουρο ότι τα κράτη μέλη θα συμφωνήσουν ώστε να υπάρχουν οφέλη στις οικονομίες τους.

Ακόμα, το θέμα των καταναλωτών είναι ιδιαίζουσας σημασίας για την Ένωση. Είναι πολύ σημαντικό να εξασφαλίζονται στους καταναλωτές ασφαλή, υγιή και ποιοτικά τρόφιμα σε προσιτές τιμές. Η Ένωση θα προασπίσει σε μεγάλο βαθμό τα συμφέροντα

των καταναλωτών ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης όπως η τωρινή, χωρίς βέβαια να αδικήσει τους παραγωγούς. Παραγωγοί και καταναλωτές παίζουν σημαντικό ρόλο στην τροφική αλυσίδα και η Ένωση θα προασπίσει τα συμφέροντα και των δύο ομάδων πληθυσμού.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο ορισμός του ενεργού αγρότη δίνεται από το νόμο Μπατζελή. Σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο (3874, ΦΕΚ 151/2010) ενεργός αγρότης θεωρείται ο αγρότης εκείνος που έχει αγροτικό εισόδημα ίσο με 35% του συνολικού εισοδήματος του και είναι ασφαλισμένος στον ΟΓΑ (agri 2010).

Είναι γεγονός πως η νέα πολιτική, μετά από μακρά και εκ βαθέων συζήτηση που έχει προηγηθεί, θα μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του μέλλοντος. Με τη νέα πολιτική ο ευρωπαϊκός γεωργικός τομέας θα καταστεί δυνατότερος και πιο ανεπτυγμένος, δίνοντας ώθηση και στις οικονομίες των κρατών μελών των οποίων οι περισσότερες μαστίζονται από την υπάρχουσα κρίση χρέους. Ένας γεωργικός τομέας θα ενδυναμώσει και τη θέση της Ένωσης ως του σημαντικότερου εμπορικού εταίρου στη γεωργία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Επιπρόσθετα, μέσα από τα επιπλέον μέτρα που προωθούνται για τη λήψη αυστηρότερων περιβαλλοντικών προτύπων, τα ευρωπαϊκά γεωργικά προϊόντα θα καταστούν περισσότερο ανταγωνιστικά, θα έχουν μεγαλύτερη ζήτηση και φήμη και θα βοηθήσουν στην οικονομική ανάπτυξη τόσο των κρατών μελών, σε τοπικό επίπεδο, όσο και της Ένωσης σε γενικότερο επίπεδο.

Είναι γεγονός πως παρότι οι Υπουργοί Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν συμφώνησαν όλοι και σε όλα τα σημεία μεταρρύθμισης της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, στο τέλος θα επιτευχθεί μια συμφωνία που θα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες αλλά και στα συμφέροντα των κρατών μελών. Είναι πολλές οι περιπτώσεις στην κατάρτιση ή ψήφιση νομοθεσίας να υπάρχουν διαφωνίες στη συζήτηση που προηγείται. Όμως στο τέλος, όταν είναι η στιγμή της οριστικής κατάθεσης ή ψήφισης νομοθεσίας ή έκδοσης πορίσματος, η απόφαση που λαμβάνεται αφήνει λίγο ή πολύ ικανοποιημένα όλα τα κράτη.

Υπάρχει αισιοδοξία λοιπόν, ότι παρά τις διαφωνίες των κρατών μελών της Ένωσης σε επιμέρους θέματα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, στο τέλος θα επιτευχθεί συμφωνία που θα ικανοποιεί όλα τα κράτη. Ούτως ή άλλως τα κράτη και τα θεσμικά όργανα, αλλά και οι ενδιαφερόμενοι φορείς βρίσκονται σε πλήρη αρμονία απόψεων σχετικά με τους στόχους που θα πρέπει να έχει η νέα πολιτική για τη γεωργία. Η

διαφωνία προκύπτει αναφορικά με τα μέσα που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να καταστεί εφικτή η επίτευξη των στόχων.

Όλες οι πλευρές και οι φορείς έχουν σαν στόχο να καταστεί η ευρωπαϊκή γεωργία βιώσιμη και πιο ανταγωνιστική στο νέο διεθνές περιβάλλον, παράγοντας ασφαλή και ποιοτικά αγαθά τα οποία θα προσφέρονται σε λογικές τιμές στους καταναλωτές. Επίσης, στόχος είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του αγρότη και η προστασία του περιβάλλοντος κατά την παραγωγική διαδικασία. Οι στόχοι είναι σαφείς και ανταποκρίνονται στο νέο ρόλο που καλείται να παίξει η ευρωπαϊκή γεωργία μέσα στο διεθνές εμπορικό και οικονομικό περιβάλλον.

Είναι, τελικώς, σίγουρο ότι όλοι, στο τέλος των διαπραγματεύσεων, θα συμφωνήσουν σε μια νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική που θα μπορεί να επιτύχει τους προαναφερθέντες στόχους και μέσα από τα κατάλληλα μέσα και μέτρα που θα υιοθετηθούν θα υπάρχει ένας ανεπτυγμένος γεωργικός τομέας στην Ευρώπη που θα οδηγήσει και στην περαιτέρω ανάπτυξη των κρατών μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στην παρούσα εργασία αναλύθηκε το θεσμικό πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής καθώς και οι προτάσεις για τη νέα μεταρρύθμιση της πολιτικής. Παρουσιάστηκαν όλες οι μεταρρυθμίσεις της πολιτικής από τη μελέτη των οποίων διαπιστώθηκε πως η κάθε μεταρρύθμιση αποφασιζόταν σε περίοδο αλλαγών στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, ώστε ο νευραλγικός γεωργικός τομέας των κρατών μελών της Ένωσης να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις του παγκόσμιου ανταγωνισμού, αλλά και των απαιτήσεων άλλων χωρών στο πλαίσιο διεθνών διαπραγματεύσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση γνωρίζει πως ένας ανεπτυγμένος και ακμάζων γεωργικός τομέας αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση αλλά και τη βάση για την ανάπτυξη ολόκληρης της οικονομίας μιας χώρας.

Ο γεωργικός τομέας των κρατών μελών ειδικότερα και της Ένωσης γενικότερα γνώρισε τεράστια ανάπτυξη όλα αυτά τα χρόνια εφαρμογής της Κοινής Αγροτικής

Πολιτικής, καθώς τα μέτρα που υιοθετήθηκαν οδήγησαν σε αυτάρκεια τροφίμων κατ' αρχήν και σε ανάπτυξη του γεωργικού τομέα σε δεύτερο βαθμό. Η ανάπτυξη του γεωργικού τομέα επιτεύχθηκε μέσα από συντονισμένες ενέργειες και δράσεις της Ένωσης όπως ήταν οι ενισχύσεις προς τους αγρότες, τα διάφορα μέτρα για την ενίσχυση των αγορών, καθώς και τα μέτρα για την προστασία των αγροτών από τον ανταγωνισμό. Επίσης, η Ένωση υιοθέτησε μέτρα και θέσπισε κανόνες για την παραγωγή προϊόντων και τροφίμων που θα τηρούν τα πρότυπα ασφάλειας και υγείας, ενώ η νομοθεσία της πολιτικής περιλαμβάνει και μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την καλή μεταχείριση των ζώων κατά την παραγωγική διαδικασία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έδωσε μεγάλη σημασία στη ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων και σε κάθε μεταρρύθμιση της πολιτικής φρόντιζε για τη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων. Έτσι θεσπίστηκαν τα τρία «λογότυπα ποιότητας» τα οποία θέτουν αυστηρό πλαίσιο προστασίας του τόπου αλλά και του τρόπου παραγωγής των προϊόντων. Έτσι υπάρχουν :

1. Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης όπου θεωρείται πως τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του προϊόντος οφείλονται στο έδαφος μιας συγκεκριμένης περιοχής και στις ικανότητες των αγροτών αυτής της περιοχής.
2. Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη στην οποία προσδιορίζεται πως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος σχετίζονται με μια συγκεκριμένη περιοχή στην οποία παράγεται τουλάχιστον ένα στάδιο παραγωγής αυτού του προϊόντος.
3. Παραδοσιακό Ειδικό Εγγυημένο, ένδειξη η οποία χρησιμοποιείται για προϊόντα που είτε έχουν παραδοσιακά συστατικά είτε παράγονται με παραδοσιακό τρόπο.

Τα τρία προαναφερθέντα λογότυπα αποτελούν την απόδειξη πως η Ένωση μέσα από την κοινή πολιτική για τη γεωργία μπορεί να στηρίζει την αγροτική παραγωγή, να προωθή τις επιχειρήσεις στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και να παρέχει στους καταναλωτές την απαραίτητη πληροφόρηση για τον τόπο και τον τρόπο παραγωγής του προϊόντος (ec.europa.eu).

Στα πλαίσια της προστασίας του περιβάλλοντος και των προϊόντων η Ευρωπαϊκή Ένωση ενίσχυσε το θεσμό της βιολογικής γεωργίας, ο οποίος έχει αρχίσει να αποκτά ένηθρους υποστηρικτές όχι μόνο από πλευράς παραγωγών αλλά και από πλευράς καταναλωτών. Η βιολογική γεωργία προστατεύει τα συστατικά και τη γονιμότητα του

εδάφους, προωθεί ένα υψηλό επίπεδο καλής ζωής για τα ζώα και δεν χρησιμοποιεί φυτοφάρμακα και λιπάσματα κατά την παραγωγική διαδικασία (ec.europa.eu). Η Ένωση υποστηρίζει τον τομέα της βιολογικής γεωργίας μέσα από κανόνες που προστατεύουν την παραγωγή και τα προϊόντα.

Με όλο το νομοθετικό πλαίσιο και τους κανόνες η Ένωση κατάφερε όλα αυτά τα χρόνια να παράγει ασφαλή προϊόντα σεβόμενη το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους και τα οποία μπορεί να προσφέρει στην αγορά σε λογικές τιμές για τους καταναλωτές. Επίσης, τα κοινοτικά γεωργικά προϊόντα δεν είναι ευάλωτα στον ανταγωνισμό, αντίθετα παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση λόγω των αυστηρών προδιαγραφών ασφάλειας που ακολουθούνται κατά την παραγωγή τους. Τα κοινοτικά αγροτικά προϊόντα έχουν αποκτήσει μεγάλη φήμη όχι μόνο εντός της Ευρώπης αλλά και σε άλλες χώρες του κόσμου.

Εδώ θα πρέπει να τονιστεί πως η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας και ο δεύτερος μεγαλύτερος παγκόσμιος εξαγωγέας τροφίμων. Συμμετέχει στο διεθνές εμπόριο, παίζει ηγετικό ρόλο στη σύναψη διεθνών συμφωνιών στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, συνάπτει διμερείς συμφωνίες με άλλες χώρες ενώ έχει θεσμοθετήσει ειδικές συμφωνίες με αναπτυσσόμενες χώρες παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να έχουν προτιμησιακή πρόσβαση στην κοινοτική αγορά (ec.europa.eu).

Έτσι λοιπόν, από τη μια πλευρά, η θέση της Ένωσης στον παγκόσμιο εμπορικό χάρτη αλλά και, από την άλλη πλευρά, η καλή πορεία του αγροτικού τομέα και η σωστή κατά γενική ομολογία και στα περισσότερα σημεία της Κοινή Αγροτική Πολιτική όλα αυτά τα χρόνια, ώθησε την Ευρωπαϊκή Ένωση να εξετάσει με μεγάλη προσοχή τη νέα μεταρρύθμιση που θα οδηγήσει σε περαιτέρω ανάπτυξη του γεωργικού κοινοτικού τομέα.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί ουσιαστικά τον ακρογωνιαίο λίθο του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Από την ανάλυση που προηγήθηκε καθίσταται σαφές πως ένας υγιής αγροτικός τομέας συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη της οικονομίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Από την πρώτη περίοδο εφαρμογής της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής τη δεκαετία του 1960, πρωταρχικός στόχος της Ένωσης ήταν η επάρκεια σε τρόφιμα και αγαθά μέσα στην Ευρώπη, αλλά και η παροχή αυτών των αγαθών σε λογικές τιμές στους

καταναλωτές. Ούτως ή άλλως στους στόχους της πολιτικής, όπως αυτοί τίθενται στο άρθρο 33 της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, περιλαμβάνεται η εξασφάλιση της παροχής τροφίμων σε προσιτές τιμές για τους καταναλωτές.

Επίσης, η Ένωση μέσα από τα μέτρα που λαμβάνει βοηθά στην αύξηση της παραγωγικότητας, βελτιώνοντας με αυτό τον τρόπο και το βιοτικό επίπεδο των γεωργών και καταβάλλοντας προσπάθειες ώστε οι κάτοικοι να παραμείνουν στις αγροτικές περιοχές και να συνεχίσουν να απασχολούνται στον γεωργικό τομέα.

Οι μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν μέχρι τώρα στην Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι πολύ σημαντικές και αντικατοπτρίζουν την θέληση της Ένωσης να είναι παρούσα και να συμβαδίζει πάντα με τις διεθνείς εξελίξεις. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως κάθε μεταρρύθμιση της πολιτικής γινόταν σε χρονικό σημείο που η Ένωση από τη μια μεριά ήθελε να διορθώσει λάθη και παραλείψεις προηγούμενων ετών και από την άλλη για να συμβαδίσει με το καινούργιο περιβάλλον του διεθνούς εμπορίου και του διεθνούς ανταγωνισμού που αναπτυσσόταν εκείνη την περίοδο.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική δημιούργησε και την ενιαία κοινή γεωργική αγορά, μια απελευθερωμένη αγορά όπου ένα προϊόν μπορεί να παράγεται σε μια χώρα μέλος και καταναλώνεται σε άλλη χώρα μέλος, χωρίς να υπόκειται σε δασμούς εισαγωγής. Επίσης, τα εμπορεύματα που εισέρχονται στην Ένωση μπορούν να εισαχθούν σε οποιαδήποτε χώρα μέλος της και να διατεθούν μετά στις υπόλοιπες. Κάτι τέτοιο οδήγησε στην ποικιλομορφία των γεωργικών προϊόντων και κατ' επέκταση των τροφίμων που είναι διαθέσιμα στους ευρωπαίους καταναλωτές. Ακόμα, η Ένωση με τα μέτρα που υιοθέτησε και την πολιτική που εφάρμοσε εξασφάλισε τη σταθερότητα των αγορών και την προστασία των καταναλωτών από τις στρεβλώσεις της αγοράς. Έτσι, οι γεωργοί επικεντρώθηκαν στην παραγωγική διαδικασία παράγοντας ποιοτικότερα τρόφιμα σε ένα πιο ασφαλές και σταθερό περιβάλλον (Μούσης 2008).

Με τη νέα μεταρρύθμιση της πολιτικής η Ένωση θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής, που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη γεωργική παραγωγή, και παράλληλα να πάρει επιπλέον μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Η Ένωση φροντίζει για ένα καλύτερο φυσικό περιβάλλον όπου θα ζουν και θα δραστηριοποιούνται οι πολίτες της. Θεωρείται πως η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα έχει περισσότερη οικολογική συνείδηση και μεγαλύτερη ευαισθησία σε θέματα περιβάλλοντος.

Θεωρείται επιτακτική ανάγκη η νέα πολιτική να συνεχίσει να στηρίζει τον παραγωγό μέσα από τις άμεσες ενισχύσεις, θέτοντας παράλληλα ένα πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο τα χρήματα των επιδοτήσεων θα πρέπει να τοποθετούνται από τον αγρότη στη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, ώστε ο αγρότης να παράγει πιο ανταγωνιστικά προϊόντα (Haskins 2010). Είναι σημαντικό οι ενισχύσεις να επανατοποθετούνται στον γεωργικό τομέα σαν μέσο που συμβάλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων των αγροτικών περιοχών (Bureau and Mahe 2008).

Επίσης, η νέα μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής θα πρέπει να δώσει μεγάλη σημασία και προσοχή στην ενίσχυση των περιφερειών της Ένωσης με συγκεκριμένα τοπικά κριτήρια, αφού όλες οι χώρες δεν έχουν τις ίδιες περιβαλλοντικές συνθήκες. Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο κριτηρίων για κάθε περιφέρεια στο οποίο θα εντάσσονται όλες οι περιφέρειες όλων των χωρών με παρόμοια περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά καθώς και κλιματολογικές συνθήκες. Με αυτό τον τρόπο θα αντιμετωπιστούν με αποτελεσματικό τρόπο τα προβλήματα που υπάρχουν στις μειονεκτούσες και ορεινές περιοχές.

Ειδικά, για τις μειονεκτούσες και ορεινές περιοχές θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της καλλιέργειας της γης και της παραγωγής των προϊόντων, αλλά θα πρέπει η πολιτική να μεριμνήσει για την υποστήριξη των κατοίκων των περιοχών αυτών μέσα από δράσεις και μέτρα ώστε εκείνοι να παραμείνουν στις περιοχές αυτές. Έτσι, θα αποτραπεί η ερημοποίηση και η εγκατάλειψη των γεωργικών εκτάσεων αλλά και των περιοχών αυτών. Με αυτό τον τρόπο θα αντιμετωπιστεί και το πρόβλημα της υπερσυγκέντρωσης πληθυσμού στα αστικά κέντρα με τον κίνδυνο της ανεργίας να υφίσταται για τους αγροτικούς πληθυσμούς πολλοί από τους οποίους δεν γνωρίζουν άλλο επάγγελμα.

Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να δώσει τη δέουσα προσοχή στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής λαμβάνοντας υπόψη πως το κλίμα είναι ο βασικότερος παράγοντας από τον οποίο εξαρτάται η αγροτική παραγωγή. Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε οι αγρότες να παράγουν χωρίς να επιβαρύνουν το φυσικό περιβάλλον.

Σχετικά με το δεύτερο πυλώνα της πολιτικής, οι αποφάσεις θα πρέπει να κινηθούν προς την ενίσχυση των πόρων που αφορούν την αγροτική ανάπτυξη (Zahrnt 2009). Πολλές φορές παρατηρείται το φαινόμενο του χαμηλού βιοτικού επιπέδου του αγροτικού κόσμου παρά το γεγονός ότι οι γεωργοί παράγουν και διαθέτουν

σημαντικές ποσότητες προϊόντων στην αγορά. Θα πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία κόστους - οφέλους του παραγωγού, ο οποίος να μπορεί να κερδίζει κάποιο μέρος του κόστους της παραγωγικής διαδικασίας. Ιδιαίτερα, κάποια πρότυπα και κανόνες ασφαλείας θα πρέπει να καλύπτονται από την κοινοτική πολιτική και όχι από τους ίδιους αγρότες. Η πολιτική θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην ενίσχυση και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου του αγροτικού κόσμου, ώστε να συνεχίσουν να παράγουν αγροτικά αγαθά.

Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική θα πρέπει να έχει σαν στόχο την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων σε προσιτές τιμές με παραγωγική διαδικασία που θα σέβεται το περιβάλλον και θα κάνει τα προϊόντα ανταγωνιστικά στη διεθνή αγορά. Επίσης, η αγροτική ανάπτυξη θα πρέπει να έχει εξέχουσα θέση την ατζέντα των συζητήσεων καθώς μια ανεπτυγμένη αγροτική περιοχή θα παράγει και καλά προϊόντα. Όλα λοιπόν τα ζητήματα της πολιτικής είναι άμεσα συνδεδεμένα μεταξύ τους, προκειμένου να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα, δηλαδή η παραγωγή υψηλής ποιότητας τροφίμων.

Η κατεύθυνση που θα πρέπει να έχει η νέα πολιτική πρέπει να είναι η περαιτέρω ανάπτυξη της υπαίθρου και των κατοίκων της. Μέσα από την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα θα υπάρξει ανάπτυξη των οικονομιών των κρατών, καθώς ο πρωτογενής τομέας στηρίζει ολόκληρη την εγχώρια οικονομία και καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τη θέση μιας χώρας σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

Το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων για τη χώρα μας είναι ζωτικής σημασίας, δεδομένου ότι ακόμη το 1/2 του αγροτικού εισοδήματος προέρχεται από τις Κοινοτικές ενισχύσεις. Μέσα από την πλήρη αξιοποίηση των πολιτικών για την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου, αλλά και των επί μέρους διαρθρωτικών παρεμβάσεων η χώρα μας μπορεί να αποκτήσει έναν δυναμικό αγροδιατροφικό τομέα, με εξαγωγικό προσανατολισμό και υψηλή προστιθέμενη αξία. Επίσης, μέσω της προστασίας του αγροτικού περιβάλλοντος θα μπορούσε να αναδείξει τον αγροτουρισμό και τον οικοτουρισμό ως διεθνή εξαγωγή αγαθά. Η πλήρης αξιοποίηση της νέας ΚΑΠ είναι καθοριστικής σημασίας για την έξοδο της χώρας μας από την κρίση και για την αλλαγή του παραγωγικού μας προτύπου. Η πολιτική ηγεσία του τύπου καλείται να είναι ενεργός στην κρίσιμη τελική φάση των διαπραγματεύσεων, ώστε να διασφαλίσει για τη χώρα μας το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013
<http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?obj=1fbae6e1903a05b9>
2. Αγρότυπος – Εβδομαδιαία Ηλεκτρονική Εφημερίδα Αγροτικής Ανάπτυξης
τεύχος 71 (2011)
http://www.agrotypos.gr/images/stories/file/efimerida/efimerida71/files/agrotiki_efimerida_71low.pdf
3. Απόφαση Επιτροπής 2008/168/EK (32008D0168) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:056:0031:01:EL:HTML>)
4. Απόφαση Συμβουλίου 2006/144/EK (32006D0144) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:055:0020:01:EL:HTML>
5. Απόφαση Συμβουλίου 87/373/EOK (31987D0373) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31987D0373:EL:HTML>
6. Απόφαση Συμβουλίου 1999/468/EK (31999D0468) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0468:EL:HTML>
7. Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο – Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013
<http://www.ead.gr>

8. Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο – Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης
<http://www.ead.gr/portal/cc7146d26842552e/0bed3f05dbb255f9/e6d4e4ea99d1cdfb/2c97d6c3b284bd5d.html>
9. Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2009 (2010)
<http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2009.pdf>
10. Έκθεση συμμετοχής στη συνδιάσκεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013
http://www.agrotikianaptixi.gr/Uploads/Files/ekthesi_sym_synd.pdf
11. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2010 <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:EL:HTML>
12. Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2008
http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_el.htm
13. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ COM (2010) 672 τελικό
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ 18.11.2010 COM (2010) 672 τελικό - Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020 : η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0672:FIN:el:PDF>
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή IP/10/1527 (2010) - Η Επιτροπή σκιαγραφεί τα κύρια χαρακτηριστικά μιας μελλοντοστραφούς κοινής γεωργικής πολιτικής για το μετά το 2013 χρονικό διάστημα. 18 Νοεμβρίου 2010
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1527&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en> (Ανάκτηση 25/11/2010)

15. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) 2009
http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/160032_el.htm
16. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2010 - Ανταγωνιστική και βιώσιμη : το μέλλον της γεωργίας στην Ευρώπη; (19/11/2010)
<http://www.europarl.europa.eu/el/headlines/content/20101112STO94321/html/%CE%91%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B2%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%95%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7> (Ανάκτηση 13/1/2011)
17. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2011 - Μια δυναμική γεωργική πολιτική για την εξασφάλιση τροφίμων σε λογικές τιμές (18/1/2011)
<http://www.europarl.europa.eu/el/pressroom/content/20110118IPR11831/html/%CE%9C%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BE%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%BC%CF%89%CE%BD-%CF%83%CE%B5-%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CF%82> (Ανάκτηση 19/1/2011)

18. Η Κοινή Γεωργική Πολιτική μετά το 2013 – Δημόσιος Διάλογος – Συνοπτική Έκθεση – Ευρωπαϊκή Επιτροπή
http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/debate/report/symmary-report_el.pdf
19. Κανελλόπουλος Ι. Παναγιώτης (2003), *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 4^η, Αθήνα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα
20. Κανονισμός Συμβουλίου 1698/2005 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:277:0001:0040:EL:PDF>
21. Κανονισμός Συμβουλίου 1290/2005 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:209:0001:0025:EL:PDF>)
22. Κανονισμός Συμβουλίου 73/2009 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0016:0099:EL:PDF>)
23. Μαραβέγιας Ναπολέον, Τσινισιζέλης Μιχάλης (2007), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές, 50 χρόνια*, Εκδόσεις Θεμέλιο
24. Μούσης Νίκος (2008), *Ευρωπαϊκή Ένωση, δίκαιο, οικονομία, πολιτική*, 12^η αναθεωρημένη, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση
25. Οδηγία Συμβουλίου 92/43/ΕΟΚ (31992L0043) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:EL:HTML>
26. Παπαστάμκος Α7-0030/2011 (2010/2110(INI)) 2011 - ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με τη γεωργία της ΕΕ και το διεθνές εμπόριο (2010/2110 (INI))

8.2.2011 A7 -0030/2011

Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου

Εισηγητής : Γεώργιος Παπαστάμκος

[http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-
//EP//NONSGML+REPORT+A7-2011-0030+0+DOC+PDF+V0//EL](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2011-0030+0+DOC+PDF+V0//EL)

27. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γραφείο Υπουργού
“Ομάδα εργασίας ΚΑΠ 2013” Συμπεράσματα και πρόσφατες εξελίξεις-
Οκτώβριος 2010
<http://www.minagric.gr/greek/data/kap2013/Σύνοψη%20Συμπεράσματα%2020%2010.doc>
28. Φυσικοί Οικότοποι (Natura 2000) 2010
http://europa.eu/legislation_summaries/environment/nature_and_biodiversity/128076_el.htm
29. agri 2010 “Ψαλίδι στις επιδοτήσεις φέρνει η νέα ΚΑΠ” (12/12/2010)
<http://www.agri.gr/site/georgia-kai-ktinotrofia/psalidi-stis-epidotiseis-fernei-i-nea-kap.html> (Ανάκτηση 17/1/2011)
30. agronews 2009 “Το μέλλον της ΚΑΠ μετά το 2013” (9/6/2009)
<http://www.agronews.gr/content/view/48074/200/lang,el> (Ανάκτηση 4/1/2011)
31. agronews 2011 “Κοινό μέτωπο υπέρ της χρηματοδότησης της ΚΑΠ”
(14/1/2011)
<http://www.agronews.gr/content/view/63516/200/lang,el/> (Ανάκτηση
16/1/2011)
32. agrotypos 2010α “Πέμπτη η μεγάλη μέρα της ΚΑΠ. Το μεσημέρι οι δηλώσεις
Τσιόλος” (18/11/2010)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=61310> (Ανάκτηση
4/1/2011)

33. agrotypos 2010β “Νέα ΚΑΠ : Δικαιότερη κατανομή των άμεσων ενισχύσεων μεταξύ των κρατών μελών αλλά και αγροτών σε κάθε κράτος μέλος ανακοίνωσε ο Ντ. Τσιόλος” (18/11/2010)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=61323> (Ανάκτηση 4/1/2011)
34. agrotypos 2010γ “Πρωτοβουλία ευρωβουλευτών του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ) του Ευρωπαϊκού Νότου για τη Μεσογειακή Γεωργία μετά το 2013” (23/11/2010)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=61395> (Ανάκτηση 4/1/2011)
35. agrotypos 2010δ “Για «σταδιακή δημοσιονομική υποβάθμιση της ΚΑΠ» έκανε λόγο ο Κ. Σκανδαλίδης στο συμβούλιο υπουργών Γεωργίας” (29/11/2010)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=61537> (Ανάκτηση 4/1/2011)
36. agrotypos 2010ε “Οι θέσεις της ΠΕΝΑ για την μετά το 2013 Κοινή Γεωργική Πολιτική” (6/12/2010)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=61664> (Ανάκτηση 4/1/2011)
37. agrotypos 2010στ “Συμβούλιο Υπουργών με συζητήσεις για ΚΑΠ, πακέτο ποιότητας, γαλακτοκομικό τομέα και ενεργούς αγρότες” (14/12/2010)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=61774> (Ανάκτηση 4/1/2011)
38. agrotypos 2011α “Σκανδαλίδης : Όσο δεν έχουμε προϋπολογισμό, η συζήτηση για τη Νέα ΚΑΠ δεν μπορεί παρά να είναι γενική” (25/1/2011)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=62438> (Ανάκτηση 21/2/2011)

39. agrotypos 2011β “Κύπρος : Συμμετοχή του υπουργού Γεωργίας στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας της Ε.Ε., στις Βρυξέλλες” (25/1/2011)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=62439> (Ανάκτηση 21/2/2011)
40. agrotypos 2011γ “Αυστηρό μήνυμα Ευρωβουλευτών προς Κομισιόν εν όψει της αναθεώρησης της ΚΑΠ” (27/1/2011)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=62463> (Ανάκτηση 21/2/2011)
41. agrotypos 2011δ “Οι Cora – Cogeca ζητούν να ληφθούν μέτρα για τη διαχείριση της αγοράς στο πλαίσιο της ΚΑΠ” (31/1/2011)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=62543> (Ανάκτηση 21/2/2011)
42. agrotypos 2011ε “Έκθεση Γερμανού ευρωβουλευτή, η οποία θα παρουσιαστεί στην Επιτροπή Γεωργίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, φέρνει αναταράξεις στους Ευρωπαίους αγρότες” (28/2/2011)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=62997> (Ανάκτηση 13/3/2011)
43. agrotypos 2011στ “ΕΟΚΕ : Να προβλεφθεί επαρκής μεταβατική περίοδος για την ομαλή ένταξη αγροτών στη Νέα ΚΑΠ” (3/5/2011)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=64220> (Ανάκτηση 27/6/2011)
44. agrotypos 2011ζ “Cora – Cogeca : Όχι στη μεταφορά πόρων από την ΚΑΠ στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. για την περίοδο 2014 – 2020” (16/6/2011)
<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&ID=65297> (Ανάκτηση 24/6/2011)
45. agrotypos 2011η “Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζητάει τη διατήρηση στα ίδια επίπεδα της χρηματοδότησης της ΚΑΠ” (24/6/2011)

<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&ID=65497> (Ανάκτηση 24/6/2011)

46. agrotypos 20110 “Αναθεώρηση της ΚΑΠ και πληρωμές ενιαίας ενίσχυσης βασισμένες σε «αντικειμενικά» κριτήρια, αποτελούν προτεραιότητες της Πολωνικής προεδρίας” (4/7/2011)

<http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&ID=65728>

47. balkanmarket 2010 “Η Βουλγαρία επιδιώκει ίσες άμεσες πληρωμές από το 2014 στον νέο ΚΑΠ 2010” (25/11/2010) <http://balkanmarket.gr/?p=133>

48. COM(2010) 672 τελικό
(2011/C 132/11) 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος»

<http://eur->

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:132:0063:0070:EL:PDF

49. consilium.europa “Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας”

<http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/agriculture-and-fisheries.aspx?lang=el>

50. Dess 2011/XXXX(INI) 2011 - Σχέδιο έκθεσης σχετικά με την Κοινή Γεωργική Πολιτική με χρονικό ορίζοντα το 2020 : η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος (2011/XXXX(INI)) Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου. Εισηγητής Albert Dess 15.2.11

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/agri/pr/857/857600/857600el.pdf (Ανάκτηση 13/3/2011)

51. Europa IP/10/1692 (2010) - Αναβαθμισμένη πολιτική της ΕΕ για την καλύτερη ενημέρωση όσον αφορά την ποιότητα των ειδών διατροφής. 10 Δεκεμβρίου 2010
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1692&format=HTML&aged=1&language=EL&guiLanguage=en> (Ανάκτηση 7/1/2011)
52. europa “Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης” http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_el.htm
53. europarl.europa 1 “Το Προεδρείο”
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?id=53&pageRank=4&language=EL>
54. europarl.europa 2 “Η Διάσκεψη των Προέδρων”
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?id=53&pageRank=2&language=EL>
55. europarl.europa 3 “Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές”
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?id=53&pageRank=7&language=EL>
56. europarl.europa 4 “Οι κοινοβουλευτικές αντιπροσωπείες”
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EL&id=45&pageRank=6>
57. europarl.europa 5 “Πολιτικά Όργανα”
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=EL&id=53>
58. europarl.europa 6 “Καλώς ήλθατε στην COMAGRI!”
<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/presCom.do?language=EL&body=AGRI>

59. europa.europa 7 “Συνήθης νομοθετική διαδικασία”
<http://www.europa.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EL&pageRank=3&id=46>
60. Hix Simon (2004), *Το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Εκδόσεις Μεταίχμιο
61. Lyon 2009/2236(INI) 2010 - Σχέδιο έκθεσης για το μέλλον της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής μετά το 2013 (2009/2236(INI)) Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου. Εισηγητής George Lyon 24. 3. 2010
http://www.europa.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/agri/pr/810/810067/810067el.pdf
62. news.in 2010α “«Θα επιδεινωθεί η κατάσταση» Γραφειοκρατική, περίπλοκη και επώδυνη η νέα ΚΑΠ, λέει η ΠΑΣΕΓΕΣ” (19/11/2010)
<http://news.in.gr/economy/article/?aid=1231068200> (Ανάκτηση 16/1/2011)
63. news.in 2010β “Για την περίοδο μετά το 2013 - Σοβαρές ενστάσεις από την ΓΕΣΑΣΕ στην προτεινόμενη αναθεώρηση της ΚΑΠ” (23/11/2010)
<http://news.in.gr/economy/article/?aid=1231068655> (Ανάκτηση 16/1/2011)
64. Nugent Neill (2003), *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Σαββάλας
65. papastamkos 2010α “Κείμενο θέσεων ΕΛΚ για το μέλλον της ΚΑΠ” (29/9/2010)
http://www.papastamkos.gr/index.php?pathID=1_1697_1897_1994&aid=4410
(Ανάκτηση 13/1/2011)

66. papastamkos 2010β “Η ΚΑΠ προς το 2020” (18/11/2010)
http://www.papastamkos.gr/index.php?pathID=1_1697_1897_1994&aid=441
2 (Ανάκτηση 13/1/2011)
67. paseges 2011α “Copa – Cogeca : Ήδη υφίστανται πλήθος μέτρων για το «πρασίνισμα» της ΚΑΠ” (19/1/2011)
<http://www.paseges.gr/portal/cl/co/a69ab730-14f7-4b68-9302-092dfc1d530c>
(Ανάκτηση 19/1/2011)
68. paseges 2011β “Copa – Cogeca : Το σύστημα παροχής γεωργικών συμβούλων είναι σημαντικό για την ΚΑΠ του μέλλοντος” (15/2/2011)
<http://www.paseges.gr/portal/cl/co/7ecdc584-636c-4033-8841-e4dcc5d0c4f0>
(Ανάκτηση 26/6/2011)
69. paseges 2011γ “ΚΑΠ και απασχόληση στις αγροτικές περιοχές σήμερα στο Συμβούλιο υπουργών Γεωργίας” (21/2/2011)
<http://www.paseges.gr/portal/cl/co/7708b036-b0fe-40b1-8958-efc1a80c7a25>
(Ανάκτηση 21/2/2011)
70. paseges 2011δ “Σήμερα αποφασίζουν οι υπουργοί Γεωργίας για την ΚΑΠ μετά το 2013” (17/3/2011) <http://www.paseges.gr/portal/cl/co/7654b9d3-041a-4710-886d-3b4de8bcdbd87> (Ανάκτηση 27/6/2011)
71. paseges 2011ε “Κοινή, «πράσινη» και «φτωχή» θέλουν την αγροτική πολιτική οι υπουργοί Γεωργίας της Ε.Ε.” (18/3/2011)
<http://www.paseges.gr/portal/cl/co/7a39a320-f868-4260-81f0-e579d4f86463>
(Ανάκτηση 27/6/2011)
72. paseges 2011στ “ΕΟΚΕ : Σημαντική η διατήρηση της ΚΑΠ, αλλά χρειάζεται σαφήνεια στόχων και αυξημένη χρηματοδότηση” (18/3/2011)
<http://www.paseges.gr/portal/cl/co/514818d2-db4e-421b-a2f1-4655ea0cc7fd>
(Ανάκτηση 27/6/2011)

73. paseges 2011ζ “Πράσινη αγροτική ανάπτυξη χωρίς «πράσινους» περιορισμούς ζητούν οι Cora – Cogeca από την ΚΑΠ” (23/6/2011)
http://www.paseges.gr/portal/cl/tn/Europe_EU/co/e395f025-b864-4a1a-8342-4c9e63a76d31 (Ανάκτηση 25/6/2011)
74. Sârbu A7-0376/2010 (2010/2112(INI) 2010 - ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με την αναγνώριση της γεωργίας ως στρατηγικού τομέα στο πλαίσιο της επισιτιστικής ασφάλειας (2010/2112(INI))
A7-0376/2010 16.12.2010
Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου
Εισηγήτρια: Daciana Octavia Sârbu
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2010-0376+0+DOC+PDF+V0//EL&language=EL>
75. tanea 2010 “Τι αλλάζει με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική από το 2013 Ανατροπές στις ενισχύσεις των αγροτών” (27/11/2010) Ρεπορτάζ : Γιώργος Φιντικάκης, Μαρία Βασιλείου
<http://www.tanea.gr/default.asp?artid=4606415&ct=3&pid=2> (Ανάκτηση 16/1/2011)
76. Young W. John (2009), *Η Ευρώπη του Ψυχρού Πολέμου, 1945 – 1991*, 8^η, Εκδόσεις Πατάκη

B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Ackrill, R.W. (2000) *The Common Agricultural Policy* (Sheffield: Sheffield Academic Press).
2. agri “Seeder presented the Estonian proposals for changes in the Common Agricultural Policy” Ministry of Agriculture <http://www.agri.ee/seeder->

presented-the-estonian-proposals-for-changes-in-the-common-agricultural-policy

3. Baldwin R. and Ch. Wyplosz (2006), *The Economics of European Integration*, McGraw Hill London
4. Bartova L. and R. M'barek (2008), *Impact Analysis of CAP Reform on the Main Agricultural Commodities, Report III, AGMEMOD – Model Description*, European
5. Beard, N and A. Swinbank (2001), *Decoupled payments to facilitate CAP reform*, *Food Policy*, Volume 26, Issue 2, April 2001, Pages 121-145
6. Borell, B. and L.J. Hubbard (2000), *Global Economic Effects of the EU Common Agricultural Policy*, in: *Economic Affairs*, Vol. 20 (2), pp. 18-26
7. European Commission (1998), *The CAP reform -A policy for the future*, Directorate-General of Agriculture 1998, <http://www.staff.ncl.ac.uk/david.harvey/AEF372/Additions/CAPreform.pdf>
8. Bureau J.-C. and L. Mahe (2008), *CAP reform beyond 2013: An idea for a longer view*, *Notre Europe*.
9. Coleman, W.D., Skogstad, G.D. and Atkinson, M.M. (1997b) 'Paradigm Shifts and Policy Networks: Cumulative Change in Agriculture'. *Journal of Public Policy*, Vol. 16, No. 3, pp. 273–301.
10. copa-cogeca "The Future of the CAP after 2013"
http://www.copa-cogeca.be/img/user/file/PAC_BROCHURE/7400%20VERSION%20E.pdf
11. Council of the European Union 2011
Presidency conclusions on the communication from the Commission : The CAP towards 2020 : meeting the food, natural resources and territorial

challenges of the future (17/3/2011)

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/120009.pdf

12. Cunha, A. (2004) 'A Role for Direct Payments? The Doha Round, EU Enlargement and Prospects for CAP Reform'. In Swinbank, A. and Tranter, R. (eds) *A Bond Scheme for Common Agricultural Policy Reform* (Wallingford: CABI Publishing).
13. Daugbjerg, C. (1999) 'Reforming the CAP: Policy Networks and Broader Institutional Structures'. *Journal of Common Market Studies*, Vol. 37, No. 3, pp. 407–28.
14. Daugbjerg, C. and A. Swinbank (2007), *The Politics of CAP Reform: Trade Negotiations, Institutional Settings and Blame Avoidance*, JCMS vol. 45, Number 1. pp. 1–22
15. debates.oireachtas 2011 "Written Answers - Common Agricultural Policy" (13/4/2011)
<http://debates.oireachtas.ie/dail/2011/04/13/00046.asp>
16. Douglas K. Knight 2010 "Romania and the Common Agricultural Policy *The future of small scale Romanian farming in Europe*" (October 2010)
<http://www.ecoruralis.ro/storage/files/Documente/ReportCAP.pdf>
17. eagri MINISTRY OF AGRICULTURE OF THE CZECH REPUBLIC
"The Common Agricultural Policy after 2013 – an opportunity for modernisation - A perspective from the Czech Republic –
http://eagri.cz/public/web/file/90691/The_Common_Agricultural_Policy_after_2013_a_perspective_from_the_CR_en.pdf
18. ec.europa.eu "The Common Agricultural Policy Explained"
http://ec.europa.eu/agriculture/publi/capexplained/cap_en.pdf

19. evropa.gov 2011 “Slovenia and Germany Want Stable EU Agri Policy” (05/04/2011)
http://www.evropa.gov.si/en/content/news/news/select/agriculture_and_rural_development/news/slovenia-and-germany-want-stable-eu-agri-policy/5e93495637/?tx_ttnews%5Byear%5D=2011&tx_ttnews%5Bmonth%5D=04
20. Fouilleux, E. (2004) ‘CAP Reforms and Multilateral Trade Negotiations: Another View on Discourse Efficiency’. *West European Politics*, Vol. 27, No. 2, pp. 235–55.
21. gpp 2011 “THE FUTURE OF THE CAP POST – 2013 Summary of the Portuguese (PT) Authorities’ positions on agriculture” (01/03/2011)
<http://www.gpp.pt/pac2013/en/Docs/PACPosicionamentoPT2011EN.pdf>
22. Grant, W. (1997) *The Common Agricultural Policy* (Basingstoke: Macmillan)
23. Haskins , Ch. (2010), A chance for further CAP reform, *Centre for European Reform Policy brief, London 2010*
24. Henning, C. H. C. A. (2008), EU Enlargement: Driver of or Obstacle to Future CAP Reforms?, in Swinnen, J. F. M. (ed.), *The Perfect Storm, The Political Economy of the Fischler Reforms of the Common Agricultural Policy*, CEPS, Brussels, pp. 41-56
25. Josling, T. and S. Tangermann (1992), MacSharry or Dunkel: Which Plan Reforms the CAP? International Agricultural Trade Research Consortium, Working Paper 92-10, <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/51121/2/92-10.pdf>

26. Josling, T. (2008), External Influences on CAP reforms: An Historical perspective, in Swinnen, J. F. M. (ed.), *The Perfect Storm, The Political Economy of the Fischler Reforms of the Common Agricultural Policy*, CEPS, Brussels, pp. 57-75
27. Kay, A. (1998) *The Reform of the Common Agricultural Policy. The Case of the MacSharry Reforms* (Wallingford: CABI Publishing).
28. Kristensen Lone and Andersen Erling 2008 “CAP Reform Profile – Denmark” (31/10/2008) <http://cap2020.ieep.eu/member-states/denmark>
29. meatradenewsdaily.co 2010 “Ireland - The Common Agricultural Policy” (07/01/2010)
http://www.meatradenewsdaily.co.uk/news/070110/ireland_the_common_agricultural_policy.aspx
30. minrol.gov 2010 “International meeting on the future of the CAP after 2013” (03/02/2010) <http://www.minrol.gov.pl/eng/content/view/full/22872>
31. mkgp.gov 2010 “SLOVENIA’S CONSIDERATIONS ON THE COMMON AGRICULTURAL POLICY AFTER 2013”
MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND FOOD OF
REPUBLIC OF SLOVENIA (August 2010)
http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/Aktualno/Slovenia_s_coideration_on_CAP_after_2013.pdf
32. mmm “The CAP after 2013”
Views of the Finnish Ministry of Agriculture and Forestry
<http://www.mmm.fi/attachments/mmm/5GSYaKAwA/CAP-esite.pdf>

33. Moehler, R. (2008), The Internal and External Forces Driving CAP Reforms, Swinnen, J. F. M. (ed.), The Perfect Storm, The Political Economy of the Fischler Reforms of the Common Agricultural Policy, CEPS, Brussels 2008
34. Moyer, H.W. and Josling, T.E. (1990) *Agricultural Policy Reform: Politics and Processes in the EC and the USA* (London: Harvester Wheatsheaf).
35. Ndayisenga F. and J. Kinsey (1995), Transfers to Agriculture: Links to Lobbying, Working Paper WP 95-1, Center for International Food and Agricultural Policy, University of Minnesota
36. Nestor Laiviera 2011 “Malta supports ‘robust’ and ‘strict’ EU permanent crisis mechanism” (18/1/2011)
<http://www.maltatoday.com.mt/news/national/malta-supports-%E2%80%98robust%E2%80%99-and-%E2%80%98strict%E2%80%99-eu-permanent-crisis-mechanism>
37. OECD (2004), Analysis of the 2003 CAP Reform, Paris 2004
38. Philippidis, G. and L.J. Hubbard (2001), The economic cost of the CAP revisited, in: *Agricultural Economics*, Vol. 25 (2-3), pp. 375 – 385
39. pl2011 “Presidency programme”
http://pl2011.eu/en/mobile/presidency_programme
40. Saraceno, E. (2004), Rural Development policies and the Second Pillar of the Common Agricultural Policy, 87th EAAE-Seminar. Assessing rural development of the CAP
http://www.webalice.it/andrea.marescotti/Materiali/5-Politiche/2004_Saraceno87EAAE.pdf
41. Schrader, J.-V. (2000), CAP Reform, the Berlin Summit, and EU Enlargement *INTERECONOMICS*, September/October 2000, pp. 231-242

42. Schwaag S., S. (2001) *Negotiating CAP reform in the European Union – Agenda 2000*. Report 2001: 4 (Lund: Swedish Institute for Food and Agricultural Economics).
43. Swinbank, A. (1997) ‘The CAP Decision-making Process’. In Ritson, C. and Harvey, D. (eds) *The Common Agricultural Policy* (Wallingford: CAB International).
44. Swinbank, A. and Daugbjerg, C. (2006) ‘The 2003 CAP Reform: Accommodating WTO Pressures’. *Comparative European Politics*, Vol. 4, No. 1, pp. 47–64.
45. Swinbank, A. and Tanner, C. (1996) *Farm Policy and Trade Conflict. The Uruguay Round and CAP Reform* (Ann Arbor, MI: The University of Michigan Press).
46. Swinbank, A. and Tranter, R. (2005) ‘Decoupling EU Farm Support: Does the New Single Payment Scheme Fit within the Green Box?’ *The Estey Centre Journal of International Law and Trade Policy*, Vol. 6, No. 1, pp. 47–61.
47. Swinnen, J. F. M. (ed.), *The Perfect Storm, The Political Economy of the Fischler Reforms of the Common Agricultural Policy*, CEPS, Brussels 2008
48. Tangermann, S. (2004) ‘Agricultural Policies in OECD Countries Ten Years After the Uruguay Round: How Much Progress?’ In Anania, G., Bohman, M.E., Carter, C.A. and McCalla A.F. (eds) *Agricultural Policy Reform and the WTO: Where Are We Heading?* (Cheltenham: Edward Elgar).
49. Wichern R. (2004), *The Economics of the Common Agricultural Policy, European Economy, Economic papers*, European Commission.
50. wikipedia 2011 http://en.wikipedia.org/wiki/Common_Agricultural_Policy

51. Zahrnt, V. (2009), Public Money for Public Goods: Winners and Losers from CAP Reform, ECIPE Working Paper • No. 08/2009

НАУЧНО ЦЕНТРА

ТАНЕЦЫ И ТЕАТР